

ESZTENDŐRE VAGY KETTŐRE

HELYI ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM

ÓVIINDULÓ

A Csicsergő Óvodában,
olyan mint egy mesevárban.
Ezer játék, de sok barát,
integet a sok szép virág.

Kerti munka, mászókázás,
számítógép csak minket vár.
Gyere velünk fogócskázni,
játsházba barkácsolni.

Budapest, 2010.

***Az ESZTENDŐRE vagy KETTŐRE
HELYI ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM***
A 255/2009 (XI.20.) sz. kormányrendelet alapján,
az országos Alapprogram elveire épült.

**A helyi nevelési program módosítását TÁMOP 3.1.4 /09/1 Kompetencia
alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben c. pályázat
indokolja.**

Az intézmény OM azonosítója: 034636

A program módosításában részt vett:

Bíró Szilvia
Földesi Zsigmondné
Fügéné Szalai Katalin
Juhászné Almási Zsuzsanna
Nagyné Szabó Etelka
Radványi Zsuzsanna
Szabó Jolán
Szépné Vinczencz Katalin
Szlobodáné Homoki Ildikó

Szerkesztette:

Nagyné Szabó Etelka

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Budapest, 2010.

TARTALOMJEGYZÉK

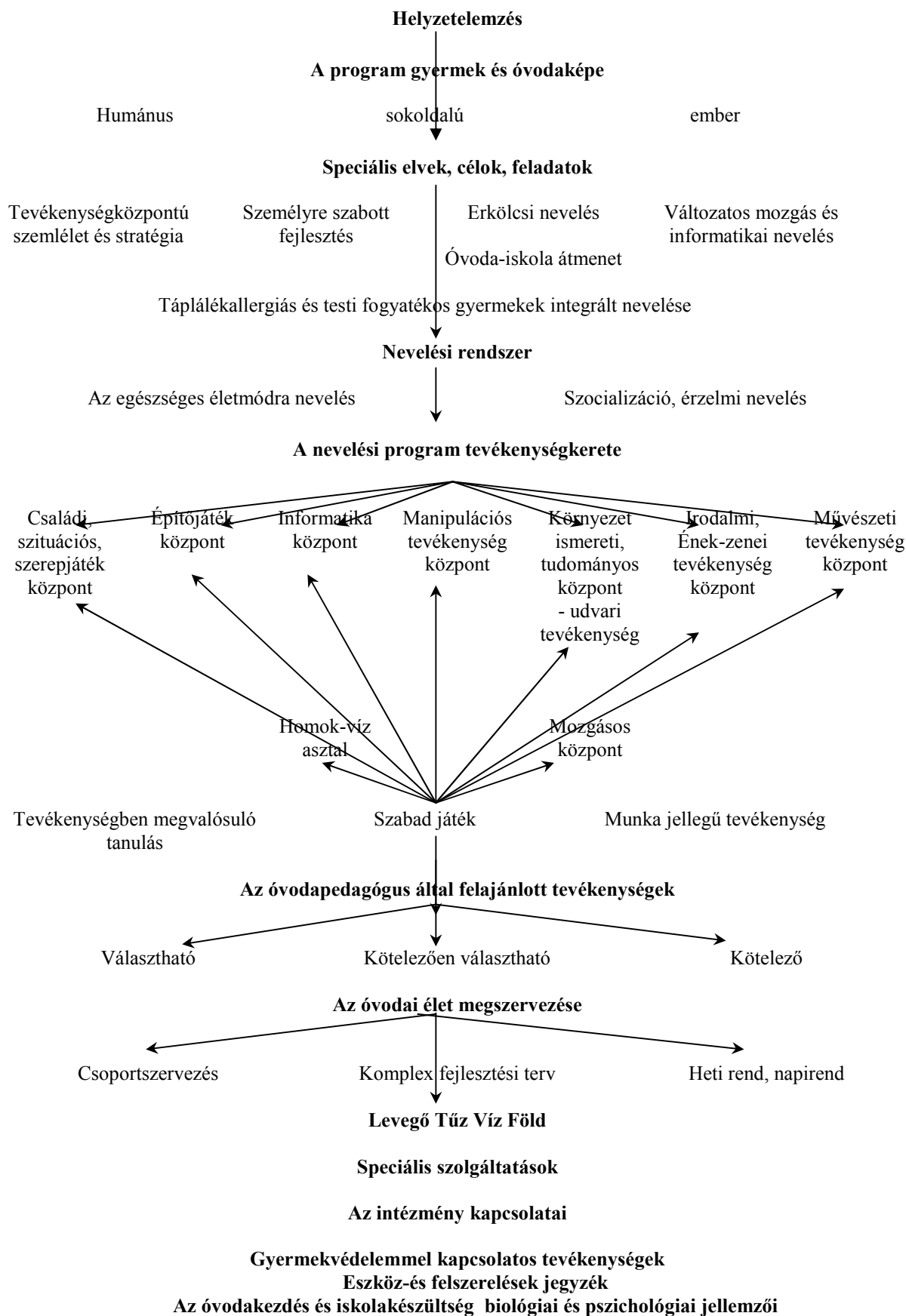
1. BEVEZETŐ	8
1.1. A helyi nevelési program módosításának indoklása	8
1.2. Az intézmény bemutatása	8
2. HELYZETELEMLÉZÉS	9
2.1. Gyermekpopuláció	9
2.2. A család szociokulturális háttérre	9
2.3. Kihasználtság mutató	9
2.4. Humán erőforrás alakulása	10
2.4.1. Innovációs tevékenységeink 2004-től	10
2.4.2. A dolgozók képzettségével kapcsolatos adatok	11
2.5. Tárgyi erőforrás	12
3. A PROGRAM GYERMEKKÉPE, ÓVODAKÉPE	13
3.1. Gyermekkép	13
3.2. Óvodakép	13
3.3. Pedagóguskép	14
3.4. Dajkakép	14
3.5. Szülőkép	14
4. SPECIÁLIS ELVEK, CÉLOK, FELADATOK, INTÉZMÉNYI SAJÁTOSSÁGOK	15
4.1 Nevelési programunk céljai	15
4.2 Programunk kiemelt feladatai	15
4.2.1. Tevékenységközpontú szemlélet és fejlesztő stratégia megvalósítása	15
4.2.2. Személyre szabott fejlesztés	15
4.2.3. Erkölcsi értékek átadása, a gyermeki személyiség pozitív formálása	15
4.2.4. A változatos mozgás- és informatikai nevelés lehetőségeinek biztosítása	16
4.3 Az óvodai nevelési tevékenység sajátosságai	16
4.3.1. A táplálékallergiás gyermekek integrált nevelése	16
4.3.2. A testi fogyatékos gyermekek integrált nevelése	17
5. NEVELÉSI RENDSZER	18
5.1. Az egészséges életmód alakítása	18
5.1.1. Gondozás, testi-lelki szükséglet kielégítése	18
5.1.2. Mozgásigény kielégítése, nagy és finommozgások fejlesztése	19
5.1.3. Egészségvédelem, edzettség	20
5.1.4. Egészséges életmód szokásainak megalapozása	21

5.1.5. Egészséges környezet, eszközrendszer biztosítása	22
5.2. Érzelmi nevelés, szocializáció biztosítása	24
5.2.1. Biztonságos, szeretetteljes légkör megteremtése	24
5.2.1. Az erkölcsi értékek átadása, a gyermeki személyiség formálása	25
5.2.3. A befogadás	28
5.2.4. A napirend	29
6.1. A tevékenységközpontok rendszere	31
6.2. A tevékenységközpontok berendezése	32
6.2.1. Családi, szituációs, szerepjáték sarok	32
6.2.2. Manipulációs tevékenységközpont	32
6.2.3. Építőjáték központ	32
6.2.4. Irodalmi, ének - zenei tevékenységközpont	32
6.2.5. Művészeti tevékenységek központja	33
6.2.6. Környezetismereti, tudományos központ	33
6.2.7. Informatika központ	34
6.2.8. Homok és vízasztali tevékenységek	34
6.2.9. Mozgásos központ	34
6.2.10. Külső környezet	35
7. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI.....	37
7.1. A játék helye programunkban	37
7.1.1. A játékhoz szükséges feltételek biztosítása	37
7.1.2. Következetes szabályok felállítása	38
7.1.3. Élmények, tapasztalatok nyújtása	38
7.1.4. A játék fejlesztése	38
7.2. A tevékenységben megvalósuló tanulás.....	39
7.2.1. Az óvodai tanulás specifikumai	40
7.2.2. Az iskolai élet megkezdésének támogatása	41
7.2.3. A testi fogyatékosságból adódó hátrányok csökkentését szolgáló fejlesztő tevékenység.	42
7.3. A mozgás	43
7.3.1. Szabad mozgás	43
7.3.2. Szervezett mozgás	44
7.3.3. A mindennapos testnevelés	45
7.4. Anyanyelvi nevelés	46
7.4.1. Az irodalmi művek megszerettetése	46
7.4.2. A könyvtár használatának megismertetése	47
7.4.3. A gyermekek vágyának felébresztése a színház, a múzeumok iránt	47
7.4.4. Nyelvi képességek fejlesztése, beszédhibák javítása	47
7.5. A néphagyományok átörökítése.....	49
7.5.1. Érzelmi kötődés kialakítása	49
7.5.2. A néphagyományok integrálása a nevelési területekbe	49
7.5.3. Óvodánkban ünnepelt jeles napok	50
7.6. Zenei nevelés.....	53
7.6.1. A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, a feltételek megteremtése	53
7.6.2. A zenei hallás, ritmusérzék megalapozása, fejlesztése	53
7.6.3. A zenei kultúra alakítása igényes zenehallgatással	54
7.6.4. Esztétikus, harmonikus mozgás kialakítása a néptánc elemeivel	54
7.6.5. Programok által az óvoda és szülők ízlésvilágának közelítése	54
7. Vizuális nevelés.....	56

7.7.1. Esztétikus, alkotásra ösztönző légkör kialakítása	56
7.7.2. A vizuális tevékenységek feltételeinek biztosítása	57
7.7.3. A gyermekek vizuális ismereteinek fejlesztése	57
7.7.4. A műalkotásokkal való ismerkedés	58
7.8. A külső világ tevékeny megismerése.....	60
7.8.1. A tevékenységek főbb tartalmának kialakítása.....	60
7.8.2. A környezethez kapcsolódó szokások, erkölcsi tulajdonságok fejlesztése	61
7.8.3. Az ismeretátadás szintjeinek megtervezése	61
7.9. Matematikai ismeretek közvetítése.....	63
7.9.1. A matematikai érdeklődés felkeltése	63
7.9.2. A tárgyak, személyek, jelenségek közötti mennyiségi, minőségi azonosságok, különbségek feltárása	63
7.9.3. A számfogalom alapozása, építése	64
7.10.3 A geometriai, matematikai tapasztalatszerzés	64
7.10. Informatikai nevelés.....	66
7.10.1. Az informatikai nevelés feltételeinek megteremtése	66
7.10.2. Érzékelés, észlelés által sokrétű ismeret szerzése	67
7.10.3. Változatos tevékenységek során a szerzett információk feldolgozása.....	67
7.9.3. Térben, síkban való tájékozódás fejlesztése	67
7.10.4. A számítógép használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel	67
7.10.5. Tehetség gondozás, részképesség zavarok megelőzése	68
7.10.6. Az interneten való kommunikáció lehetőségének megteremtése	69
7.11. Munka jellegű tevékenységek.....	70
7.11.1. Önkiszolgálás	70
7.11.2. Közösségért végzett tevékenységek	71
7.11.3. Növénygondozás – állatgondozás	71
8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	72
8.1. Javasolt napirend	72
8.2. Komplet fejlesztési terv	73
8.3. A szervezett tanulás munkaformái	74
9. SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAINK.....	75
10. CSALÁD ÉS ÓVODA KAPCSOLATA.....	76
10.1. A szülők közvetlen bevonása az óvodai életbe.....	76
10.2. Tájékoztatás, továbbképzés.....	77
10.3. Programok, rendezvények.....	77
11. AZ INTÉZMÉNY EGYÉB KAPCSOLATAI	78
11.1. Bölcsőde-óvoda kapcsolata.....	78
11.2. Iskola-óvoda kapcsolata.....	78
11.3. Művelődési intézmények.....	78
11.4. Egészségügyi intézmények.....	79

11.5. Szociális intézmények.....	79
11.6. Módszertani intézmény és Nevelési tanácsadó.....	79
11.7. Egyéb szakmai szolgáltatók.....	80
11.7. Fenntartóval való kapcsolat	80
11.8.Vállalatok, egyéb szervek	80
12. AZ INTÉZMÉNY GYERMEKVÉDELMI TEVÉKENYSÉGE	81
12.1. A gyermekek egészségének megóvása	81
11. 1.1. Az óvodavezető feladatai	81
12.1.2. A gyermekvédelmi felelős feladatai	82
12.1.3. Az óvodapedagógus feladatai	82
12. 2. A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása	83
13. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZ ÉS FELSZERELÉS JEGYZÉK	84
14.A TESTI FOGYATÉKOS GYERMEKEK NEVELÉSÉHEZ SZÜKSÉGES SPECIÁLIS ESZKÖZÖK	87
14.1. Alapvetően szükséges mozgásfejlesztő eszközök	87
14.2. Kiegészítő mozgásfejlesztő eszközök	87
15. A KOMPETENCIA ALAPÚ NEVELÉS-OKTATÁSHOZ SZÜKSÉGES SPECIÁLIS ESZKÖZÖK	88
16. AZ ÓVODAKEZDÉS ÉS ISKOLAKÉSZÜLTÉG BIOLÓGIAI, PSZICHOLÓGIAI JELLEMZŐI	89
17. FELHASZNÁLT IRODALOM	93
18. A NEVELÉSI PROGRAM FELÜLVIZSGÁLATÁNAK RENDJE	94

ESZTENDŐRE VAGY KETTŐRE ÓVODAI PROGRAM FELEPÍTÉSE

„Az elfogadás olyan, mint a termékeny talaj, ami lehetőséget ad az apró mag számára, hogy azzá váljon, amivé fejlődni képes”
(Thomas Gordon)

1. Bevezető

1.1. A helyi nevelési program módosításának indoklása

Az intézmény első helyi nevelési programját 1998. készítette el nevelőtestületünk. Azóta a törvényi módosítások, a stratégiai dokumentumok koherenciájának megteremtése, az alapító okirat változása, és a bevételek vizsgálata alapján kétszer újult meg. A jelenlegi módosítást az Óvodai nevelési országos alapprogramjának változása, valamint a kompetencia alapú nevelés-oktatás részleges bevezetése indokolja.

1.2. Az intézmény bemutatása

Négycsoportos óvodánk egy rendezett lakótelep közepén, Budapest XVII. kerületének szívében található. Az épületet 1987-ben adták át. Egyszintes, mely az akadálymentes környezet kialakítását nagymértékben megkönnyíti. Jó infrastruktúrával rendelkezik, tömegközlekedési eszközzel, személyautóval is könnyen megközelíthető. Környéke csendes, parkosított, zöld övezet. Tágas, füves udvara, biztonságos játékaival, virágos és veteményeskertje, halastava a hajó alakú homokozó, változatos lehetőségekre és megfigyelésre ad lehetőséget. A csoportszobák természetes alapanyagú bútorai, eszközei biztosítják a gyermekek kényelmét, fejlesztik ízlésvilágukat. Minden csoporthoz külön mosdó, öltözőrész, specialitásként „tornaszoba” tartozik. Az aulából leválasztott tornaterem a testneveléseknek, mozgásos tevékenységeknek, valamint az óvoda programjainak, a testi fogyatékos gyermekek habitációs és rehabilitációs terápiáknak ad helyet. Az óvoda családas, biztonságos légkörének megteremtéséről a 18 főből álló lelkes, magas szakmai szinten felkészült, gyermekszerető alkalmazotti közösség gondoskodik. Nevelési elveinkben, az óvoda berendezésében, képében egység- és egyedi vonások együttesen érvényesülnek. A gyermekek személyiségfejlesztésében figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat, a különbözőségeket. Az óvónő feladatát a gyermeki szükségletek, a fejlődésük törvényszerűségei szabják meg. Óvodánk nevelőtestülete a múlt tiszteletéből táplálkozva igyekszik megfelelni a jövő elvárásainak. Ezért külsőségeinkben, nevelési- és tevékenységrendszerünkben beépül a népi, nemzeti kultúra megismertetése, a hagyományok ápolása, a környezettel, embertársaink iránti pozitív viszonyulás kialakítása, az inkluzív nevelés. Olyan értékeket igyekszünk közvetíteni, amely a társadalom és az egyén későbbi életvitele céljából hasznosak.

Mindemellett törekszünk az ismeretek, eszközök folyamatos korszerűsítésére, az információáramlás sokszínűségének biztosítására. Nevelésünkben a játékot tekintjük legfontosabb eszközünknek.

A gyermekek egyéni érésének, fejlettségének figyelembevételének érdekében folyamatos napirenddel dolgozunk. Elismerjük a család elsődleges nevelői szerepét, értékeink közvetítése mellett a közös együttműködésre törekszünk. Óvodánk specialitása az informatikai nevelés, mely több mint tíz éves gyakorlatra épül.

Az „Eszterdomra vagy kettőre” c. óvodai nevelési program az Óvodai nevelés országos alapprogramjának elvei alapján készült.

Magában foglalja nevelőtestületünk eddigi jól bevált gyakorlatát, a Lépésről lépésre óvodai program rendszerét, a Tevékenységközpontú óvodai nevelési program, az Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel c. program, valamint a Körlánc környezeti nevelés választható program egyes elemeit. A vizuális nevelés fejezetét dr. Balázsne Szűcs Judit szellemisége hatja át. Intézményünk egy csoportjába 2009 szeptemberétől bevezetésre került a kompetencia alapú nevelés-oktatás. Elveinek fenntartása, elterjesztése a következő 5 év feladata.

2. HELYZETELEMLZÉS

A helyi nevelési program negyedik változatát készítette el nevelőtestületünk. Folyamatosan követtük a társadalmi, gazdasági, politikai hatásokat, beépítettük partnereink igényeit, elvárás és elégedettségi vizsgálatainak eredményeit.

2.1. Gyermekpopuláció

2004 óta többféle változás figyelhető meg a gyermekpopulációban. Alapító okiratunk 2007-től tartalmazza a testi fogyatékos gyermekek integrált nevelését. Az új feladat ismerkedünk az integráció elméletével, gyakorlatával. Az elmúlt évben megfigyelhető, hogy több fiú van egy-egy csoportban. Ők módszertani kihívások elé állítják pedagógusainkat. Az európai unióhoz való csatlakozás megnyitotta az országhatárokat, így egyre több külföldi állampolgár gyermeke jelenik meg intézményeinkben. Ellátásuk, beilleszkedésük szintén új feladatot jelent a nevelés-oktatás területén.

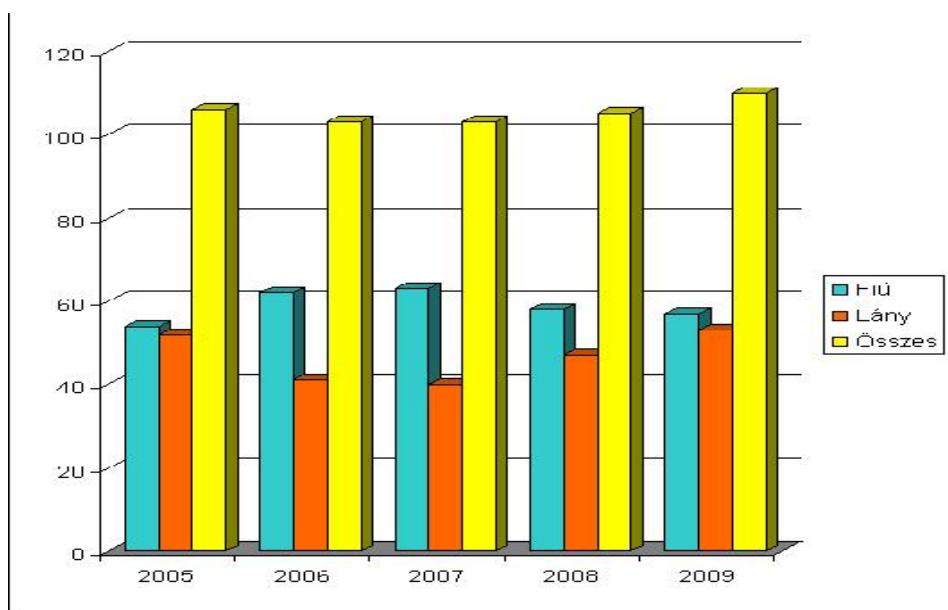
2.2. A család szociokulturális háttere

A világgazdasági válság erősen érződik a családok életében. Az anyagi javak és a munkahely féltése szorongást, sokszor agressziót vált ki. Sok a válás, a rendezetlen családi kapcsolat. A gyermekek egyharmadának nincs testvére, ez nehezíti a szocializációs folyamatot. A szülők értékrendje sokféle, gyakran nem egyezik az intézmény által felállított elvárásokkal. Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban a gyermekek 14 %-a részesedik. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek gondozása is kiemelt törődést, módszereink megújítását igényli.

2.3. Kihasználtság mutató

Intézményünk 100 főre épült, 4 csoportos. Minden évben 100% felett van a kihasználtsága. A táblázatban közölt adatok az októberi statisztikákat mutatják. Év végére ez a létszám tovább emelkedik. 2009 szeptemberétől az alapító okiratban 120 főre emelkedett az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám. Így 51^m-es csoportszobákban 30 gyermek is elhelyezhető.

	2005	2006	2007	2008	2009
Fiú		62	63	58	57
Lány	52	41	40	47	53
Összes	106	103	103	105	110

2.4. Humán erőforrás alakulása

2.4.1. Innovációs tevékenységeink 2004-től

Tanév	Terület
2004/2005.	Környezetkultúra
2005/2006.	A projektrendszer
2005/2006.	Udvari élet
2007/2008.	Informatikai nevelés
2008/2009.	Informatikai nevelés

A táblázatban látható, hogy az utóbbi öt évben olyan területek fejlesztésével foglalkoztunk, mely a kompetencia alapú oktatás-nevelés megvalósítását elősegítik. A projektrendszer és az informatikai nevelés megvalósítása megfelel az európai uniós elvárásoknak, új képességek és kompetenciák megvalósítását segítik elő.

2.4.2. A dolgozók képzettségével kapcsolatos adatok

Az intézmény dolgozói több éves szakmai gyakorlattal rendelkeznek. Az óvónők átlag életkora: 44 év, a technikai személyzeté: 48 év.

Munkakör	Fő	Az utóbbi 5 évben elvégzett akkreditált továbbképzések	Programspecifikus továbbképzési javaslat
Főiskolát végzett és szakvizsgás óvodapedagógus	4	Közükatás vezetö Preventív-korrektív pedagógia, pszichológia Játék szaktanácsadó Környezeti nevelö	
		Diákszínjátészö-és rendezöi tanfolyam Európai pályázatiíró Viselkedésrendezés A matematikai tanulás zavarai Személyiségfejlesztö tréning Gyermekekzözpontú vizuális nevelés 3-8 éves gyermekek fejlesztése Érzelmi nevelés Pozitív fegyelmezés Képességfejlesztö zenei játékok A zene szeretetetére nevelés, tehetséggondozás Tevékenység és személyiségfejlesztés ECDL Start vizsgára előkészítö tanfolyamok	
Pedagógiai munkát segítő szakképzett csoportos dajkák száma	4	Minimál egészségügyi tanfolyam	Pedagógiai-pszichológiai továbbképzések
Pedagógiai munkát segítő szakképzetlen részmunkaidös dajkák száma	1		Dajkaképzö
Érettségizett egyéb munkakörben foglalkoztatott dolgozók száma (óvodatitkár, gondnok, konyhai dolgozó)	2		Óvodatitkár: gazdasági, jogi, informatikai ismeretek Gondnok: személyiségfejlesztö tréning
Egyéb munkakörben foglalkoztatott részállásúak száma (takarítás dajka)	2		Dajkaképzö

Pszichológust és logopédust a továbbiakban is a nevelési tanácsadó biztosít korlátozott idővel, lehetőségekkel, illetve a közösen kidolgozott együttműködési terv szerint végzik munkájukat.

2.5. Tárgyi erőforrás

Az óvoda épülete viszonylag jó állapotú, folyamatosan törekszünk a külső, belső korszerűsítésre, fejlesztésre. A dologi kiadásokat a költségvetésen kívül alapítványi, képviselői, pályázati és egyéb szponzori segítséggel igyekszünk fedezni.

Tárgyi erőforrásaink alakulása az elmúlt 5 évben

Időszak	Alapítvány	Pályázat	Egyéb forrás	Felhasználás
2005.	217.262 Ft	520.000 Ft	2020.641 Ft	Mászóház, udvari játékok, programok, fejlesztő eszközök.
2006.	206.029 Ft	470.000 Ft	100.000 Ft	Programok, könyvek, vizuális eszközök, zöldségek.
2007.	134.174 Ft	2605.310 Ft	330.000 Ft	Programok, hangszerek, környezeti eszközök., pedagógusok teljesítmény értékelése
2008.	485.000 Ft	1635.000 Ft	384.000 Ft	Mozgásfejlesztő eszközök, informatikai eszközök, pedagógusok informatikai továbbképzése, pedagógusok teljesítmény értékelése, udvari eszközök festése
2009.	478.000 Ft	8761.000 Ft	734.000 Ft	Bútorok, matematikai eszközök, ágyak, pedagógus továbbképzések, pedagógus teljesítmény értékelés, napvédő sátor, ventilátor, kompetencia nevelés-oktatás bevezetése
Összesen:	15520.465	13991.310	35680.411	19.080.416 Ft

További bővítést, a programspecifikumot figyelembe véve az eszközlistának megfelelően képzeljük el. Fenntartói segítséggel tervezzük a testi fogyatékos gyermekek neveléséhez szükséges tárgyi feltételeket:

- akadálymentesség. (babakocsi és idős emberek számára is)
- megfelelő parkolóval való rendelkezés: kijelölt helyek mozgáskorlátozottak számára
- megfelelő mosdó, toalett: kerek szék magasságban elérhető, kapaszkodókkal ellátott,
- speciális csoportszobai és udvari eszközök.

A kompetencia alapú nevelés-oktatás fenntartásához, illetve elterjesztéséhez elsősorban fejlesztő eszközökre, mobil gyermekbútorokra lenne szükségünk.

3. A PROGRAM GYERMEKKÉPE, ÓVODAKÉPE

3.1. Gyermekkép

„Keresem minden gyermek titkát, és kérdezem: hogyan segíthetnék abban, hogy Önmaga lehessen.”

(Janusz Korczak)

Általános célunk: hogy az óvodánkban felnövekvő gyermekek sokszínű egyénisége harmonikusan fejlődjön, s illeszkedjék a magyar és az európai uniós értékrendhez.

Értékek, melyeket elvár a társadalom:

- változásokra, fejlődésre való nyitottság, rugalmas alkalmazkodás, befolyásolás képessége,
- kritikus gondolkodás, döntésképeség,
- konfliktuskezelő képesség,
- a környezet alakítása, védelme, a környezettudatos magatartás formálása
- a kultúra, a szülőföld ismerete, védelme,
- a technikai és tudományos fejlődés követése,
- emberi kapcsolatok humánus alakítása,
- együttműködésre való hajlandóság,
- tolerancia, valamint
- az egyén és társadalom jogainak és szükségleteinek egyenrangú tisztelete.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik. Biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Nem adunk helyet az előítéletek kibontakoztatásának sem társadalmi sem nemi, sem egyéb értelemben.

Olyan gyermekeket szeretnénk óvodánkból elengedni, akik rendelkeznek a humanista értékek alapjaival, boldog, egészséges lelkiületűek, a világ dolgai iránt nyitottak, alkotásra, problémamegoldásra, együttműködésre képesek, széleskörű ismeretek birtokában kezdik meg iskolás éveiket.

3.2. Óvodakép

Küldetésünk: a gyermekek egyéni képességeit felfedezve és megismerve, az eltérő fejlődés ütemét figyelembe véve, meleg, elfogadó légkörben, változatos tevékenységek biztosításával, korszerű szemlélettel, a személyiségük kibontakoztatása, pozitív irányú fejlesztése.

Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol a befogadó attitűd természetessé válik az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt.

Óvodánk nevelőtestülete biztosítja a gyermekek fejlődésének, nevelésének optimális feltételeit.

Segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéséhez szüksége gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, tárgyi környezete segíti a környezettudatos magatartás kialakulását.

Nevelési programunkkal olyan értékeket szeretnénk átadni, melyben minden partnerünk jól érzi magát, ezáltal aktív részese a megvalósításának. A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Óvodánk a családi élet kiegészítésére törekszik, erősítve a meleg, bensőséges biztonságot sugárzó, egymásra figyelő kapcsolatot. Figyelembe veszi a gyermekek és családok eltérő hagyományait. A pedagógus által alkalmazott módszereket, intézkedéseket a gyermekek személyiségéhez igazítjuk.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Az óvoda alapvető funkciója: óvó-védő, gondoskodó szociális, nevelő és személyiségfejlesztő funkció.

3.3 Pedagóguskép

Programunk sikeres megvalósítása olyan pedagógust feltételez, aki kreatív, kísérletező, folyamatosan megújulni képes, a nemzeti és emberi értékeket pozitívan közvetíti. A jó óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell a gyermekek számára.

3.4. Dajkakép

A nevelés eredményességét a pedagógus és nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája biztosítja. Minden csoportban saját dajka segíti az óvónő munkáját. Partner, a nevelőmunka segítője. A dajka egész személyisége hatással van a gyermekek fejlődésére, ezért példaértékű viselkedésében, kommunikációjában.

3.5. Szülőkép

Feltételezzük, hogy óvodánkba olyan szülő hozza gyermekét, aki programunkat, elképzeléseinket ismeri, elfogadja értékeit, a gyermeke érdekében együttműködő, érdeklődő, elfogadja a „másságot,” tevékenyen vesz részt óvodai életünkben, pozitívan viszonyul az egész közösséghez.

4. SPECIÁLIS ELVEK, CÉLOK, FELADATOK, INTÉZMÉNYI SAJÁTOSSÁGOK

4.1 Nevelési programunk céljai

- Tevékenységre épülő, sokoldalú képességfejlesztés által, a gyermekek személyiségének kibontakoztatása az egyéni és életkori sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- Humanista életszemlélet megalapozása.
- Az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése gazdag, változatos tevékenységrendszerrel, az egyes gyermekhez igazított módszerekkel, eszközökkel, differenciáltan, az informatikai nevelés lehetőségének biztosításával.
- A testi fogyatékos (elsősorban mozgásfogyatékos) gyermekek olyan mértékű fejlesztése, mely által tevékeny részeseivé válnak környezetüknek, a társadalomnak.

4.2 Programunk kiemelt feladatai

4.2.1. Tevékenységközpontú szemlélet és fejlesztő stratégia megvalósítása

(A Lépésről-lépésre óvodai program alapján)

A spontán és az óvónő által felkínált tevékenységek megvalósulásának helye. Kilenc tevékenységközpont működtetése a célok megvalósítása érdekében. Minden központban rendelkezésre állnak azok a feltételek, amelyekkel való tevékenykedés a teljes személyiséget, „az egész gyermeket” gyarapítja.

4.2.2. Személyre szabott fejlesztés

A személyre szabott nevelés a gyermekek egyéni eltéréseinek, különbségeinek megértésén és differenciált fejlesztésén alapszik.

A személyre szabott nevelés további jellemzője:

- az óvoda a gyermekek szükségleteit tiszteletben tartja, ebből fakadó igényeit igyekszik kielégíteni,
- a felszerelés a berendezés, elősegíti a gyermek fejlődését,
- a tevékenységek sikerélményt biztosítanak, de kihívás elé állítanak,
- csökkennek a viselkedési problémák,
- felgyorsul a fejlődés, a tanulás üteme.

4.2.3. Erkölcsi értékek átadása, a gyermeki személyiség pozitív formálása

Mivel a 3-7 éves korú gyermek legtöbb idejét az óvodában tölti, a fentiekből adódóan felelősek vagyunk a környezet alakításáért és a nevelés minőségéért.

Programunkban ezért foglal kiemelt helyet a viselkedéskultúra fejlesztése, mint az erkölcsi magatartás alapvető szabályozó tényezőjének **POZITÍV IRÁNYÚ FEJLESZTÉSE** elsősorban a szokások kialakításában, a környezeti nevelés és a néphagyományok ápolása során. A gyermekek értékrendszerében megerősítjük azokat a jellemvonásokat, mely alapja az egyéni boldogulásnak, a társadalom gyakorlata, működése teszi nélkülözhetetlenné.

- a szellemi, fizikai munka tisztelete,
- értékmegóvó magatartás, vagyis a közösség szellemi, kulturális és természeti értékeinek védelme, megóvása,
- türelem, egymásra figyelés,
- együttműködés,
- különbözőségek elfogadása,
- a fegyelmezettség.

4. 2.4. A változatos mozgás- és informatikai nevelés lehetőségeinek biztosítása

A gyermekek sikeres iskolakezdését nagymértékben befolyásolja a gyermekek térben való harmonikus mozgása, tájékozódása, térlátása, saját testsémájának ismerete. E területek, képességek hiánya sikertelenséghez, majd magatartási zavarokhoz vezethet. Megelőzésére a változatos mozgáslehetőség biztosítását tűztük ki célul, illetve olyan játékos feladatok végzését, mely csökkenthetik a fent említett zavarok kialakulását. A testi fogyatékos gyermekeket a szomatopedagógus tanácsai alapján vonjuk be a feladatokba. A térirányok fejlesztésének speciális eszköze óvodánkban a labda, illetve a számítógép.

4. 3 Az óvodai nevelési tevékenység sajátosságai

4.3.1. A táplálékallergiás gyermekek integrált nevelése

A táplálékallergiás gyermekek integrált nevelésének célja: A táplálékallergiás gyermekek szükségletük szerinti ellátása.

Főbb feladatok:

- a külön étrend megbeszélése a szülővel, a főzőkonyhával,
- többi gyermek tájékoztatása,
- a melegítés, tálalás megszervezése.

Az ételallergiás gyermekek részére a főzőkonyha külön menüt biztosít. A szakács munkáját dietetikus segíti.

4.3.2 A testi fogyatékos gyermekek integrált nevelése

Célunk: A normál pedagógiai célok mellett, a mozgásos tapasztalat belső igényének kialakítása, az akadályozottság, hátrány leküzdésének ösztönzése, a pozitív személyiségjegyek, képességek megismertetése.

Főbb feladataink:

- speciális eszközjegyzék összeállítása, az eszközök biztosítása,
- speciális szakember igénylése,
- a gyermekek és felnőttek felkészítése,
- a csoportszervezés alapelveinek meghatározása,
- a gyermek, családi háttér megismerése,
- a gyermek állapotának megfelelő fejlesztési terv kidolgozása,
- módszerek, eszközök meghatározása,
- a szakmai együttműködés kialakítása, kapcsolattartás a szakemberekkel,
- a szülők folyamatos tájékoztatása, konzultáció.

Óvodánk Alapító Okirata szerint befogadott sajátos nevelési igényű gyermekek: mentálisan ép, testi fogyatékos -mozgáskorlátozott- gyermekek, akik fogyatékosága az óvodai tevékenységeket különböző mértékben érintik.

Mozgásfogyatékos az a gyermek, akinél a mozgásszerv veleszületett, vagy szerzett károsodása és vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A károsodás keletkezése szempontjából az alábbi csoportosítás vehető figyelembe:

- végtagfunkciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiány,
- petyhüdt bénulást okozó korformák,
- korai agykárosodás utáni mozgás rendellenességek,
- egyéb maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó korformák,
- halmozott sérüléssel járó különböző korformák.

5. NEVELÉSI RENDSZER

5.1. Az egészséges életmód alakítása

Célunk: a gyermekek az egészséges életvitel igényének megalapozása, testi fejlődésük elősegítése.

Főbb feladataink:

- a gyermekek gondozása, testi-lelki szükségleteinek, komfortérzésének kielégítése,
- mozgásigény kielégítése, nagy és finommozgások fejlesztése,
- a gyermekek egészségének, védelme, edzettségének növelése,
- az egészséges életvitel szokásainak megalapozás, a baleset megelőzése,
- egészséges környezet, eszközrendszer, a biztonságos környezet megteremtése,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása.

Speciális feladatok

- a mozgáskorlátozott gyermekek állapotromlásának megelőzése,
- a mozgáskorlátozott gyermekek esetleg kialakult rendellenességeinek kiküszöbölése,
- a mozgáskorlátozott gyermekek degeneratív elváltozásainak megakadályozása,
- a sérült funkciók pótlása, helyettesítése,
- külső szakemberrel, szülővel együttműködve speciális gondozás, prevenció, korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

5. 1.1. Gondozás, testi-lelki szükséglet kielégítése

Elemi feladatunk, hiszen a jó közérzet alapfeltétele a gyermek mindennemű tevékenységének.

Gondozási feladatok: testápolás, öltözködés, táplálkozás, pihenés.

E területek az egészségmegővés alapjai, amit tudatosítunk nevelésünk során. Példát mutatunk, megismertetjük az ezekhez fűződő szokásokat. Mivel minden gyermek máshol tart a fejlődés területén, erről szülői kérdőíven tájékozódunk, anamnézist veszünk fel, s erre építjük a segítségnyújtás módját, mélységét. A gyermekek fejlődését évente diagnosztizáljuk.

A **gondozási feladatok** intimitást igényelnek, ezért törekszünk arra, hogy e tevékenységet lehetőleg ne csoportosan végezzék gyermekeink. A WC használatára bármikor joga van a gyermeknek. Az intimitás miatt személyes segítségnyújtást biztosítunk, főleg a kisebb gyermekeknél és a beszoktatás idején. A segítségnyújtás kölcsönös bizalomra, meghitt viszonyra épül, a kapcsolatépítés egyik lehetősége. A gyermekek gondozásában a dajka segítségét vesszük igénybe, aki az ideje nagy részét a gyermekcsoportban tölti. A testi fogyatékos gyermekeknek kellő időt biztosítunk a gondozási feladatok során. A szomatopedagógus segítségével meghatározzuk a szükséges eszközöket, a segítségnyújtás módját.

Az egészséges fejlődés egyik feltétele a **táplálkozás**. A folyamatosság bevezetésével lehetőséget teremtünk a nyugodt, a gyermekek valós szükségletéhez igazodó étkezésnek. Kiküszöböljük a várakozási időt.

A főzőkonyhával a változatos étrend érdekében folyamatosan konzultálunk. A konyha kérésére, orvosi igazolás alapján, főz a **táplálékallergiás gyermekekre is**. A táplálékallergiás gyermek étele külön edényben érkezik.

A gyermekek étvágyát, eltérő szokásait figyelembe vesszük. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, igyekszünk megszerettetni az új ízeket. A szülők bevonásával biztosítjuk a gyümölcs mindennapos fogyasztását.

A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Különösen védjük a gyermekek érzékszerveit. Ápolásukhoz tiszta eszközöket, nyugodt feltételeket teremtünk. A testi fogyatékos gyermekek esetében biztosítjuk a megfelelő méretű eszközöket, a helyet.

Az **öltözködés** során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. Az óvoda biztosítja és mossa a ruhászsákokat. A gyermekeknek külön tornaszákot varrtunk. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék. A testi fogyatékos gyermekek esetében a fogyatékoság szerint segít a felnőtt, illetve a nagyobb gyermekek segítségét kérjük. A ruházatát az öltöző szélső részén helyezzük el.

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a **napi pihenés**. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, nyugalom, kényelmes ruházat. Gyermekeink pizsamában alszanak, melyet a szülők hoznak az óvodába. A szülők gondoskodnak az ágynemű mosásáról, a lepedő, kispárna beszerzéséről. A testi fogyatékos gyermekek részére nyugodt helyet, szükség szerint speciális ágyat biztosítunk.

A gyermekek alvásigényét figyelembe vesszük, a nem alvók részére 50 perc után a csoportszobában csendes tevékenységet biztosítunk.

5.1.2. Mozgásigény kielégítése, nagy és finommozgások fejlesztése

A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladat. Ezért minden nap alkalmat teremtenünk rá. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést. Az udvari mozgásos tevékenységeket forgórendszerben, tervezzük. Mivel a lakótelepen a gyermekek mozgástere leszűkül, így szükséges a tervszerű mozgás is.

Ennek egyik módja a mindennapi testnevelés, másik, a kötelező testnevelés foglalkozás, melyekről bővebben a program tevékenységformái c. fejezetében írunk.

A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére.

Az egyensúlyérzék kialakítására speciális eszközöket is használunk. A mozgásigény kielégítésére a csoportszobában külön tevékenységközpontot alakítottunk ki. A testi fogyatékos gyermekeket is biztatjuk a helyváltoztatásra. Szükség szerint felnőtt vagy nagyobb gyermek segíti a nagymozgások gyakorlásában. Minden mozgásos tevékenységbe bevonjuk őket, biztatjuk a gyermekeket is erre. A sétát, kirándulást szülői segítséggel szervezzük. A testnevelés foglalkozások anyagának összeállításában kérjük szakember segítségét.

5.1.3. Egészségvédelem, edzettség

E feladatok közé soroljuk: a baleset megelőzését, higiénés szabályok betartatását, fertőző betegségek, egyéb rendellenességek megelőzését, pszichohigiénés egészségvédelmet, és a váratlan helyzetekre való felkészülést.

A baleset megelőzés elvei:

- ép, jó minőségű és anyagú eszközök használata,
- gyakori felülvizsgálatok, javítás,
- állandó felügyelet,
- a talaj, közlekedő utak tisztántartása,
- nagyméretű eszközök rögzítése,
- ruházat ellenőrzése,
- baleset megelőzés szabályainak betartása,
- eszközök idény jellegű használata.

Higiénés szabályok kialakítása, betartatása:

- WC papír megfelelő használata, / főleg lányoknál /
- WC -n egy gyermek legyen egyszerre,
- folyékony szappannal való kézmosás,
- testnevelés foglalkozás utáni mosakodás
- körömkefe igénybevétele szennyező tevékenység után,
- saját fésű, fogmosó felszerelés használata,
- megfelelő orrfűvési technika elsajátíttatása,
- a szülő ösztönzése tiszta, megfelelő méretű ruházat biztosítására,
- váltóruha biztosítása
- a haj rendszeres gondozása,
- megfelelő tisztaságú ivóvíz biztosítása,
- a textíliák szükség szerinti cseréje.

Fertőzések, egyszerűbb rendellenességek megelőzése:

- a szezonális fertőző betegségekre való felkészülés: szellőztetés, fertőtlenítés, zsebkendő beszerzése,
- egyéni eszközök biztosítása,
- beteg gyermek elkülönítése,
- a szülők értesítése.

Pszichohigiénés egészségvédelem:

Nagyon fontos feladat, hiszen a lelki eredetű problémák negatívan hatnak a fizikai állapotra.

Mit tehetünk ennek érdekében?

- tartózkodunk a megszegyenítéstől, / pl.: bepisilés /
- lehetőség szerint alvásidőben, WC használatakor, megteremtjük a nyugalmat, csendet, az intimitást,
- nem siettetjük a gyermeket alapvető tevékenységeiben,
- alvásidőben aromaterápiát alkalmazunk,
- relaxációs gyakorlatokat végzünk,
- nem terheljük túl gyermekeinket,
- meghallgatjuk a problémákat,

- biztosítjuk a rendszerességet, e mellett a rugalmasságot,
- igyekszünk csökkenteni a konfliktusokat,
- nem tűrjük el a gyermekek közötti megkülönböztetést, erőszakot,
- az agresszív magatartású gyermeket vizsgálatra küldjük,
- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet dolgozunk ki,
- megszervezzük a beszédhibás gyermekek logopédiai kezelését,
- a kisebb fogyatékkal élő gyermekek elfogadtatása nagy hangsúlyt fektetünk,
- megismertetjük gyermekeinket a káros szenvedély hatásával.

Edzettség: erő, ügyesség, állóképesség fejlesztése

- a feladatok fokozatos nehezítése,
- folyamatos levegőcsere, szabad levegőn való tartózkodás,
- nyári pancsolási, napozási lehetőség biztosítása,
- tornaszerek változatos biztosítása,
- tartásjavító gyakorlatok, foglalkozások szervezése,
- az úszás, egyéb mozgásos tevékenységek megszervezése,
- udvari mozgásos játékok biztosítása.

A testi fogyatékos gyermekeket is biztatjuk, hogy vegyenek részt pancsolásba, az udvari élet tevékenységeibe. Vásárolunk kiegészítő eszközöket (pl. egyensúlyfejlesztő, járást segítő, célzó mozgást segítő, koordinációt fejlesztő eszközöket.)

Váratlan helyzetekre való felkészülés

Mai életünkben gyermekeinkre sok veszély leselkedik. Ezek megismertetése már óvodás korban szükséges.

Ezek:

- az idegenek jelenléte,
- az elszökés veszélye,
- a gyermek elvesztése.

5.1.4. Egészséges életmód szokásainak megalapozása

Az egészséges életmód szokásai az emberi kultúra része. Ezért elengedhetetlen ezek megismertetése.

Területei:

- Testápolás (az esztétikus megjelenés alapjai)
- Egészséges táplálkozás, kultúrált étkezés, terítés (otthon, vendégségben, étteremben)
- Szabadidő egészséges eltöltése (mozgás, kirándulás, séta)

A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismételése. Az óvodai szokásokról a szülőket is tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályokat.

5.1.5. Egészséges környezet, eszközrendszer biztosítása

Az egészséges életmód alakításának szinterei:

- csoportszobák,
- mellékhelyiségek,
- aula,
- udvar

A csoportszoba berendezését körültekintően válogatjuk meg. A bútorok megfelelnek a gyermekek méreteinek. Színharmóniát igyekszünk teremteni a dekorációban. Lehetőség szerint kiküszöböljük az allergén anyagokat. (virágpor por, madártoll) A balesetveszély elkerülése érdekében éles, sarkos tárgyakat nem helyezünk el a csoportszobában.

Sötétítő függönnyel, napvédővel védjük gyermekeinket a tűző nap káros hatásaitól. A dekorációkat szemmagasságban helyezzük el. Minden csoportban teszünk párologtatót, aromamécsest. A természetes fényt igénylő tevékenységeket az ablak mellé tervezzük.

Aula

Az aula a mozgásos tevékenységek színhelye. Portalanításáról, szellőztetéséről folyamatosan gondoskodunk. A bordásfal alá szükség szerint szivacsot helyezünk el. Felnőtt felügyelete nélkül a gyermekek itt nem használhatják az eszközöket.

Mellékhelyiségek

Mosdóban figyelünk a padló csúszásmentességére. Folyamatosan fertőtlenítjük a WC-t, mosdót, a gyermekek eszközeit. A WC-ket az intimitás érdekében függönyökkel választjuk el. A tisztítószeret biztonságos, zárt helyen tároljuk.

"Tornaszoba"

A tornaszoba a régi öltözőből átalakított tevékenységi központ. A bordásfalak alá itt is szivacsot teszünk. Egyszerre két gyermek játszhat a helyiségben.

A tornaszoba falán helyezzük el a szülők számára készült információs táblát, ahol az egészséges életmóddal kapcsolatos közlemények is megtalálhatók.

Öltöző

Minden gyermeknek külön zsákot biztosítunk ruháik tárolására. A gyermekek jele, neve jól látható helyen, esztétikusan van elhelyezve az öltözőszekrényen.

Az udvar

Udvarunk változatos tevékenységre alkalmas. Eszközeink többsége megfelel az európai uniós normáknak. Folyamatosan ápoljuk, szükség szerint javítjuk azokat. Az udvaron mindig biztosítunk megfelelő számú felnőtt felügyeletet. A homokozót két évente felújítjuk, a homokot évente fertőtlenítjük, lehetőség szerint a homokot két évente cseréljük. Tavasztól-őszig a gondnok kétnaponta felássa, locsolja.

Az udvaron ivókút, pancsoló van. Külön udvari WC-vel, mosdóval rendelkezünk. Az udvar területei: betonos és füves, árnyékos és napos részek.

A gyermekek bőrét napozókrémmel védjük, a szülők figyelmét felhívjuk a megfelelő ruházat biztosítására.

A kerti munka eszközei gyermekméretűek, külön zárható helyen vannak elhelyezve.

Az óvoda feladata az egészségvédelem terén:

- a szűrővizsgálatok előkészítése, lebonyolítása,
- az orvossal, védőnővel való kapcsolatalakítás éves rendjének megbeszélése,
- fogászati szűrővizsgálatok, felvilágosító foglalkozások megszervezése,
- iskolaérettségi vizsgálatok megszervezése,
- egészségnevelő, pszichológiai előadások szervezése a szülők számára,
- krónikus betegségben szenvedők fokozott gondozása,
- viselkedési zavarokkal küzdő, vagy pszichoszociálisan sérült gyermekek különfoglalkozásának megszervezése,
- a Nevelési Tanácsadóval való kapcsolat megszervezése,
- logopédiai foglalkozások biztosítása,
- az óvoda helyiségeinek és udvarának közegészségügyi, balesetveszélyességének ellenőrzése, - a hibák elhárítása,
- az étkezés higiéniájának, minőségének ellenőrzése,
- a fertőző megbetegedések esetén szükséges intézkedések megtétele,
- a testi fogyatékos gyermekek fejlesztésének biztosítása.

Az informatikai nevelés lehetősége az egészséges életmód alakításához kapcsolódóan:

- a gondozási feladatok fázisainak képpel való illusztrálása,
- a gondozással kapcsolatos eszközök helyének, nevének, képének elkészítése,
- a gyermekek öltözőjére jelek, nevek elhelyezése,
- gyümölcsös tábla elkészítése,
- „alvótábla” elkészítése

A család bevonásának lehetősége:

- eszmecsere, tapasztalatok kölcsönös átadása az egészséges táplálkozás terén,
- új ételek bemutatása, receptek ajánlása,
- gyümölcsök, zöldségek folyamatos biztosítása,
- közös sportprogramok szervezése,
- a szokások, viselkedési formák közös alakítása,
- tisztálkodási eszközök biztosítása,
- kiránduláson való közös részvétel,
- játékszerek, eszközök javítása,
- megfelelő ruházat biztosítása,

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésűlködnek.
- ❖ Elsajátította a helyes orrfújás technikáját.
- ❖ Önállóan használják a WC-t.
- ❖ A tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.
- ❖ El tudják dönteni, mennyi ételt italt kérnek
- ❖ Önállóan szednek, töltenek.
- ❖ Kulturáltan késsel, villával étkeznek.

- ❖ Önállóan vetkőznek, öltöznek, megigazítják ruhájukat.
- ❖ Bekötik cipőjüket, megkötik a sálát, sapkát.
- ❖ Ruhájukat összehajtva, a kijelölt helyre rakják.
- ❖ Környezetükben rendet raknak.
- ❖ Ismerik a baleset megelőzés szabályait.
- ❖ Csendes pihenő alatt nyugodtan fekszenek, vagy alszanak.

5.2. Érzelmi nevelés, szocializáció biztosítása

Célunk: a társadalom és az egyén szempontjából értékes tulajdonságok kialakítása.

Főbb feladataink:

- biztonságos, szeretetteljes légkör megteremtése,
- az erkölcsi értékek átadása, a gyermeki személyiség formálása,
- a gyermekek igényének megfelelő befogadás, napirend kialakítása.

5.2.1. Biztonságos, szeretetteljes légkör megteremtése

A gyermekek fő problémáinak okai napjainkban elsősorban a társadalmi változásokban keresendő. Ezek a munkanélküliség, az anyagi gondok, a válás, a kommunikáció hiánya, a női szerepek megváltozása, a nevelési tapasztalatok hiányossága. Teljesítmény centrikus világunk miatt sokakra jellemző, hogy gyermekeik elé olyan feladatokat, követelményeket állítanak, mely meghaladja az életkorának megfelelő képességét. E mellé párosul a TV, a mindennapok brutalitása, a rajzfilmek erőszaka. A szülők létbizonytalansága, konfliktusai szorongásai tükröződnek a gyermekek lelkében. Ne csodálkozzunk tehát azon, ha szorongó, kedvetlen, érdektelen lesz, súlyosabb esetben pedig magatartási vagy tanulási problémákkal küzd.

Mit teszünk ennek kompenzálására?

- rendezett, nyugalmat sugárzó környezetet teremtünk,
- tevékenységközpontokat alakítunk ki,
- igyekszünk megteremteni az egyéni és közös beszélgetések lehetőségét,
- meséket, verseket írunk, eljátsszuk élményeinket, bánatunkat,
- őszintén megbeszéljük problémáinkat, közösen keressük a megoldást,
- lehetőséget teremtünk a gyermek igényének megfelelő beszoktatásra,
- rugalmas napirendet állítunk össze,
- stabil szokás-szabályrendszert alakítunk ki,
- megismerjük a gyermek előéletét,
- szeretetünket a gyermekek felé kimutatjuk szóban, gesztusban,
- a szülőkkel nevelőpartneri viszonyt alakítunk ki,

A biztonságos légkör megteremtői az óvoda felnőtt közössége. A felnőttek kommunikációja, bánásmódja, viselkedése a gyermek számára modell! Ezért elengedhetetlen, hogy az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek közötti kapcsolatokat pozitív attitűd, érzelmek jellemezzék.

Így az óvodában különösen elvárt:

- a csendesebb alaphang,
- életkornak megfelelő, érthető magyarázat,
- a kommunikáció és metakommunikáció összhangja,
- egyszerű, de ízléses, kényelmes öltözk,
- barátságos, őszinte, de határozott magatartás,
- az egyén tisztelet, a tisztelet elvárása,
- különbözőségek tisztelete, elfogadása,
- az empátia,
- a demokrácia,
- a pedagógiai-pszichológiai, módszertani szakértelem,
- a gyermek pozitív tulajdonságaira való építés,
- a fejlődés képessége,
- a konfliktusok korrekt kezelése,
- a pozitív szemlélet.

Törekszünk továbbá óvodai szinten az egységes nézetek, elvek kialakítására, betartására, egymás kiegészítésére, a kölcsönös segítségnyújtásra.

5.2.1. Az erkölcsi értékek átadása, a gyermeki személyiség formálása

Mai világunkban különösen fontos, hogy szülőként és nevelőként is megbízható értékeket közvetítsünk gyermekeink felé. Mindezek alapján úgy gondoljuk, hogy megérett az idő az értékek közvetítésének újragondolására.

A gyermekeknek tapasztalatunk szerint szükségük van világos és kötelező korlátokra, ezzel egyidejűleg szabadságra. Az óvodás korú gyermekek különösen fogékonyak a látott példák befogadására, utánzására. „Az, amit hétéves korukig látnak, meghatározóan hat a későbbi életükre.”¹ Nevelőtestületünket Susanne Stöcklin-Meier filozófiája segíti abban, hogy az emberi értékek átadását meghatározza, s feldolgozza. Ezt az öt alapértéket a demokrácia alappilléreinek tekintjük:

- az igazság,
- a helyes viselkedés,
- a békés együttélés,
- a szeretet,
- az erőszakmentesség.

Az öt érték erkölcsi szükséglet, mely gyermekekre, felnőtte egyaránt vonatkozik. A gyermekek az értékeket nem beszéd, hanem cselekvés által, szituációkban ismerik meg, s ez által válik majd életük részévé. Ezért az értékek átadása naponta történik, közösen éljük meg azokat. Természetesen a gyermekek életkorát figyelembe véve játékos formában, tevékenyen, eszközök segítségével, részekre bontva tesszük ezt.

Az értékek tudatos feldolgozásának alapja, hogy a gyermekek:

- észleljék és utat engedjenek érzéseiknek,
- megértsék és alkalmazzák a szabályokat, képesek legyenek önmaguk és mások jeleinek érzékelésére,
- a beszéd felfogására és a nyelv helyes alkalmazására.

A gyermekek számára fontos, hogy ki tudják mutatni **érzéseiket**, tisztában legyenek azokkal. Az óvodában a felnőttek erre figyelve kezelik a különféle megnyilvánulásokat. A beszélgetések által a gyermekek megtanulják, hogy minden ember lehet szomorú, vidám, félhet valamitől. A megismerés eszközeként sok szituációs játékot alkalmazunk. A szerepjáték megfigyelése során is sok információt szerzünk a gyermekek aktuális érzéseiről.

A **helyes viselkedés** alapja az udvarias magatartás. A család erősítheti, vagy gyengítheti az általunk kialakítandó viselkedési szabályokat. Ha a gyermekek azt látják, hogy a felnőttek odafigyelnek, egymásra, tisztelik a másikat, segítik a másik munkáját, közösen töltik a szabadidőt, akkor természetes módon alakul ki a helyes viselkedési mód.

Komoly problémát okoz a gyermekek számára, ha mást tapasztalnak a viselkedés és a kommunikáció között. A viselkedésformák kialakítása során fontos, hogy mindenki kijavíthatja hibáit. A helytelen viselkedés tapasztalataiból tanul a gyermek. A gyermekek helytelen viselkedésének az oka, ha a felnőtt nem él tekintélyével. Minden gyermek hatalmi játékot játszik, kitapasztalja határait. Itt az óvodában tiszta és állandó értékrendet állítunk fel. A gyermekek akkor érzik magukat **biztonságban**, ha a felnőttek vezetik őket, akikben megbízhatnak, tiszteletet tanúsíthatnak. Világos, egyértelmű elvárásokat kell közvetítenünk. A gyermekeket a **szabályokkal** védjük, egyben biztonságot is teremtünk számukra. A gyermekek világhoz való viszonyukat a későbbiekben meghatározza az **anyagi javakhoz való viszonyulásuk**. Tudatosítjuk, hogy az élelmiszert meg kell becsülni, hiszen mások sok munkával állítják elő. A tárgyak tiszteletét a játékok javításával, valamilyen tárgy létrehozásával segítjük elő. Rámutatunk a pazarlás következményeire is.

A gyermekcsoportban való **agresszió** gyakran megkeseríti a csoport életét. Az agresszió szerzett tulajdonság, melyet a nyugalom érdekében meg kell gátolnunk. Világossá tesszük a gyermekek, szülők számára, hogy az agresszió nem megengedett az óvoda életében. Ennek egyik burkolt formája a zaklatás, melynek megelőzése fontos feladatunk.

A megelőzés alapelvei:

- egymás tisztelete, elfogadása,
- a különbözőségek elfogadása, tisztelete,
- a lányok, a gyengébbek védelme,
- tolerancia, türelem,
- a bátorság fejlesztése,
- elegendő figyelem minden gyermekre.

Az erőszak további forrása a televízióban látott erőszak, az informatikai eszközök helytelen használata által. Ezt a folyamatot megfelelő szabályokkal, korlátokkal szabályozzuk. A béke megteremtése a csoportban mindannyiunk érdeke. A dicséret a legtartósabb módszer, hogy a gyermek változtasson magatartásán. A meghitt szituációk megteremtése a béke, a nyugalom egyik alapja. Ezek lehetnek: közös gyertyagyújtás, fantáziálás, a csend hallgatása, légzésgyakorlatok, stb.

Az értékek közül egyik legfontosabb a **szeretet**. „Azok a gyermekek, akik szeretet nélkül nőnek fel, testileg és szellemileg is beteggé válnak”² A szeretet kifejezésének formái: figyelem, ölelés, nevetés, lágy hangnem, érintés, szemkontaktus. A rossz gondolatok negatívan befolyásolják a szeretet képességét. A kritika, a lekicsinylés elősegíti a negatív önkép kialakulását.

Az óvodapedagógus feladata tehát, hogy pozitív megerősítéssel járuljon hozzá a gyermek egészséges személyiség fejlődéséhez. A szeretet megnyilvánulása a természettel és az állatokkal való bánásmódban is megfigyelhető.

Óvodánk közössége igyekszik minél több élményt biztosítani gyermekeinknek az udvaron, a közeli parkban, a természetben.

Aki gyermekként játszhat a természetes anyagokkal, pozitív élményt szerez a növényekkel, állatokkal való ismerkedés során, biztosan kialakul benne a természet iránti szeretet.

A megfigyelés, játék, gyűjtemények készítése, mind segíti célunk megvalósulását. Az állatok szeretetére nevelést elősegítjük azzal, hogy gyermekeinket megismertetjük a helyes gondozás alapjaival, a megvédésük módjával.

Az értékek megismertetésére külön projektet dolgozunk ki, mely áthatja az összes nevelési területet.

Az értékek megismertetésének formája:

- az egyes fogalmak értelmezése,
- ellentétek keresése,
- az értékek képi megjelenítése,
- a helyes és helytelen közötti különbségek keresése, megtapasztalása,
- szituációs játékok alkalmazása.

Az értékek átadása során az ENSZ-egyezményre építve az óvodapedagógusok a következő feladatokat valósítják meg:

1. A szeretet, a melegség, az elfogadás és a biztonság megtapasztalása
2. A megbízhatóság, a megértés, a bizalom átélése.
3. A vigasz, a segítség és a támogatás megtapasztalása.
4. Az érzések átélése és kifejezése.
5. A saját tempó megengedése.
6. A viták által a konfliktusok megoldásának megtanulása.
7. Élvezettel és tisztelettel való bánásmód az étellel és itallal.
8. A pihenés és a csend átélése.
9. Bátorság ahhoz, hogy megtegyünk valamit, és vállaljuk a következményeket.
10. Mozgás, játék, kísérletek.
11. Titkok felfedezése, titkok megőrzése.
12. Testi és lelki erőszakmentesség átélése.
13. Az önállóság és a felelősségteljes cselekvés kifejlesztése.
14. A tisztelet és megbecsülés átélése önmagunkkal és a többiekkel szemben.
15. Szabályok kialakítása.
16. Az együttérzés, őszinteség, a folyamatosság elősegítése és megélése.
17. A fantázia és a belső világ megtapasztalása.

A mozgássérült gyermekek érzelmi igénye a személyiség megváltozott fejlődése miatt fokozottabb. Egy-egy személyhez, helyhez fokozottabban ragaszkodnak, nehezebben tűrik a változást. Feladatunk a csoportban megvalósítandókon kívül, a sérült gyermek belső igényének felébresztése a széleskörű kapcsolatfelvételre, a kommunikációra. Igyekezünk kiküszöbölni a csoporton belüli elszigeteltséget. Nevelőmunkánkban arra építünk, hogy a mozgássérült gyermekek mintaként tekintik az ép gyermekeket, érzelmileg kötődnek hozzájuk. Az ép gyermekek részéről a gyermeki előítélet mentességre törekszünk, arra, hogy a másságot természetes módon fogadja el. Megtanítjuk a segítségnyújtás és az elvárás helyes arányát. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő hátrányos, vagy halmozottan hátrányos, elhanyagolt gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel. Szükség esetén megfelelő szakember bevonása történik.

A migráns gyermekek szocializációjára, társadalmi beilleszkedésére nagy figyelmet fordít nevelőközösségünk. A gyermek érkezése előtt ismerkedünk az adott ország kultúrájával. A szülőkkel konzultálunk a szokásokról, az óvodai életéről részletes tájékoztatást nyújtunk. Projektjeinkben helyet adunk más népek dalainak, irodalmi műveinek. Keressük az életkornak megfelelő tevékenységek adaptálási módjait. A szülők számára nyílt napot, bemutatkozási lehetőséget biztosítunk. A nemi identitás kialakulásának támogatása mellett, a tradicionális nemi szerepek határainak oldására törekszünk.

5.2.3. A befogadás

Az első találkozás az óvodával szinte minden gyerek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához fűződő viszonyát. Különösen nagy figyelmet, türelmet igényelnek a közvetlenül a családból óvodába kerülő gyerekek. Az óvoda figyelembe veszi, hogy az elválás nehézségeit nem tudja teljes mértékben kiküszöbölni, de igyekszünk megkönnyíteni. Lehetővé tesszük, hogy még a rendszeres óvodába járás megkezdése előtt a gyerekek szüleikkel ellátogassanak az óvodába, megismerkedhessenek a szokásokkal, a jelükkel, az óvoda helyiségeivel. A beiratkozás után a leendő szülőknek beszélgetést szervezünk az óvodai életre való felkészülés megkönnyítésére.

A nyári szülői értekezlet pedig azt a célt szolgálja, hogy a szülők megismerjék az óvoda szokásait, a szabályait. Az óvónők befogadási tervet készítenek, minél mélyebben igyekeznek megismerni a gyermek előző életét. A folyamatos megismerés elősegíti a későbbi fejlesztéshez szükséges módszerek legmegfelelőbb megválasztását.

A beszoktatásnak több formája lehetséges:

- anyával együtt, fokozatos befogadás,
- anya nélküli fokozatos befogadás,
- átmenet nélküli befogadás.

A szülő maga döntheti el, melyik befogadási formát választja, de természetesen, ha igényli, tanácsunkkal segítjük őket. A befogadás időszakában, legalább három napig, mindkét óvónő és a dajka együtt van a csoportban, így a személycsere nem éri váratlanul a gyerekeket. Az új gyerekek behozhatják a kedvenc játékukat, tárgyukat az óvodába. Megbeszéljük a szülőkkel, hogy az első napokban minél hamarabb vigyék el a gyerekeket. Lefekvéskor különösen gyengédségre van szükségük. Simogatással, dúdolással igyekszünk őket megnyugtatni. Egyszerű, érthető utasításokkal vezettjük be őket az óvoda rendjébe. Az új gyermeket kis ajándékokkal várjuk, ölbeli játékkal, mondókával igyekszünk oldani a feszültséget. A vegyes csoportokban a nagyobb gyermekek segíthetik a befogadást.

A mozgáskorlátozott gyermekek számára különösen fontos, hogy a befogadás előtt már ismerkedjenek az óvodával, az őket körülvevő felnőttekkel. A befogadást folyamatosan, több lépcsőben végezzük. Először a belső környezettel, majd az udvarral ismertetjük meg a gyermekeket. A befogadásnál addig van jelen a szülő, még ezt a pedagógus és a gyermekek igénylik.

A bölcsődéből való befogadást a gondozónőkkel való együttműködés segítheti. A befogadást bölcsődei látogatás, szülői értekezletek könnyíthetik. A bölcsődéből érkező gyermekek többségét együtt fogadjuk.

A közösségi nevelés eredményességét elősegítik az élményt adó tevékenységek, hagyományok, a csoport közös ünnepei. Minden ünnepet egy hosszabb előkészület vezet be, alapos tervezés előzi meg. Az ünnepet szimbólumok, díszítések által tesszük hangulatosabbá, vidám, felszabadult együttlétre törekszünk. Felnőttek, szülők műsorával kedveskedünk.

Az ünnepet változatos tevékenységek segítségével igyekszünk érzelmileg közel hozni gyermekeinkhez.

A közösségi nevelés sikerét döntően befolyásolja a napirend kialakítása.

5.2.4. A napirend

A közösségi nevelés a gyermekek életének céltudatos megszervezését igényli. Ezt szolgálja a napirend, mely biztosítja a gyermekek változatos tevékenységét, a rendszerességet, érzelmi biztonságot. Óvodánkban a napirend rugalmas, keret jellegű. Az étkezések minden esetben folyamatosak, ezzel biztosítjuk a felesleges várakozási idő kiküszöbölését, a gyermekek egyéni tempóját, valódi szükségleteit, valamint a játék privilégiumát. A napi és hetirendet a nevelőközösség együttesen alakítja ki.

Az informatikai nevelés lehetősége a szocializáció, érzelmi neveléshez kapcsolódóan:

- a napszakok, napi tevékenységek feldolgozása,
- történetek alkotása a helyes viselkedési kultúra megalapozására,

A család bevonásának lehetőségei:

- előadás szervezése a viselkedéskultúra, a szokás-szabályrendszerrel kapcsolatosan,
- nyílt nap szervezése,
- ünnepekre való meghívás.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ❖ Tudják óvodájuk, csoportjuk nevét.
- ❖ Ragaszkodnak a csoportjukban lévő gyermekekhez, felnőttekhez, ezt kifejezik érzelmekben, szavakban.
- ❖ Betartják a kulturált viselkedés szabályait.
- ❖ Elfogadják társaik eltérő külsejét, viselkedését, beszédét (másságát)
- ❖ Az adott tevékenységek által megkívánt magatartásformákat elfogadják, annak megfelelően cselekszenek.
- ❖ Érdeklődnek egymás és hiányzó társuk iránt.
- ❖ A vendégeket szertettel fogadják.
- ❖ Köszönnek a felnőtteknek, társaiknak.
- ❖ Elfogadják és követik a felnőttek kéréseit.
- ❖ Szívesen végeznek munkát a közösségért.
- ❖ A tevékenységeket a megbeszéltek alapján befejezik.
- ❖ Képesek nyugodtan ülni, a felnőttre figyelni.
- ❖ A konfliktushelyzetben társaikkal egyezkednek.
- ❖ Koruknak megfelelő énképpel rendelkeznek.
- ❖ Együttműködnek a közös rendezvényeken.

6. A NEVELÉSI PROGRAM TEVÉKENYSÉGKERETE

A PROGRAM TEVÉKENYSÉGGÖZPONTJAINAK MŰKÖDTETÉSE /NAPI FOLYAMAT/

7.00 - 10.30	SZABAD JÁTÉK A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTOKBAN
	AZ ÓVODAPEDAGÓGUS ÁLTAL FELAJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK A NÉGY ŐSELEM FELDOLGOZÁSA VÁLASZTHATÓ KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ KÖTELEZŐ TEVÉKENYSÉGEK
10.30 - 12.00	JÁTÉK A SZABADBAN
12.30 - 15.00	EBÉD, PIHENÉS
15.20 - 17.00	A SZABAD JÁTÉK ÉS VÁLASZTHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

6.1. A tevékenységközpontok rendszere

Az óvodai csoportszobák alapvető feladata, hogy legyen hívogató, aktivitásra serkentsen, s minden gyermek találja meg a kedvére való tevékenységet. A mi feladatunk, hogy ezt megteremtjük, s folyamatosan formáljuk.

E céllal alakítottuk eddig is termeinket, hiszen kuckósítottunk, többféle tevékenységnek adtunk helyet. A Lépésről - Lépésre óvodai program ezt rendszerbe foglalta, s egy-két praktikus dologgal kiegészítette.

Úgy gondoljuk, ezt a szemléletet mi is fel tudjuk használni programunkban. Változtatás a tevékenységközpontok területeiben van, illetve abban, hogy a központok év közben is változhatnak. A játékos tanulás színtereit is rugalmasan kezeljük, mert pl. egy ének - zene foglalkozás történhet az aulában, illetve udvaron is.

Tevékenységközpontok rendszere óvodánkban

- 1) Családi szituációs, szerepjátékok
- 2) Manipulációs tevékenységközpont
- 3) Építőelemek tevékenységközpontja
- 4) Irodalmi és ének-zenei tevékenységek központja
- 5) Művészeti tevékenységek központja
- 6) Környezetismereti, tudományos központ
- 7) Informatika központ
- 8) Homok és vízasztali tevékenységek
- 9) Mozgásos központ

A tevékenységközpontok azok a helyek, ahol folyik:

- ***a játék,***
- ***a munka,***
- ***a játékos tanulás.***

A tevékenységközpontokat minden év elején saját ízlés, de egységes óvodai elvek alapján alakítjuk ki. Polcok, asztalok, egyéb kiegészítők kuckósítják a teret.

Az eszközök változatosak, folyamatosan bővítjük a gyermekekkel együtt.

A tevékenységközpontok kialakításának szempontjai:

- ◆ a tevékenységek jól látható elkülönítése,
- ◆ legyen lehetőség a mikro, egyéni és nagycsoportos tevékenységekre
- ◆ anyagok, eszközök logikus csoportosítása, rendezése,
- ◆ csendes és zajos tevékenységek elkülönítése,
- ◆ alacsony, elérhető tároló felületek elhelyezése,
- ◆ a gyermek munkák, az anyagok szemmagasságú elrendezése,
- ◆ címkék a tárgyak helyének jelölésére,
- ◆ gyermekek személyes holmija részére külön hely biztosítása,

6.2. A tevékenységközpontok berendezése

6.2.1. Családi, szituációs, szerepjáték sarok

A gyermekek spontán játékanak színhelye, ahol a gyermekek a környező világról jövő ismereteket dolgozzák fel. Ismerősök, családtagok, társak viselkedését utánozzák. A szituációs játék az egész személyiséget fejleszti, kreativitásra ösztönöz. Nagyon alkalmas a társas kapcsolatok alakítására, az egymás közötti viselkedésmódok gyakorlására. Felszerelésére mobilitás jellemző. A meghitt hangulat jellemzi e sarkot.

A családi játékközpont része: a konyha, babaszoba, amelyeket valóság-hű eszközökkel szerelünk fel.

6.2.2. Manipulációs tevékenységközpont

- 4-5 gyermek tevékenységére alkalmas hely, ahol:
- társasjátékok,
- értelemfejlesztő szabályjátékok folynak.

Itt helyezzük el a kártyákat, közösen készített játékokat, puzzlét, dominót, az érzékelést fejlesztő eszközöket.

6.2.3. Építőjáték központ

Elsősorban fa építőelemeket, illetve legót használunk az óvodában. A változatos nagyság és formák elősegítik a matematikai képességek fejlesztését. Az építés, rakosgatás közben fejlődik a gyermekek finommotoros képessége, tér- és formaérzékelése. Az építősarokban helyezzük el a közösen készített maketteket, eszközöket. Az építősarkot jól körülhatárolt helyen, szőnyegen rendezzük be.

6.2.4. Irodalmi, ének - zenei tevékenységközpont

Nyugalmas sarok, ahol egyszerre több gyermek is elfér. Puha szőnyeget, párnákat helyezünk el, mely biztosítja a meleget. Itt találhatóak a gyermekek számára is elérhetően:

- a mesekönyvek, közösen készített albumok, könyvek,
- hangszerek,
- nyelvi játékok eszközei,
- bábok, paraván.

Lehetőség szerint törekszünk arra, hogy minden csoportnak saját kis könyvtára legyen. Az irodalmi tevékenységközpont helyszíne a meghitt beszélgetéseknek is.

6.2.5. Művészeti tevékenységek központja

Olyan helyen alakítjuk ki, ahol természetes világítás van, viszonylag távol esik a zajosabb tevékenységtől. A központban lehetőség nyílik rajzolásra, kézműves tevékenységekre, barkácsolásra.

Az eszközök változatosak, sokfélék, állandó gyűjtést, pótlást igényelnek.

A gyermekek részére jellel ellátott saját tárolót készítünk alkotásaik elhelyezésére. Az alacsony polcokon a kézműves és egyéb kiegészítő eszközöket helyezzük el. A nagyobb szennyeződést okozó tevékenység esetén pólót, vagy kötényt biztosítunk. biztosítunk.

A központban szervezhetők:

- a mindennapos ábrázolási tevékenységek,
- mikrocsoportos kezdeményezések,
- alkalmankénti kötelező foglalkozások.

Alapvető eszközök:

- olló (jobb és balkezes)
- különféle méretű és anyagú papír, (krepp, vonalas, kockás, színes, csomagoló, stb.)
- varró papír,
- szalvéta,
- zsenília,
- fonalak,
- ragasztók,
- dekor gumik,
- gipsz,
- természetben gyűjtött anyagok,
- mosogatószivacs,
- fogkefe, szita,
- vízfesték, ecsetek,
- különféle mintájú lyukasztók,
- ceruzák, zsírkréta,
- filcek.

6.2.6. Környezetismereti, tudományos központ

Nagyon fontos területünk, hiszen lakótelepi gyermekeink többsége elszakadt a természettől. Ezért amit lehet, elsősorban természetes környezetben. Mutatunk meg. A természettudományos sarok elsősorban a megfigyelések, kísérletek központja.

Itt kapnak helyet a:

- nagyítók, földgömbök, térképek, makettek,
- albumok,
- könyvek, folyóiratok,
- kísérleti eszközök,
- állatok, növények,
- tablók,
- gyűjtemények.

A sarok állandóan változik, dinamikus, évszakhoz, projektekhez igazodik. A gyűjteményeket rendszerben tároljuk, a növények, állatok gondozása folyamatos.

6.2.7. Informatika központ

Az informatika eszközeit helyezzük itt el.

Ezek:

- gyűjtemények,
- magnó,
- kazetták, lemezek,
- számítógép,
- nyomtató.

Két gyermek tevékenykedik önállóan e helyen. Az eszközök megóvása érdekében az informatikai központ legalább két oldalról védett. Az informatika spontán lehetőséget biztosít a téirányok fejlődésére, a kreativitásra, új szemlélet formálására.

6.2.8. Homok és vízasztali tevékenységek

Ezek speciálisan elkészített asztalok, melyben rozsdamentes edény van. Ez alkalmas víz és egyéb anyag tárolására. Lefolyóval rendelkezik. Az asztalok a gyermekcsoportban funkcionálnak. Két, max. négy gyermek foglalkoztatására alkalmas.

Milyen funkciót lát el?

- anyagokkal való ismerkedés, /funkció öröm /
- terepasztal készítése,
- fizikai tapasztalatszerzés,
- makettek létrehozása,
- matematikai kísérletek,
- kémiai jelenségek megfigyelése.

Folyamatos tisztítását a dajka végzi, de a rendre a gyermekeknek is ügyelni kell.

A homok - vízasztal használható a szabad játék idején, valamint alkalmas az óvónő által irányított egyéb tevékenységre.

A helyszín jó lehetőség a finommotorika, a választás-döntés, a logikus gondolkodás fejlesztésére.

6.2.9. Mozgásos központ

Két gyermekmozgásos tevékenységére alkalmas hely, a csoportszoba melletti előtérben.

Eszközei:

- bordásfal,
- ugráló asztal,
- szőnyeg,
- mászóka,

- kéziszerrek,
- egyensúlyfejlesztő eszközök,
- Tinikondi.

Csoportonként a berendezés eltérhet, időnként cserélődik. A tevékenységhez, a testi épség megóvására szolgáló egységes és csoportonkénti eszközhasználati szabályok kapcsolódnak.

6.2.10. Külső környezet

Az óvodáskorú gyermekek fejlődése szempontjából nélkülözhetetlen a szabad levegő. Lakótelepi környezetben ez a tény fokozottan érvényes, ezért a tevékenységek egy részét is itt tervezzük. A színhely: udvar, játszótér, park, utca, patakpart, stb.

A külső környezet szerepét játsszik:

- kiemelten a gyermekek testi fejlesztésében,
- ismeretbővítésben,
- magatartásformálásban,
- érzékelés, észlelésben,
- környezettudatos szemlélet és magatartás kialakításában,
- intellektuális fejlesztésben,
- érzelmi, indulati életben.

A tevékenységek színhelyének, kialakításának szabályai:

- biztonságos tevékenységek végzése,
- változatos lehetőségekre alkalmas,
- a terület többségében füves, pormentes,
- közelben mosdási, WC-zési, ivási lehetőségekre alkalmas legyen.

A gyermekek testi épsége érdekében folyamatos felnőtt felügyeletet biztosítunk. Figyelemmel kísérjük, felhívjuk figyelmüket a balesetveszélyre. Az udvari élet szabályait külön óvodai szintű tervben rögzítjük. Külön tervezzük a nyári és egyéb évszak feladatait. Az udvari élet szervezése kéthetente, forgó rendszerben történik, változatos tevékenységek kezdeményezése által.

Játszóhelyek

Óvodánk *udvara* esztétikus, sok lehetőséget nyújt tartalmas játékokra. A mozgásnak, ezáltal a testséma és téri irányok fejlődésének alapvető színtere.

Játéklehetőségek:

- homokozás,
- mászás, csúszás,
- foci, kosárlabda,
- egyéb labdajátékok,
- szerepjátékok,
- babszobai játékok,
- építőjátékok,
- ügyességi játékok,

- ugróiskola,
- vizuális tevékenységek,
- futó-fogójáték, körjátékok,
- asztali játékok,
- egyensúlyfejlesztő játékok,
- mese, báb, dramatizálás,
- közlekedési játékok.

Nyáron ezeken kívül biztosítunk: pancsolási, vizes játékokra lehetőséget.

Az udvari tevékenységek eszközei legyenek:

- mobilok,
- természetes anyag domináljon,
- a játékok ne legyenek balesetveszélyesek,
- egy játékból legyen több, (pld. homokozó készlet)
- ismeretnyújtásra, tapasztalatok gazdagítására alkalmas. (hőmérő, csapadékmérő,
- napóra stb.)

Kertészkedés

Folyamatos tevékenységként biztosítjuk tavasztól ősziig. Minden csoport külön palántázhat, vethet a számára kialakított területen. A gondozás a csoport feladata. A termést mindenki maga dolgozza fel, fogyasztja el. Tartalmát a munka fejezetében részletezzük.

Látogatások, kirándulások, séták

E programok a tapasztalatszerzés, élménygyűjtés alapjai. A kirándulásokat, sétákat év elején a csoportnaplóban tervezzük, szervezzük, sok esetben szülők bevonásával.

Helyszíne lehet: könyvtár, üzlet, iskola, piac, szülők munkahelye, stb.

A külső környezet tevékenységeit a csoportszobaihoz hasonlóan alakítjuk. A tevékenységekben minden felnőtt részt vesz.

A mozgássérült gyermekek érdekében fokozottan ügyelünk az udvar rendjére, tisztaságára. A sérült gyermekek számára is biztosítjuk a szabad levegőn való tartózkodást, a pancsolást, a sétát. Lehetőség szerint igénybe vesszük a szülők segítségét.

7. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI

7.1. A játék helye programunkban

Célunk: a gyermekek elemi pszichikus szükséglete, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.

Főbb feladataink:

- a játékhoz szükséges feltételek biztosítás,
- következetes szabályok felállítása,
- élmények, tapasztalatok nyújtása,
- a játék fejlesztése.

Az óvodáskor a szabad játék korszaka. Legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenység minden kisgyermek számára. Vágyak, elképzelések szerint alakul. Örömforrás, belső késztetésből fakad. Intim és titkos szféra, tehát mindenképpen tiszteletet érdemel. A játék a személyiség tükrére, fő kommunikációs közeg, a nevelés eszköze. Ezért mindennap visszatérő módon és hosszantartóan zavartalanul biztosítanunk kell e tevékenységet. Utánzásra épül. Tükröződik benne a gyermek feszültsége, konfliktusai, érzelmei, vágyai, külső hatások feldolgozása. A játék tehát amellet, hogy személyiségfejlődés alapfeltétele, gyógyító hatású is. E tulajdonsága pedig azért fontos, mert gyermekeinket egyre több durva külső hatás éri, melyeknek feldolgozása e tevékenységben történik. Ha jobbá, szelídebbé akarjuk tenni a személyiséget, akkor az a dolgunk, hogy hagyjuk és segítsük a negatív élményeket feldolgozni, átértékelni. A szabad játékban támogató, megengedő, együttműködő, ösztönző szerepünk van.

7.1.1 A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

A gyermekek az óvónő által kialakított tevékenységközpontokban játszanak. A játékeszközöket a gyermekek a központoknak megfelelően használják. Ennek megfelelően biztosított a nyugodt mesélés, könyvnézegetés, a bábozás, dramatizálás, a vizuális tevékenységek lehetősége, a változatos építési, valamint az asztali játékokra. A lányok kedvenc tevékenysége a babaszoba. Nagyobb teret hagyunk az énekes játékoknak, a testi fogatékos gyermekek tevékenységének. Az egyes központok közötti átjárhatóság biztosítja a gyermekek együttműködését, kreativitását. Az eszközöket úgy válogatjuk ki, hogy azok alkalmasak legyenek sokféle manipulációra, a gyermeki ötletek megvalósítására, a kézfunkciók fejlesztésére. Az eszközök egy része mobil, így a gyermekeknek van lehetősége a hely, játéktémák variálására. A 3-4 éves gyermekek számára sok eszközt biztosítunk elsősorban a gyakorló játékhoz, másodsorban a szerepjátékhoz, illetve az esztétikai neveléshez. Az idősebb gyermekek részére olyan eszközöket vásárolunk, melyek alkalmasak szerepjátékokra. A nagyobbakkal már közösen is készítünk eszközöket.

Az óvónők olyan légkört teremtenek, melyben a gyermekek felszabadultan, kreatívan alkothatnak, biztonságban érezhetik magukat. A játék folyamán az óvónő tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvónő elősegíti a nemi identitás fejlődését, de a szerepek merevségét igyekszik oldani. A játékidő kialakításánál törekszünk az összefüggő játékidő folyamatosságára, melyet a folyamatos napirenddel biztosítunk. A 3-4 éves gyermekek a gondozási feladatokon kívül szinte egész nap játszanak.

Az 5-6-7 éves gyermekek játéka kitartó, egy téma több napon keresztül is folytatódik. Ehhez adunk ötleteket, olyan eszközöket, mely gazdagítja a tevékenységüket.

A napi életszervezésben törekszünk továbbá arra, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek az udvaron. Az udvari tevékenység során a mozgásos játékok mellett olyan eszközöket is biztosítunk, melyek alkalmasak a csoportszobai tevékenységek folytatására.

7.1.2.Következetes szabályok felállítása

A csoportonként kialakított szabályok a rendet, egymás nyugalmaát biztosítják. Az óvónők pozitív visszajelzéssel erősítik a szabályok betartását. Fontos, hogy a nagyobb vigyázzanak a kisebbek játékára. Az eszközöket a gyermekek kérjék el egymástól, alakuljon ki konszenzus a szerepek kiosztása során. A szülőkkel ismertetjük az óvodában kialakított szabályokat, tudatosítjuk a szabad játék fontosságát. A szabályok kialakítása során külön figyelmet fordítunk a testi fogyatékos gyermekek hely-és eszközigényére.

7.1.3.Élmények, tapasztalatok nyújtása

A kisgyermek a játékban a saját elképzeléseit, vágyait szeretné megvalósítani. Fontos számára az előzetes élmény, hisz játék közben átismétli azt, amit a környezetében látott, hallott, tapasztalt. Feladatunk, hogy a gyermekek számára minél több élményt biztosítsunk a játék fejlesztéséhez. Ez a feladat a testi fogyatékos gyermekek esetében különösen fontos.

A gyermekek tapasztalatokat, élményeket szerezhetnek:

- közvetlen környezetükből, a családból, (pl. közért, piac, buszállomás)
- óvónővel való beszélgetés, együttjátás során,
- társaik játéka során,
- közvetlen tapasztalás során, (pl. séták)
- médiák által, (tv, videó)
- kulturális intézményeken keresztül, (mozi, bábszínház, kiállítás)
- egyéb intézmények során. (tűzoltó, könyvtár, posta)

A gyermek képességei a játék alatt spontán fejlődnek, gyakorolják a társas érintkezés szabályait. A szocializáció hatásos közege.

Programunkban követjük a Lépésről - Lépésre óvodai program játékszempléletét, így a játék csak a szabad játék tevékenységeire értendő.

7.1.4.A játék fejlesztése

A játék fejlesztése óvodánkban szituációtól függő. A 3-4 évesek esetében mintát nyújtunk, tevőlegesen is részt veszünk a játékba. A nagyobbak játékát ötletekkel segítjük, ha kell, eszközzel továbblandítjuk. Ha a gyermekek játéka tartalmas, nyugodt, a felnőtt szemlélődő, játékkövető. Óvodánkban a dajka is részt vesz a gyermekek játékában. Az óvónő irányítása alapján vesz részt egyes gyermekcsoport tevékenységében. A durvaság megakadályozása, a testi épség megvédése minden csoportban lévő felnőtt kötelessége.

Az informatikai nevelés lehetőségei a játékhöz kapcsolódóan:

- a számítógép használatának megismertetése,
- játékprogramokkal való ismerkedés,
- tér-és síkbeli játékok,
- informatikai játékok készítése.

A család bevonásának lehetősége:

- élmények nyújtása,
- közös játék,
- eszközkészítés,
- a gyermek játékának megfigyelése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Ugyanazt a játéktémát képesek több napon keresztül képesek végigvinni.
- ❖ Szerepjátékuk tartalmas, kifejező, képesek a szerepvállalásra.
- ❖ A játék érdekében társaikkal együttműködnek.
- ❖ Bonyolult építményeket hoznak létre.
- ❖ Élvezik a szabályjátékokat, képesek a szabályok betartására.
- ❖ Gazdag érzelem és ötletvilág jellemzi őket.
- ❖ Játékhöz saját maguk is készítenek eszközöket.
- ❖ A játék folyamán a társas viselkedés szabályát életkornak megfelelően betartják, óvják a játékeszközöket.

7.2. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Célunk: óvodás korú gyermekek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése, képességek fejlesztése.

Főbb feladataink:

- a gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve által az értelmi képességek fejlesztése,
- problémamegoldó, kreatív gondolkodás megalapozása,
- a kíváncsiságot felkeltő, sokoldalú cselekedtetés során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása által az egyszerű gondolkodási műveletek fejlesztése,
- a meghitt beszélgetésekkel a gyermekek kommunikációs képességeinek, a beszélőkedv aktivizálása,
- az érzékelés, észlelés mozgás összekapcsolása,
- a gyermekek eljuttatása az önkéntes tanulástól a szándékos tanulás vágyához,
- iskolai tanuláshoz szükséges akarati tulajdonságok alapjainak lerakása,
- az iskolai élet megkezdésének támogatása,
- a testi fogyatékosságból adódó hátrányok csökkentése.

Az óvodai tanulás szélesen értelmezett, az egész nevelés folyamatát átható tevékenység.

Kiindulási pontjaink:

Maga a gyermek. Cselekedeteit érzelmei vezérlik, de képes együttműködésre, alkotásra, belső fegyelem megtartására, ha érdeklődésére, egyéni képességeire alapozunk, ha tiszteljük őt.

Az igazi nevelőerő az **óvónő személyisége**, aki szeretetteljes, türelmes magatartásával képes a „másság” elfogadására. Ösztönző, segítő, együttműködő, bizalmat keltő, céltudatos programja a gyermekek képességeit-önmagához képest- a legmagasabb szintre juttatja. Jó humorérzéssel rendelkezik, képes az önkontrollra, önfejlesztésre. Modell a gyermekek számára.

A nyugodt tanulás feltételeinek fontos tényezője: **az óvoda**. A jól átgondolt szokásrendszer, a célszerű berendezett csoportszoba, a változatos és folyamatos tevékenységek biztosítása.

Alapelveink közé soroljuk: a gyermekek **személyiségének ismeretét**, az egészséges alapokra épülő differenciálást, az egyéni képességekhez kötődő fejlesztést, komplex módszerek alkalmazását, integrációt a területek között, a játék és a tanulás állandó kölcsönhatását.

7.2.1. Az óvodai tanulás specifikumai

A gyermekek részére a tanulási folyamat **önkéntes**: de ez az önkéntesség a tevékenységekben való bekapcsolódásnál érvényesülhet igazán. Előbb-utóbb el kell érni, hogy a gyermekek a megkezdett feladatot befejezzék, válják szokássá, hogy nem torpannak meg az első akadálynál. Az önkéntesség nem jelenti az állandó távolmaradás elfogadását. A kezünkben számtalan eszköz van, mellyel elérhető, hogy a gyermekek örömmel vegyenek részt az együttes tevékenységben.

Egyéni képességek figyelembe vétele, valamint a meglévő ismeretekre. A gyermekek, ha elfáradnak, abbahagyhatják a cselekvéssort, ha tévednek, joguk van módosítani, ha nem tudnak teljesíteni, lejjebb kell menni a nehézségi fokban. Fontos a differenciált, önmagához mért értékelés. Törekszünk az egészséges önkorrekció kialakítására.

A gyermeki kíváncsiságra építünk: a gyermekek kérdezhetnek, kitalálhatnak, felfedezhetnek, próbálkozhatnak, miközben szinte észrevétlenül képesek lesznek az együttműködésre, toleranciára, az egyeztető-megegyező kompromisszumokra, önérvényesítésre, társakhoz való alkalmazkodásra

A gyermek **cselekvő aktivitása** képessé teszi őket arra, hogy önmaguk becsült lehetőségei alapján vállalkozzanak. Növekszik kitartásuk, feladattudatuk, önállóságuk, szándékos figyelmük. Képesek lesznek a kudarcok elismerésére, erő kifejtésre.

Az óvodai tanulás, **fejlesztést** is jelent. Nem erőszakos tanítást, hanem az egyes gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő eszközökkel, módszerekkel történő támasznyújtást. E fejlesztés lehet korrekciós, illetve prevenciós jellegű.

A KORREKCIÓ (viselkedés, teljesítménybeli) lemaradás magasabb szintre való hozatalát jelenti. A korrekcióhoz pontosan ismerni kell a gyermek személyiségét, tudni kell a lemaradás területét.

A **PREVENCIÓ**: a felmerülő lehetséges problémák megelőzését szolgálja. Ezt az érzékelés, észlelés, valamint mozgásfejlesztés által végezzük.

Óvodában előforduló tanulási-magatartási zavarok lehetnek:

- értelmi képességek zavara,
- diszlexiára utaló jelek,
- hiperaktivitás,
- szorongó viselkedés,
- agresszió,
- szociális éretlenség.

Óvodánk közössége a tehetséges gyermekek kibontakoztatására, a magatartási zavarok csökkentésére tervet készít.

Komoly gondot jelent a 6. életévüket betöltő gyermekek fejlesztése. Az újra ismétlődő játékos tanulási helyzetek kötetlensége kedvező hatással van az iskolából visszatartott gyermekek ismeret és részképességek hiányának pótlására. A lassabban fejlődő gyermekek így több esélyt kapnak a próbálkozásokra és a zökkenő mentesebb iskolakezdésre.

A vegyes, részben osztott korosztályú csoportok kialakulása is hordoz sajátos jegyeket, melyek visszatükröződnek a nevelés-tanulás folyamatában. Az egyébként is jelenlévő jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek itt még feltűnőbbek. Ezért még inkább figyelembe kell vennünk az egyéni jellemzők mérlegelését, a differenciált személyiségfejlesztésre. Hasznos a többlépcsős-egy feladat több szintre bontása- differenciáló a fejlesztés. A tevékenységben megosztott figyelemmel kell kísérni az iskolába készülő gyermekek magatartását, így szükséges ésszerű korlátokat állítani a gyermekek érdekében. Ezek szolgálják a közös munkát, segítsék az eredményességet. A hatékony munka érdekében szilárd szokásrendszert kell kialakítani. Minden szeptemberben szükséges a "státuszok" tudatos átrendezése, a gyermekekben tudatosodjon a többféle követelmény miértje. A felnőtt modellt mutató személyén túl, a csoport "érettebb" magja a tanulásban is húzóerőt jelent.

7.2.2. Az iskolai élet megkezdésének támogatása

Az óvoda a nevelés folyamatában megcélozza a tanulás alapképességeinek megalapozását a szociális, értelmi, képességek, a verbális, és testi képességek területén.

Az óvónők az iskolára való alkalmasság tétel folyamatában érvényesítik az alábbiakat:

- A feladat folyamat jellegű, a gyermekek óvodai fogadásával veszi kezdetét.
- A feladatok megoldása az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyermekek ismeretében történik úgy, hogy előkészíti a következő életszakaszt.
- A gyermekek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével kerül megszervezésre a fejlesztés.
- Az érés és tanulás együtt alkotják a fejlődést.
- A célirányos fejlesztés a gyermekek érési folyamatainak, pszichikus fejlődési jellemzőinek figyelembe vételével történik.
- A fejlesztés során prioritást élvez a gyermekek elemi szükségleteinek kielégítése, a játék feltételeinek biztosítása, a mozgás elsődlegessége.

Az óvónők feladatai az átmenet megkönnyítése érdekében:

- Az iskola alapidokumentumainak, elvárásainak megismerése
- A kompetencia alapú óvodai programcsomag gyakorlati programelemeinek alkalmazása
- Szakmai együttműködés a tanítókkal.
- Tanítók fogadása az óvoda személyiség-képességfejlesztő tevékenységének megismerése érdekében
- Kölcsönös hospitálások
- A gyermekek iskolai látogatásának megszervezése
- A gyermekek meglátogatása az iskolában
- Felelősségteljes, szakmailag kompetens döntéshozatal az egyes gyermek iskolai alkalmasságáról.
- Információ, segítségnyújtás a szülőknek az iskolára való alkalmasságról

7.2.3. A testi fogyatékból adódó hátrányok csökkentését szolgáló fejlesztő tevékenység.

A testi fogyatékos gyermekek nevelése sokszor akadályokba ütközhet, ezért lassabb tempóban történik. Nagyobb mértékű differenciálást, speciális módszereket, kiegészítő, korrekciós, habitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárásokat kíván. A gyermekek fejlesztése team-munkában, szervezett nevelési folyamatban, vegyes életkorú csoportban, a gyermekek igényeitől függő időkeretben, eszközök igénybevételével valósul meg.

A problémák oka lehet:

- az érzékelés, észlelés nehezítettsége,
- az energiáknak a mozgásra való összpontosítása,
- rövidebb idejű koncentráció képesség,
- a manipuláció akadályozottsága.

A sajátos nevelési igényű gyermekektől is a nevelés általános célú megvalósítására törekszünk.

Olyan tevékenységeket biztosítunk, melyek a gyermektől erőfeszítést igényelnek, de azokat sikeresen meg tudja oldani. A terhelhetőséget a biológiai állapotához mérjük, az elvárásokat a fejlődés üteméhez szabjuk. Minden fogyatékos gyermeknek csak annyi segítséget nyújtunk, mely elősegíti az önálló cselekvést. A sérült gyermekek számára fokozottan szükséges a személyre szóló figyelem, az akarat, a tanulási szándék erősítése, a motiváció alkalmazása.

7.3. A mozgás

Célunk: a mozgás megszerettetése, testi képességek, téri tájékozódás képességének fejlesztése. Tanulási zavarok megelőzése.

Főbb feladataink:

- a szabad és szervezett mozgásfeltételeinek megteremtése,
- a mozgásanyag összeállítása,
- a szervezeti formák megszervezése.

A mozgásfejlesztés területei:

- szabad mozgás,
- szervezett testnevelés.
- mindennapos testnevelés.

7.3.1. Szabad mozgás

A gyermekek legalapvetőbb természetes megnyilvánulása a mozgás. Az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára minden nap lehetőséget biztosítunk e tevékenységre. Alapfeltétele a testi-lelki egészségnek. A testi nevelés része. A társakkal végzett együttmozgás a gyermek észlelésének, az önfegyelmének, alkalmazkodásának, kooperációs képességének fejlesztését segíti elő.

Szakemberek szerint a "a mozgás, a minden tudás alapja." Általa olyan tapasztalatokhoz jut a gyermek, mely elősegíti az érzékelő és pszichés funkciók fejlődését, összhangját. Mozgásszegény életmódunk miatt, illetve lakótelepi óvoda lévén, prioritást élvez a napi tevékenységek körében.

Programunk szemlélete szerint ez a tevékenység csak akkor éri el célját, ha nyugodt környezetet biztosítunk, s a gyermekek jó közérzettel, örömmel végzik.

A gyermekek belső szükségletéből fakadó napi tevékenység. Mindent felhasznál és kihasznál ennek kielégítésére. A mi feladatunk az, hogy segítsük ebben.

Ezért minden csoport **öltözőjét** több mozgásra alkalmas eszközzel telepítettük be. Itt a gyermekek önállóan játszhatnak. Szabályok a balesetek megelőzése érdekében működnek, az eszközöket lehetőség szerint váltogatjuk. A csoportszobákban a középső teret üresen hagyjuk a gyermekek spontán kezdeményezésére. Ezek elsősorban körjátékok, kisebb teret igénylő népi játékok. Lehetőség van ugróiskolára is.

Az igazi szabad, önfeledt mozgás helye az **udvarunk**. A nagymozgásokra itt van a legtöbb korlátozás nélküli lehetőség. A csoportok nincsenek elkülönítve. A füves részen lehet pl. futni, mászni, ugrálni, birkózni.

Udvari játékaink is a sokoldalú tapasztalást segítik elő. Van: mászásra, csúszásra, egyensúlyozásra alkalmas eszközünk. A betonozott részen megfelelő helyet biztosítunk: pl. ugróiskolára, futóversenyre.

A finommozgások fejlesztését a klf. eszközök napi használatával segítjük elő. Lehetőség nyílik: célbadobásra, tollaslabdára, kuglizásra, pingpongozásra, focizásra.

Speciális eszközöket is igyekszünk készíteni, mely az egyensúly és az egyenletes ritmus kialakítására szolgál. Ilyen pl. tányérhinta, billegő, gypsi, gólyaláb. A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a mozgásfejlesztést.

Télen is számos lehetőség van a mozgásra, pl hógolyózás, szánkózás. A mozgásfogyatékos gyermekek csak segítséggel használják az udvari eszközöket.

7.3.2. Szervezett mozgás

A szabad mozgás mellett az óvodás gyermekeknek szükségük van a kötelező testnevelésre is, hiszen általa megelőzhetjük, vagy jelentősen csökkenthetjük a magatartási és tanulási problémákat, testtartási hibákat.

Időkeret: heti 1 alkalom, 45-50 perc.

Hely: előtér, csoportszoba, udvar.

A mozgásanyag összeállításának főbb elvei:

- az élettani sajátosságok, fizikai erőnlét,
- a gyermekek differenciált fejlesztése,
- tér-és eszközbeli lehetőség,
- fokozatos terhelés,
- sokszori gyakorlás,
- változatos szabályjátékok,
- verbális fejlesztés lehetősége,
- holtidő kiküszöbölése.

A mozgásos tevékenységek során a feladatokat és az eszközöket a gyermekek képességei szerint differenciáljuk. A mozgásos játékok hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy-és kismozgások kialakulásához.

A testnevelés foglalkozás anyaga

Az óvodába érkező gyermekek esetében elsősorban a nagymozgásokra helyezzük a hangsúlyt. (futás, mászás, kúszás, járás) Játsszanak különféle ugrógyakorlatokat, megismertetjük őket a dobások formáival, a labdahasználattal. A talajtorna is megjelenik a foglalkozásokon. Sokféle kéziszert használunk a különféle típusú játékokhoz. A későbbiekben a nagymozgások fejlesztése már irányított formában jelenik meg. Az ugrásokat változatos módon gyakoroltatjuk. A dobásokat variáljuk az eszközök a dobások módjával.(pl. babzsák, maroklabda, alsó-felső egykezes dobás)A szem-kéz-láb koordináció fejlesztését talajtorna gyakorlatok során, egyensúlyozó játékok által végezzük. Alkalmat teremtünk speciális feladatokkal a lábboltozat erősítésére is. Az iskolába lépő gyermekeknél külön gondot fordítunk az összerendezett mozgásra. A szabályjátékkal, a sorversennyel elősegítjük az érzékelés, észlelés fejlődését. Sok mozgásgyakorlatot végzünk a testrészekkel. Többféle ugrásgyakorlatot, távol-magasugrást gyakoroltatunk a gyermekekkel. A labdapattogtatásra, labdavezetésre mindenkinek külön eszközt biztosítunk. A talajtorna elemeket folyamatosan ismételtetjük.

A foglalkozások irányításában egyaránt szükségesnek tartjuk a játékos gyakorlatvezetést és a határozott ütemezést is. Igyekszünk jó hangulatot teremteni, de elvárjuk a szabályok betartását. Fontos a folyamatos értékelés, dicséret, megerősítés.

Példát mutatunk az öltözködésben, a szülőktől is kérjük, hogy gyermeküket öltöztessék át kényelmes ruhába, biztonságos cipőbe.

A testnevelés mindig tiszta környezetben, friss levegő biztosításával történik, a dajkák a torna előtt felmossák a termet. A foglalkozások után derékig lemosdanak gyermekeink.

A testnevelési napokon a szülők öltöztetik fel reggel a gyermekeiket. Igényeljük, hogy a testnevelés napján a gyermekek 8 órára érjenek be.

A mozgássérült gyermekek fejlesztésében speciális szakember segít. A szomatopedagógus tervezi a csoporton kívüli fejlesztést és tanácsot ad a csoporton belüli tevékenységhez. A csoportnaplóban dokumentálja az óvónő a káros és szükséges mozgásformákat, a korrekciós helyzeteket, a szükséges eszközöket. Az óvónőnek minden esetben tudnia kell a gyermek sérülésének okát, a tüneteket, a legszükségesebb teendőket, a káros mozgásformákat.

7.3.3. A mindennapos testnevelés

Időtartama napi 10-15 perc délelőttönként. Anyaga a testnevelés foglalkozásokon már kipróbált gyakorlatok, játékok. Frissítő, pergő jellegű, mindenkinek kötelező.

Egyéb mozgáslehetőség: séta, kirándulás. Önköltséges formában működik a foci, úszás.

Az informatikai nevelés lehetőségei a mozgáshoz kapcsolódóan:

- labirintus játékok,
- robotjátékok,
- tériránnyal kapcsolatos játékok, testbeszéd.

A család bevonásának lehetőségei:

- közös sportversenyek,
- programokra való kísérés,
- tornafelszerelés biztosítása,
- eszközbeszerzés, készítés.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ❖ A mozgást a gyermekek örömmel végzik, igénylik.
- ❖ A szervezett testnevelésen kívül szívesen járnak más mozgásos foglalkozásra.
- ❖ Az egymáshoz közeli fejlettségű gyermekek szívesen versenyeznek egymással.
- ❖ Ismerik az irányokat, cselekvés szintjén alkalmazzák.
- ❖ Térbeli tájékozódó képességük pontos.
- ❖ Mozgásuk összerendezett, harmonikus.
- ❖ A labda és egyéb kéziszerek használatát ismerik.
- ❖ Az óvónő által felállított szabályokat betartják.
- ❖ A feladatokat pontosan végrehajtják.
- ❖ Kondicionális képességeik életkoruknak megfelelő.

7.4. Anyanyelvi nevelés

Célunk: az irodalom iránt érdeklődő, igényesen válogató, majdan szívesen olvasó, színházat, múzeumot látogató, egyértelműen kommunikáló személyiség megalapozása.

Főbb feladataink:

- az irodalmi művek megszerettetése, pozitív érzelmek alakítása,
- a könyvtár használatának megismertetése,
- a gyermekek vágyának felébresztése a színház, múzeum iránt,
- a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése, beszédhibák javítása.

7.4.1. Az irodalmi művek megszerettetése

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi formában megvalósítható feladat. Az óvoda egész közössége mint a gyermekek számára, az óvodai élet egészében jelen van. Feladatunk a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, a kérdések támogatása, a válaszok igénylése. Építünk a szociokulturális háttérre. Differenciáltan támogatjuk a magyar nyelv elsajátítását a migráns, nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek esetében.

A mese, a vers az óvodás korú gyermek alapvető lelki szükséglete. Biztonságot ad, esztétikai élményt nyújt, erkölcsi értékeket közvetít, hatalmas az érzelmi varázsa. Néphagyományokból táplálkozik. A nyelv az ember legfontosabb kommunikációs eszköze, s mellette egyre nagyobb szerephez jut a metakommunikáció is. A bábjáték a gyermekek félelmeinek, gátlásainak feloldásában segít. Programunk ezeket a gondolatokat igyekszik továbbvinni, kifejtetni.

A felhasználandó anyagot csak nyelvileg tiszta, értékes mesék, versek, népi mondókák, költők, írók műveiből állítjuk össze. A meséket metakommunikációval kísérjük.

Az óvodába lépő gyermekeket főleg ölbeli játékkal, népi mondókákkal, egyszerű, rövid versekkel ismertetjük meg. Ezeket egyénileg, gyakran ismétljük. Olyan meséket választunk, melyek cselekménye egyszerű, ritmikus ismétlések jellemzik. A mesék meghallgatása után a gyermekeket arra ösztönözzük, hogy ők is vegyenek részt a feldolgozásban. Rövid jeleneteket bábokkal is bemutatjuk. A gyermekek számára megteremtjük a napi bábozás és dramatizálás lehetőségét.

A nagyobbak meséi már többszereplős állatmesék, népmesék, tündérmesék. Népi mondókákkal, csúfolókkal, halandzsa szövegű kiolvasókkal egészítjük ki az irodalmi művek anyagát. A versek közül megjelennek a humoros versek, a klasszikusok, a mai magyar költők versei. A gyermekekben igyekszünk kialakítani a vers, mese szeretetét. Biztosítjuk a napi bábozás és dramatizálás lehetőségét, a gyermekek igényeinek megfelelően eszközöket készítünk.

Az érdeklődő nagyobb gyermekek részére szívesen olvasunk folytatásos meséket, elbeszéléseket. Tervezünk lírai versek bemutatását is. A gyermekek értelmi nevelése szempontjából nagyon hasznosnak tartjuk a tündérmeséket, mely a fantázia fejlesztését a gazdag képzeletet segítik elő. Az erkölcsi nevelés érdekében megbeszéljük a szereplők jellemét, a tulajdonságukat.

A kiválasztott versek évszakhoz, néphagyományokhoz, aktualitásokhoz, projektekhez kötődnek. Megismerkedünk közmondásokkal, találós kérdésekkel. A mesék és versek bemutatásának száma a gyermekek életkorához igazodik. Szempont, hogy inkább kevesebbet, többször ismétljünk. Ösztönözzük a gyermekeket a közös történetek kitalálására, a meseírásra, leporellók készítésére.

Az irodalmi alkotások előadásának főbb szabálya a beszéd zenei elemeinek érvényesítése. Legtöbbször könyv nélkül mesélünk, ezzel is megteremtve a személyességet, az élő emberi kapcsolatot. A nyugodt légkör érdekében szabályt állítunk fel a játszó gyermekek részére.

A meghitt mesélés érdekében már év elején kialakítunk kényelmes állandó helyet párnákkal, szőnyeggel.

Szemléltetőeszközöket új mese bemutatásakor általában nem használunk. A gyermekek egy-egy mesét egy héten át hallgatnak, majd ezután módot adunk a dramatizálásra, bábozásra. A zene is megjelenik az irodalmi művek feldolgozásában

7.4.2. A könyvtár használatának megismertetése

Az irodalmi nevelésben fontos szerepe van a könyveknek. Minden csoportnak van könyvtára, melyet a gyerekek kedvük szerint használhatnak. Ezt évről, évre gazdagítjuk, frissítjük. Óvodánkban külön könyvtár található, ahol foglalkozások keretében megismertetjük a gyermekekkel a könyvek kölcsönzésének módját, szabályait. Könyvtári foglalkozásokon megtanulják a viselkedési szabályokat, ismeretüket bővítjük, fejlődik szókincsük.

A szülők figyelmét felhívjuk a TV és videózás mellett a mesélés fontosságára.

7.4.3. A gyermekek vágyának felébresztése a színház, a múzeumok iránt

Az óvodáskor a felfedezés, befogadás kora. Ezzel élünk, amikor gyermekeinket megismertetjük a színház, a múzeum intézményével. Az igényesen kiválogatott előadás, a szép alkotások és eszközök nem csak közelebb hozzák a gyermekekhez a világot, hanem életre szóló élményt is nyújthatnak.

7.4.4. Nyelvi képességek fejlesztése, beszédhibák javítása

A mesélés, versmondás, dramatikus játékok segítenek a nyelvi képességek fejlesztésében is. Ezek segítségével sajátítjuk el a helyes kiejtést, a tiszta beszédet. A mondókák jó alapul szolgálnak a megfelelő artikuláció gyakorlására. A gyermekekkel a mesék és versek által sok új fogalmat ismertetünk meg. Bábozáskor, dramatizáláskor szabadon kifejezhetik gondolataikat, szókincsük gazdagabbá válik, feloldódik gátlásuk. A gyermekek elsősorban utánozva tanulnak, így példát kell mutatnunk szép beszédünkkel, választékos kifejezésünkkel.

Óvodánkban a gyermekek egy része életkorából adódóan valamely kisebb beszédhibával rendelkezik. Ez általában magától rendeződik. Meggyorsíthatjuk a folyamatot az anyanyelvi játékok mindennapi alkalmazása. (játékidőben, udvaron, alvás, öltözködés alatt) Ez a mozgássérült gyermekek esetében különösen pozitív hatással bír. A beszéd formai részének fejlesztésére légző-és hangadó, feszítő és lazító gyakorlatokra is sor kerül.

Az auditív készség fejlesztésére a beszédszervek helyes működtetésére, a fonémahallásra, metakommunikációra is hangsúlyt fektetünk. A kommunikáción belül a viselkedéskultúra fejlesztésére külön projektet dolgoztunk ki.

A beszédhibák felmérését logopédus végzi, súlyosabb esetekben logopédiai foglalkozásokon vesznek részt gyermekeink. A mozgássérült gyermekek körében jellemző a megkésett beszédfejlődés, a beszéd különböző szintű és fajtájú elváltozása. Logopédus segítségére legtöbbször szükség van.

Óvodánkban az idegen nyelv oktatását az óvodás gyermek életkori sajátosságaitól idegennek tartjuk, ezért bevezetését nem támogatjuk.

Az informatikai nevelés lehetőségei az anyanyelvi neveléshez kapcsolódóan:

- leporelló készítése,
- mesék, versek készítése,
- pantomim,
- dramatikus játékok.

A szülők bevonásának lehetőségei:

- irodalmi alkotások gyűjtése,
- bábok, szemléltető eszközök készítése,
- könyvek ajánlása, a könyvtár bővítése,
- programajánlatok, jegyek beszerzése,
- nyelvi játékok otthoni alkalmazása,
- együttműködés a logopédussal.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ❖ Szívesen hallgatnak mesét, verset.
- ❖ Ismernek különböző műfajú mesét, élvezik és megértik annak tartalmát.
- ❖ Önállóan vagy kis segítséggel el tudnak mondani néhány mesét, verset, mondókát.
- ❖ Ismerik a bábozás, dramatizálás, technikáját.
- ❖ Saját maguk is tudnak mesét, verset kitalálni, képről történetet elmondani, ezeket előadni. (egyéni vagy közös)
- ❖ Szívesen „szerepelnek” ünnepélyeken.
- ❖ Ismerik és betartják a könyvhasználat szabályait.
- ❖ Készítenek saját mesekönyvet, leporellót, gyűjteményeket.
- ❖ Gondolataikat, élményeiket mások számára is érthető módon fejezik ki.
- ❖ Fejlett kognitív nyelvi rendszerrel rendelkeznek.

7.5. A néphagyományok átörökítése

Célunk: a hagyományok, népszokások életkornak és környezetnek megfelelő átörökítése gyermekeink életébe, a nemzeti identitás megalapozása.

Főbb feladataink:

- érzelmi kötődés kialakítása a szűkebb és tágabb környezet iránt,
- a magyar néphagyományok integrálása a nevelési területekbe,
- a jeles napok megünneplése.

7.5.1 Érzelmi kötődés kialakítása

Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy megismerje elődeink életét, népünk hagyományát. A múlt megértése, a szülőföld szeretete, a család tisztelete, a humanista szemléletű ember egyik jellemzője. A népi kultúra, a hagyományok a nemzeti érzés alapköveit rakja le, megerősíti a közösségi érzést. Más kultúrák tiszteletére is nevel.

A gyermekekhez igen közel áll e terület, hiszen játékos, misztikus, érzelmeken, kapcsolatokon alapul. A hagyomány és a népi kultúra átadását egymásra épülő és egymással komplexen összefüggő tevékenységek folyamatában valósítjuk meg. Átszövi a tanulási folyamatot, megjelenik a játékokban, szabadidős tevékenységben, a nevelési ágakban, játszótérak témájában. A néphagyományokat a jeles napok, a kismesterségek által igyekszünk közel hozni gyermekeinkhez. Sokszínű élmény biztosításával, az érdekesség varázsával, igyekszünk érzelmileg megérinti őket. Az ünnepek nyitottsága által reméljük, hogy a családok többsége aktív részesei lesznek a tevékenységekben. A néphagyományok megismertetését az erkölcsi nevelés szempontjából kiemelkedő fontosságúnak tartjuk.

7.5.2. A néphagyományok integrálása a nevelési területekbe

A néphagyományok anyaga a következő formákban jelennek meg:

Irodalmi nevelés:

- népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjósok, névcsúfolók, találós kérdések, szórások.

Zenei nevelés:

- mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene.

Vizuális nevelés:

- fonások, szövések, gyöngyfüzés, agyagozás, mézeskalácssütés, varrás, nemezelés, díszítés, népi hangszerek készítése.

A környezet tevékeny megszerettetése:

- találós kérdések, népi jósok, jeles napok, népszokások.

Mozgás, mozgásos játékok:

- ügyességi - és sportjátékok.

7.5.3. Óvodánkban ünnepelt jeles napok

Óvodánkban minden ünnep a szülők számára teljes mértékben nyitott. Külső vendégek meghívása esetén meghívót készítünk.

Csoportszintű ünnep: Mihály nap, Adventi készülődés, Farsang, Március 15.

Óvodai szintű: Mikulás, Karácsony, Tavaszköszöntő, Húsvét, Májusfa állítása.

Ősz témaköre

- Mihály napi vásár (szeptember 29.)

A tél témakörei

- Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedikig)
- Mikulás (december 6.)
- Karácsony (december 24-25-26)
- Farsang (vízkeresztől hamvadó szerdáig)

A tavasz témakörei

- Március 15. (nemzeti ünnep)
- Tavaszköszöntő (március vége)
- Húsvét (a tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
- Májusfa állítása

Gyermekeinket megismertetjük a népszokások eredetével, hiedelemvilágával, jelképeivel. Törekszünk a változatosságra. Igyekszünk érdekes eszközöket beszerezni, illetve a sokféle tevékenységen keresztül hatunk a gyermekek érzelmvilágára. Célunk elsősorban a kellemes élmény, a vidám hangulat megteremtése, a felszabadult, közös játék biztosítása.

Tevékenységek az ünnepek folyamán

Mihály nap

A csoportokban a régi kirakodó vásár hangulatát igyekszünk elővarázsolni. A gyermekek hallanak népmeséket, mondókákat, verseket, csúfolókat. Megismerkednek népzenevel, népi játékokkal, jóslásokkal. Az óvónővel készítenek a vásárba árusítható eszközöket. Pl.: pereg, mézeskalács.

Advent

- Borbála nap
- Mikulás
- Luca nap

Az adventi időszakban a karácsonyi várakozás érzését fokozza, teszi széppé. A gyermekek megismertetjük életkoruknak megfelelő verssel, énekkel. Borbála napkor cseresznyeágot teszünk vízbe, Luca napkor búzát ültetünk. Az óvónővel készített kis ajándékkal kedveskednek szüleiknek. Adventi koszorút készítünk, meggyújtjuk a gyertyát. A fenyőfára díszeket készítenek. Megismerkedünk az ünnephez kapcsolódó étkezési szokásokkal, más népek szokásaival.

Farsangi szokások

A gyermekekkel együtt díszítjük a csoportszobát. Különféle technikával álarcot, sapkát, szemüveget barkácsolnak. Megismertetjük őket a farsangi énekekkel, verssel, rigmusokkal, tájjellegű szokásokkal. Meghívót készítünk a vendégek számára. A farsang napja vidám, közös játékkal teli vidám nap, mindenféle kényszer nélkül.

Tavaszköszöntő

Az óvoda közös ünnepe, melynek helyszíne az udvar. Minden gyermek közösen mond verset, mondókát. Tavasz képekből álló gyűjteményt készítünk.

Húsvét

A gyermekekkel locsolóverset tanítunk, meglocsoljuk az óvoda, bölcsőde dolgozóit, lányait. Kis köszöntőt mondunk a bölcsődéseknek. Megismertetjük a különféle tojásfestési módokat. A komatál küldés is megjelenik az ünnepeken. Ehhez kalács, sütemény készül. A csoportszobát barkával, tavaszi ággal, virággal díszítjük.

Májusfa állítása

A gondnok feldíszít egy fát az udvaron. A díszítő elemeket a gyermekek biztosítják. A fa körül tavaszi ének, dalosjáték folyik. Versenyjátékokat szervezünk az udvaron.

Március 15.

Március 15-e nem tartozik a néphagyományok közé, de megünneplését fontosnak tartjuk. Ez az egyetlen olyan ünnep, mely által megalapozhatjuk a gyermekek nemzeti öntudatát, a szülőföld iránti szeretetét. Ez természetesen életkornak megfelelő élmények biztosításával történhet. Jelképek, dalok, versek segíthetik az ünnephez való pozitív viszonyulás kialakítását. Készül kokárda, zászló, csákó, kard, könyveket nézegetnek a felnőttekkel a gyermekek. A nagycsoportosok meglátogatják a közeli emlékművet, ahol zászlót, virágot helyeznek el. A fiúk huszárok lehetnek.

Az informatikai nevelés lehetőségei a néphagyományokhoz kapcsolódóan:

- gyűjtemények készítése,
- plakátok szerkesztése,
- meghívók készítése,
- térképek készítése,
- zászlók készítése, gyűjtése,
- terepasztal készítése,
- hajtogatások

A szülők bevonásának lehetőségei:

- eszközök gyűjtése,
- közös szervezés,
- akciókban való részvétel,
- közös sütés, főzés,

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek ismerik az óvodában megünnepeelt jeles napok hagyományait.
- ❖ Szívesen vesznek részt az ünnepi előkészületekben.
- ❖ Ismernek népi dalokat, mondókákat, találós kérdéseket, mozgásos játékokat.
- ❖ Készítenek a néphagyományokhoz kapcsolódó jellegzetes eszközöket.

7.6. Zenei nevelés

Célunk: Forrai Katalin módszereire építve hagyományápoló, énekelni, táncolni, zenét hallgatni szerető személyiség megalapozása.

Főbb feladataink:

- a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, a feltételek megteremtése,
- zenei hallás, ritmusérzék megalapozása, fejlesztése,
- zenei kultúra alakítása igényes zenehallgatással,
- esztétikus, harmonikus mozgás kialakítása a néptánc elemeivel,
- programok által a szülők és az óvoda izlésvilágának közelítése.

7.6.1. A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, a feltételek megteremtése

A művelt, széles látókörű ember nem képzelhető el zenei ismeretek nélkül. Már a kisgyermek is szívesen hallgatja édesanyja énekét, részt vesz az ölbeli játékokban. Az óvodás felszabadultan halandzsázik, énekel az udvaron, játék közben, elfelejtve búját-baját.

Az ének örömforrás, a természetből, a néphagyományból táplálkozik. Derűt, jókedvet s a pozitív emberi kapcsolatokat sugározza. A zene része az egészséges és boldog életnek. A testi-lelki, szociális betegség megelőzésében szerepe lehet, hiszen önismeretet és személyiségfejlesztést nyújt. Alkalmas azonban sérült funkciók korrekációjában. A zene felszabadít a gátlásoktól, koncentráció képességet javít, figyelemre szoktat, fejleszti a közösségi érzést. Mindezt a mozgássérült gyermekeket mindenképpen vonjuk be a zenei nevelés mindenféle lehetőségébe.

A zenei nevelés feltételeit az óvónő teremti meg a nyugodt légkör, az elegendő idő és hely biztosításával. A különböző életkorú gyermekek együttes zenei nevelése ösztönzi a képességek fejlesztését. A nagyok ismétlik a tanult dalokat, mondókákat.

A kicsik a nagyok mozgását, énekét utánozzák. Sokféle lehetőség nyílik a tevékenységek összehangolására. Ilyen lehet:

- a nagyok énekelnek, a kicsik egyenletesen tapsolnak,
- a nagyok eltapsolják a dal ritmusát,
- a kicsik énekelnek, a nagyok ritmushangszerrel kísérik a dalt.

7.6.2. A zenei hallás, ritmusérzék megalapozása, fejlesztése

A gyermekek zenei anyagát elsősorban az énekes-mondókás, népi játékok foglalják el. Nincs kötelezően előírt dalanyag, ezért nagy az óvónő felelőssége. A kisgyermek egyszerű utánzó mozgásos játékokra képesek. Ezért óvodába lépéskor egy, majd kétszemélyes játékkal ismertetjük meg őket. A táncmozdulatok általában guggolásból, billegésből, térdrugózásból állnak. Az egyenletes löktetést változatos formában gyakoroltatjuk. Ismerkednek a magas-mély viszonytal oktáv távolságban. Megkülönböztetik a fa, fém, üveg, porcelán, valamint a ritmushangszerek hangját.

A halk-hangos különbségét beszéden, zörejen keresztül gyakoroljuk. Megismerkedünk 5-7 mondókával, 10-12 népi játékkal. Az énekes anyag hangterjedelme terc és kvart hangköz. A megtanítandó dalok hangkészlete a pentaton hangrendszer részei, életkor szerint más és más hangkészlettel. A nagyobb gyermekekkel több mondókát, (4-6) játékdalt, (16-20) műdalt (5-6) is megtanulunk. A ritmusjátékok bővülnek a mondóka dalritmussal, a szünet érzékeltetésével. A dob, háromszöget, cintányérért használunk. Gyakoroljuk a gyors, lassú, majd halk-hangos kombinációit. Visszhangjátékot játszunk. A dalokat, mondókákat először dúdolásról, hangszeres előadásról, majd ritmusról is felismerik. Megismerik egymás hangját. A motívumhangsúly kiemelését különböző mozdulatokkal, majd tapssal, járással, tánccal is gyakoroljuk. A dalokat, mondókákat először dúdolásról ismertetjük fel. Majd egymás hangját különböztetjük meg. A ritmus hangsúly kiemelését különböző mozdulatokkal, majd tapssal, járással, tánccal is megismertetjük. A ritmushangszerek kezelésére nagy hangsúlyt fektetünk. Az óvodában használt hangszerrel: dob, triangulum, cintányér. Általában a dobot használjuk a ritmus megszólaltatására. A három hangszer játszhat egyszerre azonos ritmust, vagy karakterének megfelelő ritmust. Az éneklést viszont ne kísérje csak felváltva hangszer. A ritmuskísérést vezényeljük. Gyakoroltatjuk a gyors-lassú különböző kombinációit. A nyári hónapokban lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek az udvaron énekeljenek, gyakorolják az ismert mondókákat. Számítalan lehetőség nyílik a környező világ hangjainak felismerésére.

7.6.3. A zenei kultúra alakítása igényes zenehallgatással

A zenehallgatás ideje maximum öt perc. Beszoktatás idején altatódal, helyzetekhez illő dal a jellemző. A kezdeményezések során a hangulathoz, évszakhoz, ünnephez illőt választunk. A cselekményt kisebb gyermekek esetében megjelenítjük, szemléltetjük. Hangszert is színesíti a zenehallgatást. Olyan dalt dolgozunk fel, melyet már ismernek a gyermekek. A műzene esetén először a szöveggel ismertetjük meg a gyermekeket. Zenehallgatást gyakran iktatunk be egyéb tevékenység során is. (pl. alvás, várakozási idő) A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük az óvodánkba járó gyermekek etnikai, nemzeti hovatartozását.

7.6.4. Esztétikus, harmonikus mozgás kialakítása a néptánc elemeivel

A tánclépések elsősorban a népi dalosjátékok anyagára épülnek. Viszonylag egyszerű lépéseket, térformákat alkalmazunk. A tánc során célunk a szép mozgás, a jó testtartás elősegítése, a változatos térformák létrehozásával a téri irányok fejlesztése. A tánc a szabálytudat, az együttműködés "jó iskolája." Néptánc foglalkozásokat élő zenével is szervezünk gyermekeinknek. A néptánc foglalkozás anyagait beépítjük mindennapi életünkbe.

7.6.5. Programok által az óvoda és szülők ízlésvilágának közelítése

A gyermekek zenei ízlésfejlesztésének igen jó formája a hangverseny, kórusok meghallgatása. Ezt iskolák, szülők bevonása által szervezzük meg. A zenei anyag válogatásának szempontjai változatos, életkori sajátosságoknak megfelelő művészi igényű dal, játék. Inkább szépen, örömmel énekeljenek, játszanak a gyermekek.

Egy ünnepi műsor egy óránál nem lehet több. Összefűzött csokor jellemzi. Kevés egyéni szereplés, inkább közös tevékenység jellemzi. A dalsokor játékból, táncos váltakozásából áll. Különböző térformákat alkalmazunk. Az eszközök alkalomhoz illőek.

Az informatikai nevelés lehetőségei a zenei nevelés területén:

- érzékelő játékok

A szülők bevonásának lehetősége:

- lemezek, kazetták biztosítása,
- eszköz, hangszerkészítés,
- táncházon való részvétel,
- közös éneklés, játék.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Ismernek több mondókát, különböző hangkészletű és szöveg hosszúságú népi gyermekjátékdalt, néhány alkalmi dalt, műdalt.
- ❖ Az ismert mondókákat, és dalokat csoportosan és egyénileg is érthető szövegmondással, tagoltan, tisztán tudják mondani, illetve énekelni.
- ❖ Általában szívesen és örömmel vesznek részt mondókás, énekes játékokban, kezdeményezésekben.
- ❖ Ismerik a zenei fogalompárok jelentését, képesek magasabb és mélyebb kezdőhanggal, különböző tempóban és eltérő hangerővel megszólaltatni.
- ❖ Tudják az egyszerű szerkezetű és ritmusú mondókák, illetve dalok megszólaltatásához az egyenletes lüktetést, a motívumhangsúlyokat és a ritmust különböző mozgásformákkal kifejezni, hangoztatni.
- ❖ Fel tudják ismerni a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes részleteiről.
- ❖ Ismerik szűkebb, tágabb környezetük hangjelenségeit, képesek azokat egymástól megkülönböztetni.
- ❖ Képesek rövid-négylüktetésnyi szöveges ritmust, illetve dallammotívumokat bemutatás után megismételni, visszhangozni.
- ❖ Képesek mondókát, egyszerű dalt hangosan és magukban is mondani, énekelni, jelre bújtatást végezni.
- ❖ Képesek rövid élményt adó élő zenei bemutatásokat, énekelt, hangszeresen játszott dalokat, zenedarabokat figyelemmel, türelemmel, érdeklődéssel végighallgatni.
- ❖ Ismernek tánclépéseket, előadáson képesek az a gyakorlatban is bemutatni.
- ❖ Ismernek magyar népi hangszereket, szívesen hallgatják a népzene.

7. Vizuális nevelés

Célunk: a vizuális kultúra alapelemeinek megismertetése, "intellektuális" látásmód megalapozása.

Főbb feladataink:

- *esztétikus, alkotásra ösztönző légkört kialakítása,*
- *a vizuális tevékenységek feltételeinek biztosítása,*
- *a gyermek vizuális ismereteinek fejlesztése,*
- *műalkotásokkal való ismerkedés, esztétikai élmények biztosítása.*

7.7.1. Esztétikus, alkotásra ösztönző légkör kialakítása

Az esztétikus intézmény jó hangulatot áraszt, megnyugtat, kedvező feltételeket teremt az alkotó munkához. Ezért az óvoda és csoportszoba kialakítása, díszítése egységes elveken alapul. Szép, egymással színében, formájában harmonizáló tárgyakat helyezünk el. Döntően a természetes alapanyagú tárgyakat részesítjük előnyben. Kerüljük a zsúfoltságot, a fölösleges eszközöket. A változatosság érdekében a kiegészítő tárgyakat, eszközöket cseréljük évszaknak, témának megfelelően.

A gyermekeknek szánt díszítést mindig szemmagasságban helyezzük el. A rend, esztétikai értéket hordoz, ezért törekszünk annak folyamatos megvalósítására. A gyermekek akkor érzik magukénak a rendet, ha részeseivé válnak.

Ezért elvárjuk tőlük, hogy mindig pakoljanak el maguk után, tartsák rendben az általuk használt eszközöket. Ebben, mi magunk, felnőttek is példát mutatunk. Ünnepek előtt közösen takarítunk, teszünk rendet környezetünkben. A vizuális nevelés által a gyermekek változatos tevékenységeket biztosítunk.

A kisgyermekek elsősorban firkálnak. Őket a tevékenység öröme motiválja. Később megjelenik a szándékos képalakítás, amit ötlettel, eszközökkel segítünk fejlődni. A nagyobb gyermekek képesek az emberábrázolásra, a környező világ tárgyainak, jelenségeinek lerajzolására. A plasztikai alakítás során megismertetjük őket az agyag, a gyurma tulajdonságaival. Sokat hajtogatunk, festünk, díszítünk, vágunk, tépünk. Ajándéktárgyakkal lepjük meg szülőket, vendégeket, társaikat. Játékaikhoz, a jeles napokhoz kiegészítőket készítünk, az építéshez különféle anyagú eszközöket használunk. A népi kismesterségek által megismertetjük gyermekeinket a gyöngyfüzéssel, szövással, fonással.

A napi rajzolási lehetőség mellett fontosnak tartjuk a fantáziarajzot, a mesék, álmok, félelmek megjelenítését. Folyamatosan lehetőséget biztosítunk barkácsolásra, bábkészítésre is.

Szervezeti keretek:

- mindennapos ábrázolás: spontán játék tevékenység,
- heti rendszerességgel egy-egy kezdeményezés,
- mikro-csoportos foglalkozás,
- nagyoknak egy-egy kötelező jellegű foglalkozás,
- időnként egy-egy közös rajzolási alkalom.

7.7.2. A vizuális tevékenységek feltételeinek biztosítása

Az eszköz kiválasztásának szempontjai:

- pedagógiai tudatosság,
- praktikum,
- célszerűség,
- esztétikum,
- baleset-egészségvédelmi szempontok

Mindig jó minőségű eszközt választunk, a gyermekek méretének megfelelően. A testi fogyatékos gyermekeknél ez különösen fontos. Számukra több időt, lehetőséget biztosítunk az eszközök megismertetésére, a használatuk megtanítására. A balkezesek számára balkezes ollót vásárolunk.

Az alapvető eszközök felsorolása a Tevékenységközpontok. c. fejezetben található.

A vizuális tevékenységközpontot **olyan helyen** alakítjuk ki, mely viszonylag távol van a mozgásos tevékenységektől. Az eszközök számára szabadpolcos rendszert biztosítunk, ahol minden gyermeknek saját tároló dobozt helyezünk el. Az eszközöket szintén dobozba vagy kosarakba rakjuk. A vizuális tevékenységekhez megfelelő **munkaasztalra** van szükség. Ez nálunk összetolt két asztal, külön terítővel, melyet ablak, természetes fény közelében helyezünk el. Az asztalnál mindig annyi gyermek dolgozhat, hogy kényelmesen elférnek. **A kész munkákat** legtöbbször a fűtőtesten helyezük el, vagy kihúzott kötélén. Az elkészült munkákat irattároló dobozokba helyezik el a gyermekek. A gyermekek szabadon ismerkedhetnek az eszközökkel, próbálkozhatnak, segítséget kérhetnek.

A **nyugodt alkotó légkör** érdekében azonban tudatos szokásrendszer kialakítása és betartatása szükséges. A folyamatos napirend alapvetően megengedi, hogy minden gyermek addig és akkor tevékenykedjen, amíg kedve van hozzá. Több napon keresztül is ismerkedhet egy-egy technikával, folytathatja másnap az elkezdett munkát.

A nyitott polcrendszer feltételezi, hogy sokféle „veszélyes” eszköz van a gyermekek közelében, azt bármikor használhatja. A megfelelő szabályok betartásával, az eszközhasználat egyéni megismertetésével kell megelőzni a balesetet. Az a gyermek, aki nem tartja be a szabályt, azt javítjuk, felszólítjuk, végső esetben felfüggesztjük a tevékenységből. A vizuális nevelés tudatos tevékenység a felnőttek részéről.

A tervezés a következő területekre terjed ki:

- technika tanítása,
- téma,
- a nevelési rendszerbe való beillesztés,
- a környezet kialakítása,
- idő, hely,
- a közös rajzolás vagy foglalkozás.

7.7.3. A gyermekek vizuális ismereteinek fejlesztése

A vizuális tevékenység alapvetően szabad játék. Az óvónő az eszközök tudatos kiválasztásával, felkínálásával befolyásol. A fejlesztés lehetősége a gyermek változatos tevékenységének biztosításával, a technikai kivitelezés segítségével történik. A gyermekeket megismertetjük az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára.

A fejlődés nyomom követése által igazítjuk módszereinket a gyermekekhez, tervezzük meg a feladatokat. (pl. gyakorlás, új technika, ötletadás. Sémák adása közben ösztönözzük a gyermekeket a további gondolkodásra, keresésre, kutatásra.

A témákat felkínáljuk, a gyermek szabad választása a bekapcsolódás. A lényeg, az együttes alkotás! Általában komplex élményt adunk meg témaként, érzelmi alapon közelítünk a gyermekekhez. A vizuális nevelés során is a projekt módszert alkalmazzuk.

A prevenció nem ad külön feladatot, elsősorban a megismerő funkciók fejlesztése szükséges. A mozgássérült gyermekek számára viszont több szemléltetésre, érzékszervi terület bekapcsolására, megtapasztalásra van szükség.

A kompenzáció célja az életkornak megfelelő haladás biztosítása. Szükséges a lemaradás okának megkeresése, majd a funkciózavarok, elmaradások rendezése, ha kell szakember igénybevétele.

A kompenzáció lépcsői:

- pozitív érzelm kialakítása a vizuális tevékenységek iránt,
- meglévő képzelet erősítése,
- belső motiváció, alkotó képesség felébresztése,
- analízis, szintézis fejlesztése,
- kompenzációs folyamat kiszélesítése,
- tehetséggondozás.

A tehetséggondozás alapja a megbecsülés, az érdeklődés, odafigyelés, a felfedezés lehetőségének biztosítása. Fontos a kreativitás fejlesztése. A tehetséges gyermekek számára biztonság, a szabadság motiváló erőként hat.

A gyermekrajzok elemzése:

A gyermekek rajzáról csak körültekintően, óvatosan, a gyermek személyiségének ismeretében nyilatkozhatunk jellemvonásairól. Biztos következtetéseket sosem állíthatunk. Vannak azonban olyan, viszonylag objektív jelek, melyek segítenek módszereink megválasztásában. Ezeket pedagógiai, esztétikai, lélektani szempontból csoportosítjuk.

7.7.4. A műalkotásokkal való ismerkedés

A műalkotás az ízlés és a látásnevelés egyik fontos eszköze, ezért nagy jelentősége van annak a ténynek, hogy a kisgyermek “első eszmélésében” milyen képekkel találkozik. Fontos szerepe van az ismeretek megszilárdításában, csoportosításában, valamint ismeretlen fogalmak kialakításában. Feladatunk az egyetemes kultúra átadása, az érzelmi megközelítés. A műalkotások megismertetése érdekében a gyermekekkel reprodukciós képeket nézegetünk, helyezünk el időnként az egyes tevékenységközpontokba. Ellátogatunk kiállításokra.

Szinte már hagyomány az óvodánkban “Csicsergő napi” kiállítás. Az előkészületekben, válogatásokba, rendezgetésekbe bevonhatóak a gyerekek is. Esztétikai érzék, térlátás stb. fejlesztése itt is megvalósul. A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáit fejlesztjük. (pl. formák, színek magyarázata, eszközök megnevezése, élmények elmondása)

Az informatikai nevelés lehetőségei a vizuális neveléshez kapcsolódóan:

- különféle technikák alkalmazása (pl. nyomdázás, barkácsolás, festés, stb.)
- képkiegészítők,
- színezők.

A szülők bevonásának lehetőségei:

- képek, könyvek gyűjtése, kölcsönadása az óvodának,
- segítségnyújtás kiállítások rendezésében,
- programjavaslat, /oda-vissza /
- népi kismestersége bemutatása,
- “kincsek” gyűjtése,
- közös barkácsolás,
- csoportszoba közös szépítése.

A fejlődés várható eredménye:

- ❖ Munkájukban felismerhető a sajátos alkotási forma.
- ❖ Meg tudják valósítani saját elképzeléseiket.
- ❖ A formagazdagságon túl, a színek változatos használatára törekszenek.
- ❖ A teret kitöltik, az arányok a valósághoz közelítenek.
- ❖ Örülnek a közösen elkészített kompozíciónak, egyéni alkotásaiknak.
- ❖ Egyéniek, részletezők a plasztikai, térbeli munkáik.
- ❖ Építésben, téralakításban közösen vesznek részt.
- ❖ Rácsodálkoznak a szépre, pozitívan értékelik azt.
- ❖ A műalkotásokról tudnak beszélgetni, megfogalmazzák érzéseiket.
- ❖ Játékukhoz kiegészítő eszközöket készítenek.
- ❖ Megbecsülik saját és mások munkáját.
- ❖ Eszközhasználatuk önálló.
- ❖ Ceruzafogásuk szabályos, biztos.
- ❖ Vonaltartásuk koordinált.
- ❖ Mintakövetésük pontos.
- ❖ Kézdominanciájuk kialakult.

7.8. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk: a környezetre figyelő, környezettudatos magatartás kialakítása, mely a későbbiek folyamán megalapozza a környezettel való harmonikus együttélést.

Főbb feladataink:

- a tevékenységek főbb tartalmának kialakítása, tapasztalatnyújtás,
- a környezethez kapcsolódó szokások, erkölcsi tulajdonságok fejlesztése,
- az ismeretátadás színtereinek megtervezése.

A környezeti nevelés óvodai szemlélete a társadalmi változásokkal új értelmezést nyert. Megjelent a fenntarthatóság fogalma, mely a célok és feladatok megfogalmazását is átértékeli.

„A jó pedagógusokon múlik, hogy a gyerekek megszeressék a természetet, és helyes megvilágításban lássák ezt a sok nehézséget, amivel a világ küzd!...” (Konrád Lorenz)

7.8.1. A tevékenységek főbb tartalmának kialakítása

A környezeti nevelés tartalmát a kompetencia alapú nevelés-oktatásnak megfelelően a négy öselem köré csoportosítjuk:

- ❖ **Víz**
- ❖ **Föld**
- ❖ **Levegő**
- ❖ **Tűz**

A Víz legfontosabb témái: a víz az élet egyik lételeme, a víz és az ember kapcsolata, vízben élő állatok, növények, a víz körforgása, csapadékok, halmazállapotok, vízi közlekedés, téli játékok, sportok, a víz mozgása, folyók, állóvizek, víz mint energiaforrás, vízparton élő állatok, víz és föld kapcsolata.

A Föld legfontosabb témái: A föld és az élő környezet, élő, élettelen környezet kapcsolata, épített környezet, emberek közötti kapcsolat, az élet körforgása, napszakok, évszakok változásainak hatása az élő környezetre, föld és levegő kapcsolata.

A Levegő legfontosabb témái: a levegő az élet lételeme, a meleg hatása, a levegő tisztasága, szennyezése, a fák,- az erdő,- a növények szerepe, a levegő mozgása, a levegő, mint energiaforrás, a repülő madarak, levegő-tűz kapcsolata

A Tűz legfontosabb témái: a család szerepe, a tűz és az ember kapcsolata, a Nap, mint energiaforrás, a tűz, mint veszélyforrás, a tűz és a föld kapcsolata, a tűz és a víz kapcsolata, a tűz és levegő kapcsolata.

A mozgásfogyatékos gyermekek esetében alacsonyabb szintről indítjuk az ismeretszerzést. Felmérjük a tudásszintjüket az állatokkal, növényekkel, a közlekedéssel kapcsolatosan, ennek megfelelően tervezzük a fejlesztést. Az öltözködést szükségletnek megfelelően segítjük. A testséma fejlesztéséhez szakember tanácsát kérjük.

7.8.2. A környezethez kapcsolódó szokások, erkölcsi tulajdonságok fejlesztése

A környezeti nevelés tehát több mint a környezet megismerése. Áthatja az egész nevelési területe. A Komplexen kapcsolódunk a zenei, anyanyelvi, vizuális, és matematikai neveléshez. A népművészet, az építészet megismertetése által a gyermekek közelebb kerülhetnek a régmúlt szokásaihoz, az emberek életéhez, használati eszközeihez. A környezeti nevelés által történik a gyermekek tudatformálása, a környezethez való viszony pozitív alakítása, a szokások és magatartási formák alakítása, mely programunk egyik kiemelt feladata. A spontán megfigyelések, a tapasztalatok közös összegzése elősegíti a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlesztését. Az információszerzés sokoldalú biztosításával bővítjük a gyermekek fogalomrendszerét, passzív és aktív szókincsét.

A pozitív viszony kialakításához hozzájárulnak a környezetvédelmi jeles napok. Az ünnepi hangulat, az érdekes tevékenységek érzelmileg megérintik a gyermekeket. A tervezés, az ünnepek előkészületei felkeltik a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát. Az élmények által egyre nyitottabbak, befogadóbbak lesznek.

Zöldbetűs ünnepeink: A víz világnapja (március 22.)
A Föld napja (április 22.)
A madarak és fák napja (május 10.)
Az állatok világnapja (október 4.)

A környezeti nevelést a játékosság, változatos tevékenységek jellemzik. A megismerés módszerei: megfigyelések, vizsgálatok, mérések, kísérletek, modellezések. A fenntarthatóság megvalósulása érdekében fokozottabban foglalkozunk a környezetvédelemmel. A rombolás, a környezet károsító hatását megmutatjuk, elutasítjuk a helytelen magatartást. Szervezünk környezetvédelmi akciókat, vetélkedőket, papírgyűjtést. A lehetőségeknek megfelelően szelektíven gyűjtjük a szemetet, megismerkedünk a komposztálással. A szülőkkel történő közös tevékenységek által a család környezethez való viszonyulását is formáljuk.

7.8.3. Az ismeretátadás színtereinek megtervezése

Az ismeretátadás színtereit a csoportnaplóban folyamatosan tervezzük. A csoportszobában kialakítjuk a környezetismereti, tudományos központot, melyben állatokat, növényeket, terméseket, gyűjteményeket, megfigyelésre alkalmas eszközöket helyezünk el. Udvarunk változatos megfigyelésre, tevékenységre alkalmas. (gyümölcs, díszfák, veteményes-gyógynövényes, virágos kert, halastó, stb.)

Sokféle állat és növény található a szomszédos Rákos patak mellett. A zöldségpiac, a posta, a közeli élelmiszer áruház mind egy-egy lehetőség tapasztalatok gyűjtésére.

Új témaként foglalkozunk a nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek megismertetésével, mely megalapozza a gyermekek hazaszeretetét, a magyarság érzését.

Az informatikai nevelés lehetőségei a környezeti neveléshez kapcsolódóan:

- érzelmek kifejezése,
- sütemények készítése jelek alapján,
- célba dobó,
- nyomolvasás,
- óvodai jelek,
- mit csinál a napos,
- egyenruhák felismerése,
- piktogramok készítése, felismerése,
- térképkészítés,
- időjárás naptár készítése,
- testbeszéd,
- érzékelő játékok.

A szülők bevonásának lehetőségei:

- kiállítási anyagok gyűjtése / +eszközök /
- gyűjtemények készítése,
- növények beszerzése
- közös munkák szervezése
- séták, kirándulások tervezése, helyismeret
- munkahelyi látogatások megszervezése
- új szemlélet alapján otthoni lehetőségek biztosítása
- eszközök beszerzése,
- eszközök biztosítása, készítése

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek tudják saját nevüket.
- ❖ Tudják szüleik nevét.
- ❖ Tudják lakcímüket.
- ❖ Tudják szüleik foglalkozását.
- ❖ Tudják az évszakok jellemzőit.
- ❖ Tudatosul bennük a napszakok nevének sorrendisége, az idő múlása.
- ❖ Ismerik a közvetlen környezetükben előforduló növények nevét.
- ❖ Ismerik a környezetükben lévő épületeket, azok funkcióját.
- ❖ Ismernek több háziállat, vadállat, madár, bogár nevét, életformáját.
- ❖ Adekvát módon használják az irányokat, névutókat.
- ❖ A társadalmi és természeti környezetben ismerik és alkalmazzák az alapvető viselkedési szabályokat.
- ❖ Szeretnek kísérletezni.
- ❖ Természetismeret és védő magatartással rendelkeznek.
- ❖ Részt vesznek életkoruknak megfelelő környezetvédelmi akciókban.
- ❖ Ismerik a környezetszennyezés fogalmát, anyagait.
- ❖ Reális én-képpel rendelkeznek.
- ❖ Környezettudatos ismeretekkel rendelkeznek.
- ❖ Ismerik és jól alkalmazzák a gyalogos közlekedés szabályait.

7.9. Matematikai ismeretek közvetítése

Célunk: a környezet megismertetése során matematikai tapasztalatok, ismeretek nyújtása.

Főbb feladataink:

- a matematikai érdeklődés felkeltése,
- a tárgyak, személyek, jelenségek közötti mennyiségi, minőségi azonosságok, különbségek feltárása,
- a számfogalom alapozása, építése
- geometriai tapasztalatszerzés érzékelés, észlelés fejlesztésével.

7.9.1. A matematikai érdeklődés felkeltése

A matematikai nevelés az óvodai nevelés minden területét áthatja. Beépül pl. a mesébe, a vizuális nevelésbe, a zene világába, az önkiszolgálásba. Minden élethelyzet alkalmas matematikai ismeretek közvetítésére, átadására.

Óvodában a matematikai nevelés az értelmi nevelés része. A gyermekek érdeklődésére építve érzékelés, észlelés útján tevékenységek során valósul meg.

A gyermekek idejük nagy részét a csoportszobában töltik. Kíváncsiságukra, kísérletező kedvükre építve környezetüket igyekszünk úgy alakítani, hogy az ott található eszközök alkalmat nyújtsanak matematikai fogalmakkal való ismerkedésre.

Ilyenek: mérőeszközök, MINIMAT, pénzek, órák, időmérők, naptárak, gombok, fonalak, építőelemek.

Törekszünk arra, hogy az eszközök vonzóak legyenek, időnként frissítjük azokat. Az eszközöknek állandó helyet biztosítunk.

Az udvar, a séta, a kirándulás szintén számtalan lehetőséget teremt a matematikai tapasztalatokra. Az óvónő feladata a gyermekek figyelmének irányítása, a lehetőségek meggláttatása. (pl. a levelek formája, a kavics nagysága) A matematikai nevelésben fontos szerepe van az óvónőnek. A gyermekek érdeklődését felkelti egy-egy új eszköz bemutatásával, problémafelvetéssel, a matematikai lehetőségek kihasználásával. A gyermek továbblépését ötletekkel, javaslatokkal segíti.

7.9.2. A tárgyak, személyek, jelenségek közötti mennyiségi, minőségi azonosságok, különbségek feltárása

Az összehasonlítás kezdetben érzékszervekkel, majd később szemléletes képszerű szinten történik. Olyan eszközöket használunk az összehasonlítás során, mely a gyermekekhez közel áll, élményeik kötődnek hozzá. Ilyen lehet egy ruhadarab, kisautó, melyeknek a színét, nagyságát hasonlítjuk össze.

Az élő és élettelen lényeket és jelenségeket tulajdonság alapján szétválogatjuk, személyi tulajdonságuk alapján sorba rendezzük. A tárgyakat színük, alakjuk, anyaguk, ízük, stb. szerint szétválogatjuk, magasságuk, hosszúságuk, tömegük, térfogatuk alapján sorba rendezzük. A személyeket nemük, hajuk alapján szétválogatjuk, súlyuk, testmagasságuk alapján sorba rendezzük.

A tevékenységeknek nehézségi fokozatai vannak. Legkönnyebb, ha a gyermek önmaga által kitalált szempont szerint válogat, ennél nehezebb, ha a z óvónő elvárása szerint, legnehezebb, ha egy megkezdett sorba rendezést, vagy válogatást kell folytatni. A soralkotás minőségi tulajdonság szerint is lehetséges. Kombinálhatjuk a minőségi és mennyiségi tulajdonságokat. A kombinációval a gyermekek gondolkodásának rugalmasságát, kreativitását fejlesztjük.

7.9.3 A számfogalom alapozása, építése

A számfogalom megalapozását a halmazok és mennyiségek összemérésével kezdjük. Problémahelyzet elé állítjuk a gyermeket, melyben meg kell állapítania, hogy több, vagy kevesebb a piros vagy sárga ceruza, a borsó, vagy bab. Az összemérést párosítással végezzük. Az összeméréshez kapcsoljuk az ugyanannyi, ugyanakkora fogalmát. A mennyiségről alkotott képzelet fejlesztésére a jellegzetes darabszámokat, (pl. két kéz, két fül) illetve a gyakran előforduló összképek, (dominó, állatok lába) A közvetett összemérést a több-kevesebb problémájának megoldására használjuk.

Közvetett összemérés során segédeszközöket, pl. korongot, pálcikát, ujjunkat használjuk. A darabszámot a számlálással állapítjuk meg. A mennyiségek mérésére poharakat, rudakat, mérleget, stb. alkalmazunk. A halmazok számlálása által jutunk el a sorszámokig. A számfogalom építését elősegítjük a bontások gyakorlásával.

A gyermekek különféle halmazok elemeit több csoportra bontják. Itt ismerkednek meg a páros, illetve páratlan fogalmával.

7.10.3 A geometriai, matematikai tapasztalatszerzés

Az óvodás gyermek elsősorban érzékszervei által jut ismeretekhez. Az észlelése először tagolatlan, majd az apróbb részletekre is kiterjed. A négyzetet vagy téglalapot a gyermek először az egész alakzat összképéből ismeri fel. A geometriai tapasztalatszerzés érdekében a gyermekek formaészlelését, térbeli tájékozódó képességét fejlesztjük elsősorban mozgásos tevékenységek által.

Az óvodában a geometriai tapasztalatszerzést három tevékenységi körre osztjuk:

- építések, alkotások szabadon/másolása,
- tevékenységek tükörrel,
- tájékozódás térben és síkban.

A matematika feldolgozása projekt módszerrel történik. Az élethelyzeteket, témaköröket nem választjuk szét a többi területtől, csak a matematikai tulajdonságokat emeljük ki. Így lehet, pl. piac, homok, éneklés matematikája.

Színterei: pl. csoportszobai játék, étkezés, öltözködés, mozgás, stb.,

A komplex foglalkozásokkal lehetőséget biztosítanak arra, hogy a korábban mozaikszerűen szerzett benyomásokat rendszerezzük, bővítsük, új elemeket emeljünk hozzá. Ilyen lehet pld. meteorológiai ismeretek, mozgások, időmérés formái.

Szervezeti formaként elsősorban kiscsoportos, egyéni foglalkoztatási formát tartjuk hatékonynak.

Az informatikai nevelés lehetőségei a matematikai neveléshez kapcsolódóan:

- irányjátékok,
- jelkitaláló,
- kicsinyítés, nagyítás,
- háztervező,
- jelkitaláló,
- vonalkövető,

A szülők bevonásának lehetőségei:

- eszközgyűjtés
- sétán való részvétel

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ Megértik és követik az óvónő kérdéseit, gondolatait
- ❖ Szívesen vállalják a matematikai jellegű problémákat, gondolataikat elmondják, Tévedéseiket javítják.
- ❖ Képesek ismert tulajdonságok szerint válogatni, formába rendezni, kiegészíteni.
- ❖ Az összehasonlítást szóban is kifejezik.
- ❖ Értik és használják a mennyiségekkel kapcsolatos összefüggéseket.
- ❖ Össze tudnak mérni halmazt becsléssel, párosítással különböző színek, formák, Nagyságok esetén is.
- ❖ Keletkeztetnek többet, kevesebbet, ugyanannyit.
- ❖ Azonosítani tudnak egyező alakú tárgyakat és síkbeli alakzatokat.
- ❖ Másolással képesek megépíteni térbeli és síkbeli alakzatokat.
- ❖ Térbeli és síkbeli alakzatokat geometriai tulajdonságaik szerint szét tudnak válogatni.
- ❖ 2-4 elemből álló alakzat tükörképét zsebtükör mögött meg tudják építeni.
- ❖ Megkülönböztetik a jobb-bal irányt.
- ❖ Követni tudják a helyeket kifejező névutókat.
- ❖ Ismerik a térirányokat, alkalmazzák térben és síkban.
- ❖ Matematikai műveleteket 10-ig magabiztosan végeznek.
- ❖ Számlálnak 10-ig oda és vissza 10-es számkörben.

7.10. Informatikai nevelés

Célunk: a tágabb és szűkebb környezetében való magabiztos eligazodó, az információszerzés- és kezelés technikáit ismerő, az infokommunikáció különböző formáiban jártas gyermek nevelése.

Főbb feladataink:

- az informatikai nevelés feltételeinek megteremtése,
- érzékelés, észlelés által sokrétű ismeretszerzés biztosítása,
- információk feldolgozása változatos tevékenységek során,
- a térben, síkban való tájékozódás fejlesztése,
- a számítógép használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel,
- tehetséggondozás, részképesség zavarok megelőzése,
- az interneten való kommunikáció lehetőségének megteremtése,
- a szülők informatikai szemléletének formálása,

7.10.1. Az informatikai nevelés feltételeinek megteremtése

A kisgyermek legfontosabb tevékenysége a játék. Az önfeledt játék során fejlődnek képességeik, leküzdik az akadályokat, oldódnak feszültségeik. A mai kor játéka egészen más. A hagyományos játékok mellett/helyett a gyermekek Tv-t néznek, videóznak, ismerkednek a számítógéppel. Az informatika kisgyermekkorai alkalmazása napjainkban terjedőben van. Ma már nem az a kérdés, hogy megismertessük-e gyermekeinkkel ennek lehetőségét, hanem az, milyen formában, milyen módszerekkel. Az Európai Unió egyik fejlesztésre ajánlott területe a digitális kompetencia, „mely a következő készségeken, képességeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, bemutatása, és cseréje, továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten.”

Óvodánk nevelőközössége az informatikai nevelést széleskörűen, az életkori sajátosságokat figyelembe véve, a gyermekek érdeklődése szerint, a mindennapokba beépítve, sokadik játéktevékenységként értelmezi. Játékok sokaságával bevezetjük gyermekeinket az információs és kommunikációs kultúra rejtelmeibe. A játékok formái is változatosak, egyéni, páros, csoportos és egész csoportot érintő is lehet. A gyermekek kíváncsiságára, alkotókedvére, ismereteire építünk. A cél megvalósulását tartalmi és formai jegyekben is elősegítjük.

Az informatika, mint óvodai specialitásunk már az óvoda, csoportszoba arculatán is tükröződik:

- a folyosón elhelyezzük az épület térképét, piktogramokkal jelöljük a fontosabb helyiségeket, a fontosabb tevékenységek sorrendiségét,
- feliratokkal, jelekkel látjuk el a csoportszoba eszközeit, játékait,
- könyvtársarkot alakítunk ki,
- időjárás és egyéb jeles táblát készítünk,
- gyűjteményeket helyezünk el,
- informatikai tevékenységközpontot alakítunk ki.

Az informatikai nevelést a gyermekcsoportban mindig közvetlen tapasztalatszerzéssel, játékkal kezdjük!

7.10.2. Érzékelés, észlelés által sokrétű ismeret szerzése

Udvaron, séták során megfigyeljük a virágok, a levelek színét, megszagoljuk illatát, meghallgatjuk a fák susogását, az állatok hangját. Beazonosítjuk a környezet zajait. Csoportosítjuk a növényeket, gyümölcsöket színük, formájuk, illatuk szerint.

Megfigyeljük és értelmezzük érzelmeinket, játszunk a mimikánkkal. Megfigyeljük a környezetben található piktogramokat; az óvodában, a csoportszobában, a buszvégállomáson, az utcán, a környező intézményeken. Megfigyeljük az időjárás változásait.

7.10.3. Változatos tevékenységek során a szerzett információk feldolgozása

Gyűjteményeket készítünk különféle témákkal, az óvodai nevelési területek bevonásával (pl.: gyümölcsök, dalok, mesék, versek) hívóképek felhasználásával. Az óvoda napi tevékenységeit fázisokra bontjuk (pl.: étkezés, fogmosás) Táblákat készítünk a szülők tájékoztatására, a gyermekek tevékenységének jelölésére, a sorrendiségre. Időjárásnaptárt készítünk, megbeszéljük a meteorológiai jeleket. Könyvtári látogatásaink során: megismerkedünk a könyvtár használatával, régi könyveket, folyóiratokat nézegetünk. Elolvassuk, hogyan alakult ki az írás, a papírkészítés. „Kutakodunk” a titkosírási formák között.

Értelmezzük a fényképek, rajzok, épületek üzenetét. Régi szavakat, mondákat, közmondásokat keresünk. Ismerkedünk országok zászlajával, címereivel. Megbeszéljük és eljátsszuk, hogyan kommunikálnak egymással az emberek, állatok. Készítünk mesekönyvet, plakátot, meghívót, címkét, digitális mesét.

7.9.3. Térben, síkban való tájékozódás fejlesztése

Rajzokat egészítünk ki megadott irány szerint. Sokféle labirintust hozunk létre, majd az általunk kialakított szabályoknak megfelelően játszunk velük. Terepasztalt, térképet készítünk, jelek, iránytű segítségével tájékozódunk. Eljátsszuk a bolygók mozgását, beszélgetünk a csillagokról. Tárgyakat lerajzolunk, majd nagyítunk, kicsinyítünk.

Az óvónők a tanév során sok társasjátékot, puzzlét, dominót, egyéb játékot készítenek, illetve a vásárlás során a célnak megfelelően válogatnak.

7.10.4. A számítógép használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel

Az informatikai eszközökkel való ismerkedés novembertől történik. Óvodában megbeszéljük a TV, a magnó, a telefon, fax, fényképezőgép diavetítő alkalmazási lehetőségeit. A számítógép működését a gyakorlatban is megismertetjük. A számítógépet az informatikai központban helyezzük el. A bútorok a gyermekek méretéhez igazodnak. Az egér vásárlásánál figyelembe vesszük a gyermekek kézméretét

A monitor beszerzésekor a gyermekek szemének védelme érdekében tanácsot kérünk. Jelenleg a sík képernyőt részesítjük előnybe.

A gyakorlati használattal kapcsolatosan szabályokat alakítottunk ki:

A számítógépet reggel 8 órától, a kezdeményezés megkezdéséig illetve délután az ébredés után 15 órától 17 óráig használhatják a gyermekek.

A számítógép mellett a gyermekek jelét táblán helyezük el, melyen nyomon követhetik ki, mikor következik. Szintén itt található az a piktogram sorozat, melyről leolvashatják a számítógép használatának betartandó szabályait. Egyszerre két gyermek van a számítógép előtt, az egyik játszik, a másik figyel, illetve megbeszéli élményeit, problémáikat. Egy-egy kisgyermek 10 percig játszhat, de a megkezdett játékot ezen túl is befejezheti. A számítógép használatának idejét óracsörgés jelzi.

A számítógépet csak óvónő kapcsolhatja be és ki. Ha valamilyen technikai probléma adódik, szólnak az óvónőnek. A billentyűzetet csak a megbeszéltek szerint lehet használni.

A számítógép működtetését az óvónő folyamatosan figyelemmel kíséri. A gépkezelést, a programokkal való megismertetést mindig egyénileg végzi. A későbbiek folyamán, szükség esetén segítséget nyújt, buzdít a továbblépésre, folyamatosan betartatja a szabályokat.

7.10.5. Tehetséggondozás, részképesség zavarok megelőzése

A számítógépes játékokat úgy válogatjuk össze, hogy alkalmas a tehetséggondozásra, valamint a részképesség zavarok korrekciójára. Alapelv, hogy minden gyermek a maga szükséglete és igénye alapján tevékenykedik. A számítógép kreativitásra, logikus gondolkodásra sarkall. A tehetséges gyermek szereti a kihívást, itt lehetősége van az egyéni feladatadásra. A nehézségi fokozatokat önállóan választhatja meg. A számítógépes programok érdekesek, maga a tevékenység lehetőséget ad a nyitottság, a felfedezőkedv kielésére, a gazdag tapasztalatcserére. A nehézségi fokozat megválasztása önkéntessége miatt sikerélményt, ezáltal önbizalmat ad. A vidám játékok, a kellemes zene által a gyermek biztonságba, nyugodt légkörben van. Az egerhasználat során fejlődik szem-kéz koordinációja, kézügyessége, térbeli tapasztalatokra tesz szert. A gyermeknek megadatik a tévedés lehetősége, de törekszik a helyes megoldásokra. A játékok által nő a figyelem tartóssága, a türelem, a szabálytudat. A sokféle játéktípus pl.: memória, puzzle, labirintusjáték, segíti a téri tájékozódást, a formafelismerést, a vizuális motoros képességet. A szocializációs szerepe megfigyelhető az internetes játékokban, a feladatok megbeszélésében, egymás segítése folyamán.

A testi fogyatékos gyermekek esetében az érzékelés, észlelés fejlesztésére külön figyelmet fordítunk. A programok megismertetésére hosszabb időt szánunk. Folyamatos segítséget nyújtunk, de buzdítjuk a gyermekeket az önálló feladatmegoldásra.

7.10.6. Az interneten való kommunikáció lehetőségének megteremtése

A kisgyermek részére az interneten sokféle játék található. Az óvodás korosztály számára ajánlott a Lapoda Mese, a Comenius Logo, Egyszervolt, Csodafa. Ezek a játékok szakemberek által kidolgozottak, figyelembe veszik a gyermekek életkorát. Kirakó, kifestő, rajzoló, elemekből állnak.

Az internettel való ismerkedést a jövő tanévtől tervezzük, a meseprogramokon kívül az ismeretszerzés lehetőségét is megmutatnánk. (pl. állatok, növények képei) A nyomtatást egy központi nyomtatóval oldanánk meg.

A család bevonásának lehetőségei:

Az óvoda kér segítséget a szülői háztól:

- Honlap gondozása,
- informatikával kapcsolatos képek gyűjtése,
- fényképek, videó felvételek készítése az óvodai életéről.

Az óvoda javasol a szülői háznak:

- gyermek honlap ajánlása:
- gyermek honlapok böngészésének módszerei,
- a gyermekek által használható programok ajánlása, játszóház keretén belül informatikai játékok készítése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A közvetlen környezet jeleit ismerik, megértik.
- ❖ Biztosan mozognak a térben.
- ❖ Szívesen vesznek részt informatikai játékokban.
- ❖ Óvónői segítséggel készítenek informatikával kapcsolatos eszközöket.
- ❖ A számítógép használatának szabályait betartják.
- ❖ A számítógépet alapszinten kezelik.
- ❖ Játékprogramokat ismernek, alkalmaznak.

7.11. Munka jellegű tevékenységek

Célunk: hogy minden gyermek örömét lelje a munkában.

Főbb feladataink: a különböző munkajellegű tevékenységeinek megtervezése, a feltételek biztosítása

Alapvető feltételek

Munkaeszköz: gyermek méretének megfelelő, célszerű, biztonságos, rendben tartható.

Munkalehetőség: ami a gyermek életkorának megfelelő.

Idő: ne legyen holtidő, hosszabb idővállum jellemezze.

Hely: polcok, fiókok, a gyermekek számára könnyen hozzáférhető.

A játék mellett az óvodában a munka olyan tevékenység, melyet a gyermek szívesen végez. Ez abból adódik, hogy a munkát játékos formában, cselekvés által végezzük.

Fő jellemzője a játékkal szemben, hogy van célja, eredménye, külső szükséglet motiválja. Felelősséggel jár, tapasztalatok, készségek szükségesek hozzá, aktív tevékenységnek tekintjük. A munka a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának fontos eszköze. A munka saját és mások elismerésének egyik formája. A tevékenységhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben alkalom adódik az udvarias beszédformák gyakorlására, az ok-okozati összefüggések megfogalmazására.

A munka humanista jellege az értékek létrehozásában, abban való gyönyörködésében, a környezet átalakításában van. A gyermekekkel derűs környezetben, felszabadult légkörben végezzük. A gyermekek a munka során igazán kipróbálhatják erejüket, képességüket.

Az egyes munkafajtákat fokozatosan vezetjük be. A munkafogásokat egyenként mutatjuk be és gyakoroltatjuk. A munka mennyiségét csak fokozatosan növeljük.

Értékelés: munka feletti közös öröm, később az eredmények.

Figyelembe vesszük, ha egy-egy gyermeknek van "kedvenc" munkája, de nem engedjük, hogy mindig kizárólagosan csak ő, és csak azt végezze.

7.11.1 Önkiszolgálás

Testápolás során a gyermekeket először alapvető szükségleteik kielégítése motiválja. A kezdeti hiányosságot felváltja a jól kialakított szokásokon alapuló igényes testápolás, a hozzá kapcsolódó alapvető fogásokkal.

Étkezésnél megismertetjük a terítéshez, étkezéshez szükséges tevékenységeket, mozgásokat, majd készség szintre emeljük azokat.

Öltözködés folyamán hőmérsékletnek megfelelő öltözködés igényét igyekszünk kialakítani. A ruhadarabok nevét, célszerű használatát, a vetkőzés ill. öltözés helyes sorrendjét és módját gyakoroltatjuk. A mozgásfogyatékos gyermekek jóval több felnőtt segítséget, türelmet, időt, buzdítást igényelnek az öltözködés során.

Környezetünk rendjének megőrzése - már közösségért végzett munka is.

Belső igénnyé szeretnénk alakítani. Sokat jelenthet az óvónői (felnőtt) példa, s a rendszeresség.

7.11.2 Közösségért végzett tevékenységek

A mindennapi étellel kapcsolatos állandó és alkalomszerű munka:

- játékok javítása, készítése,
- teremrendezés, takarítás, díszítés,
- ünnepi készülődés, ajándékkészítés,
- házimunka jellegű tevékenységek: sütés, főzés, befőzés,
- az óvoda előtti füves terület takarítása,
- udvari játékpakolás.

A naposi munka háttérbe szorul a folyamatos napirend és a folyamatosság miatt. Véleményünk szerint sok gyermek gátlásossága feloldódott azzal, hogy nem kell állandó készenlétben lennie, s nem kell minden területen /terítés, mosdózás, foglalkozások / “kötelezően” segítenie.

A vegyes csoportban a segítségnyújtás különböző formái kerültek előtérbe. Közvetlen napi kapcsolatra épül. A nagyobb gyermekek sokat segítenek a kicsiknek.

7.11.3. Növénygondozás – állatgondozás

A növény-és állatgondozás feladatai:

- élősarok kialakítása, rendben tartása,
- folyamatos gyűjtőmunka, termések betakarítása,
- kert gondozása, fű ápolása, levélgyűjtés,
- madarak rendszeres etetése,
- segítség az öntözésben, gazolásban, növényápolásban, telepítésben,
- járda, faház, padok tisztántartása.

Ezek a tevékenységek mind igénylik a felnőtt jelenlétét, irányítását, de megfelelő lehetőség biztosításával, s a munkafogások precíz elsajátításával a gyermekek egyre nagyobb részt vállalhatnak belőle.

Az informatikai nevelés lehetőségei a munkához kapcsolódóan:

- o a munka folyamatainak fázisokra bontása,
- o piktogramok készítése.

A szülők bevonásának lehetőségei

- közös munkálatok, játékjavítás,
- közös gyűjtés,
- sütés, főzés, ünnepi készülődés.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Igényesen végzik a rájuk bízott feladatokat.
- ❖ Szívesen vállalnak egyéni megbízásokat.
- ❖ Kialakul bennük az aktív, együttműködő, alkotószellem.
- ❖ Szívesen vesznek részt növény-és állatgondozási feladatokban.

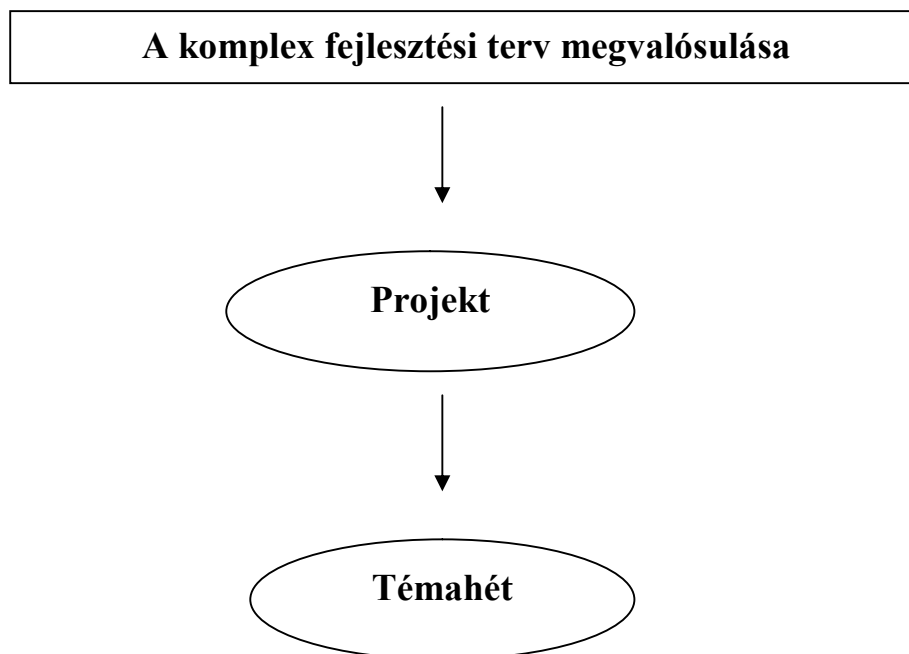
8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

8.1. Javasolt napirend

Idő	Domináns tevékenységek		
	Gyermekek	Óvodapedagógusok	Dajkák
6.00-7.00	Játék a gyülekező csoportban.	A gyermekek fogadása, a játék irányítása.	
7.00-8.00	Játék a tevékenységközpontokban, előkészület a reggelihez.	Tevékenységek központok megnyitása, játékirányítás, a gyermekek fogadása.	Gondozási feladatok, terítés, az étkezés segítése.
8.00-9.00	Munka jellegű tevékenység, reggeli, játék A tornaszoba és informatikai központ megnyitása.	Étkezés irányítása, játékirányítása.	Gondozási feladatok irányítása, az étkezés segítése.
9.00-10.30	Játék, tanulás, mindennapos testnevelés.	Kezdeményezett tevékenységek	A környezet rendezése, óvónők tevékenységének segítése, gondozási feladatok
10.30-12.00	Öltözködés, játék a szabadban, munka jellegű tevékenységek.	Az öltözködés irányítása, játékirányítás.	Az öltözködés, udvari élet segítése, az étkezés, pihenés előkészítése.
12.00-13.00	Öltözködés, tisztálkodás, ebéd	Öltözködés, gondozási feladatok, az étkezés irányítása.	Az öltözködés, gondozási feladatok, étkezés segítése.
13.00-15.00	Pihenés/alvás, csendes tevékenység	A pihenés feltételeinek biztosítása, a nem alvókkal egyéni fejlesztés, csendes tevékenység biztosítása	Környezet rendezése, uzsonna előkészítése.
15.00-16.00	Gondozási feladatok, uzsonna, játék.	Az ébredés szervezése, az öltözködés, uzsonnázás irányítása.	Ágyazás, gondozási feladatok, uzsonnázás segítése, a környezet rendezése.
16.00-17.00	Játék, tanulás.	Játékirányítás, egyéni fejlesztés.	
17.00-18.00	Játék, ügyelet	Játékirányítás, a gyermekek hazabocsátása.	

A kötelező –és mindennapos testnevelés időpontja a csoportok beosztása szerint változó. A nyári időszakban a szabadlevegőn való tartózkodás ideje növekszik

8.2. Komplet fejlesztési terv

A pedagógiai projekt fogalma:

Valamely összetett, komplex, gyakran a mindennapi életből származó téma: a témafeldolgozáshoz kapcsolódó célok, feladatok meghatározása, a munkamenet és az eredmények megtervezése; az eredmények bemutatása.

A projektmódszer egy sajátos tanulási egység, amelynek középpontjában egy probléma áll.

A projekt megjelenítése a csoportnaplókban:

1. A projekt témakör kiválasztása
2. A cél megfogalmazása (téma aktualitása, illesztés az óvodai folyamathoz, a gyermekek ismereteinek beillesztése)
3. A szülők bevonásának és a gyűjtőmunka megtervezése.
4. A feltételek megtervezése (tartalmi, személyi, infrastrukturális, szervezeti)
5. Megvalósítás, lebonyolítás (időbeosztás, felelősök, tevékenységi formák a helyi programnak megfelelően)
6. Értékelés
7. Visszacsatolás
8. Dokumentáció (pl. gyermekmunka, fénykép)

A projektek és a témahetek tervezése, értékelése a csoportnaplókban található

A heti terv a projektek alapján készülnek a projektek bontása. A heti tevékenységekről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk a faliújságon.

8.3. A szervezett tanulás munkaformái

A tanulási munkaformákat az óvodapedagógus választja meg. Figyelembe veszi az aktuális projektet, a csoport összetételét, a gyermekek fejlettségi szintjét.

Óvodánkban tudatos, tervszerű munka folyik, aminek feltétele a tervezés. A gyermekekkel kapcsolatos tervezés a csoportnaplóban történik.

Fejezetei:

- a gyermekek névsora,
- születésnapok,
- gyermekvédelmi adatok,
- statisztikai adatok,
- a gyermekekkel kapcsolatos legfontosabb adatok,
- családlátogatások,
- szülői értekezlet tervezése,
- részvétel a szülői értekezleteken,
- fogadó órák tervezése,
- a szülők bevonásának lehetőségei,
- napirend,
- hetirend,
- fektetési rend,
- nevelési elvek egyeztetése a csoportban dolgozók között,
- az óvoda által szervezett programok,
- óvodán kívül szervezett programok,
- beszoktatási terv, tapasztalatok,
- egyéb szolgáltatást igénybe vesz,
- nevelési lehetőségek, tapasztalatok,
- szokások, szabályok a csoportban,
- egyéni fejlesztési lap,
- projekt tervek, séták, kirándulások terve,
- ellenőrzések a csoportban,
- a baleset megelőzés szabályai.

A tervezés egységes elvek alapján működik, a tanulást projekt-rendszerben tervezzük, melynek időtartamát az adott téma, a gyermekek érdeklődése határozza meg. A nevelési tervet (szokás-szabályrendszert) is közösen készítettük el, a csoportra vonatkozó eltéréseket írják az óvónők.

A gyermekek fejlődésének diagnosztizálása, a fejlődés nyomon követése erre a célra kialakított „Gyermekdossziéban” történik. Az óvodapedagógus tájékoztatást készít a gyermek fejlődéséről, javaslatot tesz a további fejlődéshez szükséges fejlesztési feladatokról.

Egyéb gyermekekkel kapcsolatos dokumentumaink:

- Felvételi és mulasztási napló
- Egészségügyi törzskönyv

9. SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAINK

A speciális szolgáltatásokat elsősorban a Nevelési Program elvei, az épület lehetőségei, valamint a szülők igényei alapján tervezzük. Véglegesítése az éves munkatervben történik.

A teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus tartja.

Ingyenes szolgáltatások

- logopédiai foglalkozás,
- játszóház,
- séták, megfigyelések
- egyéni, differenciált fejlesztés,
- egészségügyi szűrővizsgálatok,
- óvodai nevelés, iskolai életmódra felkészítése,
- a gyermekek napközbeni ellátása,
- táplálékallergiás gyermekek integrált nevelése,
- testi fogyatékos gyermekek integrált nevelése.

10. CSALÁD ÉS ÓVODA KAPCSOLATA

Célunk: a családi neveléssel együtt, egymást kiegészítve a gyermekek fejlődésének elősegítése.

Főbb feladataink:

- a szülők közvetlen bevonása az óvodai életbe,
- a szülők tájékoztatása,
- programok, rendezvények szervezése.

A család szerepe az óvodai életben:

Alapelvek:

- A család a szocializáció első színtere
- A családnak jogai és kötelezettségei vannak a gyermekük gondozásában, nevelésében, fejlesztésében, iskolássá válásában.
- Alapvető feltétel a kölcsönös bizalom, tisztelet
- A nevelőközösség értéként kezeli a gyermekek másságát, fejleszthetőségét, szeret, elfogad, tisztel minden gyermeket.
- Az óvoda szerepet vállal a családi nevelés erősítésében.

A pedagógusok feladata a személyes kapcsolat kialakítása a szülőkkel, szükség esetén a családhoz illesztett segítségnyújtás megtervezése, megszervezése. A cselekvési terv egyénre szabottan jelenik meg a gyermekek személyi anyagában. Amennyiben a család nem képes betölteni a társadalmi normák által meghatározott funkciókat, abban az esetben az óvoda feladata a szakmai támaszrendszer kiépítése, a segítők bevonása.

10.1. A szülők közvetlen bevonása az óvodai életbe

Látogatások:

Az óvodával való ismerkedést szolgálja. A beiratkozás előtti időpontokban, illetve nyári hónapokban történik.

Nyílt nap:

Idesoroljuk a szülők látogatásait a gyermekcsoportban annak céljából, hogy ismerkedjenek gyermekük óvodai életével, gyermekük csoportba való viselkedésével.

SZMK:

Csoportban működő, annak életét segítő 2-3 szülőből álló közösség. Általában szervezési feladatokban segít, közvetít az a szülők és óvónők között. Véleményezi a gyermekek, szülők nagyobb csoportját érintő dokumentumokat, intézkedéseket.

Csoportnak való segítségnyújtás: Változatos tevékenységben nyilvánul meg: pl. gyűjtőmunka, eszközök készítése, eszközjavítás, kíséret biztosítása, beszerzések, ajándékkészítés.

10.2. Tájékoztatás, továbbképzés

Óvodai Nevelési Program kivonata:

A Helyi Nevelési Program sűrített változata, melyet szakmai célból, szülők, vagy külső partnerek számára készítünk óvodánk szakmai munkájának bemutatása érdekében

Üzenetek:

A nevelők kérése, üzenetek a szülők felé. Személyre szóló információt közvetítenek.

Óvodai központi hirdető tábla:

Fontos események, gazdasági információk, napi teendők, programok ismertetésére szolgál.

Csoportos faliújságok:

Kérések, ajánlatok, ismertetők közvetítésére hasznosítható, valamint a gyermekek munkájáról ad ízelítőt, a versenyeztetés igénye nélkül.

Szórólapok: Tájékoztató különféle programokról.

Családlátogatások:

A gyermek környezetének és a családtagok megismerését szolgálja viszonylag kötetlen formában.

Szülői értekezlet:

Csoportonként programok, feladatok, problémák megbeszélésének színhelye. Gyakorlatban az egyes óvodai területek csoportra vonatkozó részeinek értelmezése, az elért eredmények megvitatása történik.

Fórumok:

Beszélgetés az életkori sajátosságokról, nevelési helyzetekről, általános problémákról. Szituációk elemzése, módszerek ajánlása szakemberek bevonásával.

Napi találkozások:

Csak a legszükségesebb információk átadására-átvételére ajánljuk. Nem alkalmas sem pedagógiai, sem pszichológiai szempontból a problémák megbeszélésére.

Fogadó órák:

Nézeteink szerint a legalkalmasabb forma személyes beszélgetésekre, információszerzésre, nézetek egyeztetésére, a gyermekek fejlődésének nyomon követésére.

10.3. Programok, rendezvények

Csoportos és óvodai formában valósul meg, melyek egy része a megismerést szolgálják lazább formában (pl. közös főzés) másrészt lehetőséget ad ismeretnyújtásra, kulturális igények kielégítésére. (pl. játszóház, kirándulások) Óvodai ünnepeink formáit az éves munkatervben határozzuk meg.

11. AZ INTÉZMÉNY EGYÉB KAPCSOLATAI

Az óvoda önálló szakmai egységként működik. Szakemberek, kisegítő személyzet vesz részt a napi nevelőmunkában.

Vannak azonban speciális területek, melyekhez az intézmény még nem rendelkezik megfelelő személyi és tárgyi feltételekkel, illetve törvényi előírások, gazdasági okok teszik szükségessé az együttműködést. Ezért széleskörű kapcsolatokat tartunk fel intézményekkel, civil szervezetekkel.

Az intézmény teljes körű kapcsolatrendszerét, annak rendjét a Minőségirányítási program partnerlistája tartalmazza. Helyi programunkban azokat a partnereket vesszük számba, melyek közvetlenül befolyásolják napi életünket, munkánkat.

A kapcsolatalakítás szempontjai:

- a gyermekek fejlődési folyamatának nyomon követése
- kulturális igények kielégítése
- egészségügyi, óvó-védő funkció
- szociális feladatok
- korrekció, fejlesztés
- munkakapcsolatok
- gazdasági kapcsolatok

11.1. Bölcsőde-óvoda kapcsolata

Egy épületben vagyunk, így a szakmai kapcsolat mellett gazdasági együttműködés is szükséges. Azonos a fűtés, víz, világítási rendszer. A karbantartást célszerű évről-évre összehangolni.

A szakmai együttműködés folyamatos. Az óvónők részt vesznek szülői értekezleteken, a bölcsődés szülők és gyermekek meglátogathatják a leendő óvónőt, csoportot. Közös látogatások, gyakorlati bemutatók történnek. Nagyobb ünnepeken műsorral, meglepetéssel kedveskedünk, a nagyobb bölcsődés gyermekek meglátogatják az óvodát. A gondozónőket folyamatosan tájékoztatjuk, és meghívjuk az óvoda rendezvényeire, szakmai bemutatókra, előadásokra. Óvodánkban bölcsőde összekötő működik.

11.2. Iskola-óvoda kapcsolata

A környező 4 iskolával folyamatosan fejlődő a kapcsolatunk. Részt veszünk óralátogatásokon, a gyermekeket elvisszük abba az iskolába, amelyikbe jelentkezett. Szülői értekezletre hívjuk a tanító nőket. Ismertetőket adunk és kapunk a fontosabb programokról. Iskola összekötő biztosítja a folyamatosságot.

11.3. Művelődési intézmények

Elsősorban a kerületben lévő közeli intézmények programjaiban veszünk részt.

Vigyázó Sándor Művelődési Központ: kiállítások, meseműsorok megtekintése, programjaikról információ közvetítése a szülők felé.

Látogatjuk esetenként a az Erdős Renée Házat, a Kerületi könyvtárat. Kerületen kívül: Planetáriumba, múzeumokba, bábszínházba megyünk el. Óvodánkba rendszeresen járnak előadóművészek. A programokat évente programszervező óvónők egyeztetik. Az utazási költséget és belépő díjakat a szülők finanszírozzák.

11.4. Egészségügyi intézmények

Minden csoportban évente minimum egyszer általános orvosi vizsgálat történik. Az óvodavezető egyeztetik az időpontokat a gyermekorvossal. A nagycsoportosok számára a hallás és látásvizsgálat a gyermekrendelőben történik. A védőnővel folyamatosan tartjuk a kapcsolatot. Évente kétszer, illetve kérésre egészségügyi szűrést is végez. Az elvégzett vizsgálatok eredményét az egészségügyi törzslapon vezetjük, melyet az óvoda szerez be, a területi védőnő tölt ki.

Fogorvosunk kéthavonta látogat óvodánkba. Felvilágosító előadást tart csoportonként mutatja be a helyes fogmosás fortélyait. A gyermekek fogászati szűrésére a fogorvosi rendelőbe kerül sor, ahová mi kísérik őket. Az esetleges kezelésekre a szülők viszik a gyermekeket.

Az ÁNTSZ ellenőrzései alkalmasszerűek, váratlanok. Szükség esetén telefonon kérünk tanácsot, felvilágosítást.

11.5. Szociális intézmények

A családok szociális, működésbeli problémái egyre több plusz feladatot adnak a fenntartónak, óvodáknak. Ebben igyekeznek segíteni az erre szakosodott intézmények dolgozói. A Családsegítő Központ általában közvetlenül a családokkal veszi fel a kapcsolatot, az óvoda elsősorban közvetítő szerepet játszik. pl: programokról, lehetőségekről való tájékoztatás. A Gyermekjóléti Szolgálattal több gyermekünk révén is kapcsolatba kerültünk. Az egyre növekvő családi konfliktusok miatt a jövőben szorosabb együttműködésre lesz szükség.

11.6. Módszertani intézmény és Nevelési tanácsadó

Intézményünk munkáját hetente pár órában pszichológus segíti, mely a Nevelési Tanácsadó alkalmazásában van. Az együttműködés folyamatos, intenzitása változó. Az egyéni speciális fejlesztésre több gyermeknek is szüksége lenne. Ez azonban csak részben valósul meg. Időhiányra hivatkozva hosszú a várakozási idő, akadozik a két intézmény közötti konzultáció. Külső és intézményi pszichológus segítségével tervezünk szülői értekezletet, fórumokat, melyeket pályázat, illetve a költségvetési keretből igyekszünk finanszírozni.

Az iskolába menő gyermekek év elején szűrővizsgálaton vesznek részt. Ha szükséges fejlesztő foglalkozásra is lehetőség van. A Nevelési Tanácsadó szakemberei óvónőinket hasznos tanácsokkal látják el a további fejlesztési lehetőségekkel kapcsolatosan.

Tavasszal szintén történik szűrés, azon gyermekek körében, ahol bizonytalan a zökkenőmentes iskolakezdés, illetve nem azonos álláspontot képvisel a szülő és óvónő.

Logopédia évek óta működik óvodánkban. A jó szakmai színvonalat hátráltatja a magas létszám. Csak a nagycsoportos korú gyermekek férnek be a heti órakeretbe. A foglalkozások számára külön helyiséget biztosítunk.

Tervezzük az elkövetkező évre, hogy együttműködési megállapodást készítünk, melynek keretében határoznánk meg a közös feladatok módját, formáját.

11.7. Egyéb szakmai szolgáltatók

A szakmai szolgáltatások elsősorban üzleti alapon működnek. A pedagógus továbbképzési keret megszűnésével pályázatok útján kerül sor továbbképzésekre, szakképzésekre finanszírozására.

11.7. Fenntartóval való kapcsolat

Fenntartóval való kapcsolatunk széleskörű, kiegyensúlyozott, korrekt. Mindenki igyekszik érdekeit érvényesíteni, a másik jogainak megsértése nélkül. Együttes cél: a jogszerű működés. A fenntartó számos kérdésben döntési, ellenőrzési, értékelési és jóváhagyási jogkörrel rendelkezik, melyeket jogszabályok szabályozzák.

Napi kapcsolat alakult ki az oktatási iroda dolgozóival. A személyes találkozások mellett telefonon és írásban történik a kommunikáció.

A munkánkat az oktatásért felelős alpolgármester irányítja, segítséget, tanácsot ad, az oktatási tanácsnok asszony. Időnként ellátogatnak intézményünkbe is.

Az oktatási bizottsággal kapcsolatunk lazább, általában a vezető beszámoltatására, választások idejére, pályázatok elbírálására korlátozódik.

A gazdasági irodával szabályzatban meghatározott módon történik a munkamegosztás, felelősség. A belső ellenőrzések bejelentés után, korrekt módon történnek.

Területi képviselőnkkel élő a kapcsolat, anyagi, erkölcsi támogatást nyújt, látogatja rendezvényeinket.

11.8. Vállalatok, egyéb szervezetek

A kapcsolatok elsősorban gazdasági jellegűek. Igyekszünk szponzorokat keresni az intézmény fejlesztése érdekében, ünnepek, rendezvények támogatására, eszközök vásárlásához. Törekszünk az olcsó, de jó minőségű termékek beszerzésére is. Pályázatokat már több óvónő készített, pályázati felelős működik az intézménybe.

Óvodánkban alapítvány is működik a gyermekek sport és környezetvédelmi tevékenységének támogatására.

Egyesített Szolgáltató Központ nagy segítséget nyújt a munkaerő fejlesztésében. Közcélú munkásokat alkalmazunk karbantartási, kerti és takarítási munkához. Közhasznú munkások pedig segítenek az intézmény karbantartásában.

A Rákosmente Városüzemeltető, Kivitelező, Karbantartó és Szolgáltató Kft. végzi az intézmény karbantartását, felújítását.

12. AZ INTÉZTMÉNY GYERMEKVÉDELMI TEVÉKENYSÉGE

Célunk: hogy segítséget nyújtsunk a gyermekek törvénybe foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői köteleességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjunk a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó gondoskodás pótlásáról.

Főbb feladataink:

- a gyermekek egészségének megóvása,
- a gyermekeket veszélyeztető okok feltárása, megszüntetése,
- a szociálisan hátrányban lévő gyermekek felzárkóztatása.

Intézményünkben a szülők csoportos igénye (5 fő fölötti) alapján szervezhető hit-és vallásoktatás. Ennek időpontja a nevelési időn kívül (15 óra után) szervezhető. Tárgyi eszközeit, a helyiséget az óvoda biztosítja.

Testi fogyatékos gyermekek nevelését, különleges gondozását a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján biztosítjuk.

A magatartási zavarok megelőzése, korrekciója a HOP egyéni bánásmód fejezete ad útmutatót, másrészt külső szakember segítségére támaszkodunk.

12.1. A gyermekek egészségének megóvása

11. 1.1. Az óvodavezető feladatai

Fő feladatai: a gyermekek érdekeinek érvényesítése, az érvényesülés ellenőrzése.

A gyermekbalesetek megelőzése:

- biztonságos eszközök vásárlása,
- az eszközök működésének folyamatos ellenőrzése, javíttatása,
- munkavédelmi szemle megszervezése, a hibák jelentése, javíttatása,
- elsősegély tanfolyamok szervezése,
- gyermekvédelmi felelős kijelölése,
- a balesetek intézkedési tervének kidolgozása,
- adminisztráció, jelentések készítése.

Egészségügyi vizsgálatok szervezése:

- évi minimum 1 alkalommal minden csoportban orvosi vizsgálat szervezése,
- iskolába menők részére hallás-látásvizsgálat kérése,
- fogászati szűrés és felvilágosítás szervezése,
- folyamatos kapcsolattartás védőnővel,
- egészségügyi törzslap biztosítása, vezetésének egyeztetése.

Egészséges életmód biztosítása:

Elsősorban a szükségletek kielégítésével függ össze. Komolyan kell venni a pihenés, étkezés, a mozgás, szabad levegőn való tartózkodás optimális feltételeinek biztosítását. Ennek ellenőrzése, a hibák korrigálása évente, illetve szükség szerint történik.

Az óvodába kerülés nyomon követése:

Az 5. életévüket betöltött gyermekek óvodakötelesek. Ezért az óvodavezető kötelessége a hosszabb hiányzások okának felderítése, igazolatlan hiányzás esetén a szülő értesítése.

Szociális helyzet ismerete:

Az óvodapedagógusok jelzése alapján segély javaslata, közös terv kidolgozása a gyermekvédelmi felelőssel.

A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme:

A gyermekekről az óvodában, a csoportnaplóban, valamint a gyermekdossziékban pedagógiai megfigyelés, fejlődésre, családi, szociális helyzetre való feljegyzések szerepelnek. Az óvoda dolgozóit titoktartás kötelezi, ezért illetéktelen személynek felvilágosítást nem adhat. A gyermekekről csak a szülő tudtával továbbítható információ.

12.1.2. A gyermekvédelmi felelős feladatai

Óvodánkban gyermekvédelmi felelős működik, akit az óvodavezető bíz meg.

Feladatai:

- a gyermekvédelmi munkaterv összeállítása,
- a szülők írásbeli tájékoztatása munkájáról, elérhetőségéről,
- tájékoztatót ad ki a szülők részére a gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményekről,
- rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat, arról tájékoztatja a szülőket, kollégákat.
- összehangolja az óvodai gyermekvédelmi munkát,
- nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, az intézkedéseket,
- szükség esetén részt vesz családlátogatáson, fogadóórán.

12.1.3. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek szükségleteinek maximális kielégítése
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek kiszűrése, a kialakított nyomtatványok vezetése.
- Szükséges óvó-védő intézkedés megtétele.
- A család megismerése, családlátogatások végzése, a megfigyelések rögzítése.
- Az új gyermekek beilleszkedésének elősegítése.
- Egészségügyi szűrővizsgálatok megszervezése.
- Problémák, hátrányok felismerése, szakember segítségének kérése.
- Felzárkóztatás megszervezése.
- Tehetséggondozás megvalósítása.
- Egyéni gyermekdossziék vezetése.

- Hiányzási naplók vezetése, rendszeres hiányzás jelentése.
- Rendszeres konzultáció a gyermekvédelmi felelőssel.
- Együttműködés a HOP elvei alapján a szülőkkel.
- Kapcsolattartás a gyermekvédelmi szervekkel.
- Prevenció egyéni ismeret alapján.
- A gyermekbalesetek megelőzése, elhárítása, szükség esetén intézkedés megtétel.
- A szülőket érintő kérdésekben rendszeres tájékoztatás.

12. 2. A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása

Az óvodai nevelés messzemenően támaszkodik a családi nevelésre, a család és óvoda szoros együttműködésre törekszik. A prevencióhoz fontos a gyermek óvodás korát megelőző testi-lelki fejlődésének alapos ismeret. Információt kell kapnunk az óvodába lépés előtti anya-gyermek, család-gyermek kapcsolatáról, a gyermekek élettörténetéről.

Az óvónő feladatai:

- a peremhelyzet okainak feltárása, kérdőív, írásbeli feljegyzés készítése a gyermekek egyéni dossziéjába,
- gyermekvédelmi nyilvántartó lap kitöltése, konzultáció az óvoda gyermekvédelmi felelőseivel, szükség esetén külső szakemberrel,
- családlátogatás,
- a csoportbeli tevékenységek megfigyelése, a fejlesztés irányának kijelölése,
- egyéni beszélgetések, szoros érzelmi kapcsolat kialakítása,
- a csoportbeli beilleszkedés segítése,
- az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok megismertetése, fokozott gyakoroltatása változatos módszerekkel,
- változatos egyéni tevékenység biztosítása,
- eszközök, játékok megismertetése,
- baráti kapcsolatok segítés,
- kommunikációs készség felmérése, egyéni fejlesztés.

13. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZ ÉS FELSZERELÉS JEGYZÉK

Megnevezés	Meglévő eszköz	Hiányzó vagy felújításra szoruló eszköz
<i>Családi, szituációs, szerepjáték</i>	Babakonyhai bútor Babák, kiegészítők Műanyag edények Evőeszközök	Gyermek ülőgarnitúra Műanyag zöldségek, gyümölcsök, péksütemények Babakocsi Kicsi tükör, fodrászos eszközök Takarító eszközök (játék porszívó, seprű, lapát, felmosó) Háztartási gépek (turmix, habverő, kávéfőző, mikro) Orvosi felszerelés Kosarak, tároló edények Párnák Asztalterítő szett Étkező, tálaló szett Evőeszközök Pelenkázó, babaruha szett Vasaló Mosógép Babagondozó kellékek (etetőszék, babaedények, cumisüveg, fürdetőkád, babahordó) Táskák
<i>Manipulációs központ</i>	Fejlesztő játékok Kártyák Dominók Fa dominók Kirakók Gyűjtemények	Variálható polc Asztali építők, konstruáló játékok (láncok, különböző formák, egyensúlyérzék fejlesztők) Mágnes formák (különböző méret, szín, forma, nagyság) Kicsi tábla Mágneses betűk, számok Társasjátékok Gyöngyök Mozaik Sakk Puzzlék Tárgyak tapintáshoz, osztályozáshoz (kagylók, kövek, magok)

<i>Építőjáték központ</i>	Kis fakocka Legók Duplók	Nagy faépítők Tároló ládák Kiegészítők (állatok, növények, épületek) Babaház kiegészítőkkal Autópálya Üreges építők Kis és nagyautók, kamionok, tűzautók, buszok, repülők) Sátrak
<i>Irodalmi központ</i>	Könyvek Bábok Bábtartók	CD-k Új könyvek Fejlesztők
<i>Zenei központ</i>	Gyermek hangszerek Zenei kazetták	Metronóm Hangszertartó Furulya Metallofon Hangsíp Kazetták (népzenei, műsoros, klasszikus művek)
<i>Informatika központ</i>	Számítógép Központi nyomtató Számítógép asztal CD-k Rádiósmagnó	Új szoftverek
<i>Művészeti központ</i>	Festőállvány Hagyományos rajzeszközök Szövőkeret Égetőkemence	Festőállvány Albumok Reprodukciók Leporellők Festőkötények Körmöcskék Jó minőségű festékek Ollók Fonalak Rongyok Lyukasztó, Tűzőgép Évszaknak megfelelő természetes anyagok Korszerű vizuális eszközök
<i>Tudományos központ</i>	Állatok Növények Gyűjtemények Tablók Földgömb Nagyító Könyvek Matematikai eszközök	Földgömb Mérlegek Edények Tálcák, tárolók Atlaszok Matematikai kiegészítők Labirintus játékok Távcsövek Lexikonok Tematikus tablók Fotók

<i>Homok-vízasztal</i>	Homok-vízasztal Speciális homok Mérőedények	Kiegészítő eszközök Kötények Vízi játékok Eszközök takarításhoz
<i>Mozgásos központ</i>	Bordásfal Kéziszerrek Labdák Egyensúlyozó eszközök	Ugráló labdák Ugrálók Kosárlabda Különféle labdák
<i>Udvari környezet</i>	Csúszda Mászóka Homokozó Homokozó játékok Focipálya Kerti szerszámok	Különféle labdák Taliccskák Közlekedési eszközök Szerepjátékra alkalmas építmények Homok-vízasztal Egyéni és csapatjátékot biztosító mozgásfejlesztő eszközök Egyensúlyeszközök Építésre alkalmas anyagok (textil, doboz)

14.A TESTI FOGYATÉKOS GYERMEKEK NEVELÉSÉHEZ SZÜKSÉGES SPECIÁLIS ESZKÖZÖK

14.1. Alapvetően szükséges mozgásfejlesztő eszközök

<i>Nagymozgást fejlesztő eszközök</i>	<i>Egyensúlyt fejlesztő eszközök:</i> Nagy labdák, hengerek, billenő deszkák, guruló zsámoly.
	<i>Koordinációt fejlesztő eszközök:</i> padok, akadálypályához szükséges szerek, ügyességi játékhoz eszközök.
	<i>Járást segítő eszközök:</i> padok, tornabotok pályák alkotásához, kötelek, babzsákok.
	<i>Korrekciós eszközök:</i> lábtartók, dobogók, korrekciós padok.
	<i>Célzó mozgást fejlesztő eszközök:</i> labdák, kosarak, karikák.
<i>Finommotorikát fejlesztő eszközök</i>	Apró tárgyak, gyöngyök, gyurma, festékek.
<i>Téri tájékozódást fejlesztő eszközök</i>	Padok, bordásfal, hinták, kisebb, nagyobb tárgyak, feladatlapok.
<i>Tanulási képességet fejlesztő eszközök</i>	Feladatlapok, fejlesztő játékok, logikai készletek, apró tárgyak.
<i>Grafomotoros készséget fejlesztő eszközök</i>	Ceruzák, festékek, zsírkréták, nagy lapok, csomagolópapír, feladatlapok.

14.2. Kiegészítő mozgásfejlesztő eszközök

<i>Nagymozgást fejlesztő eszközök</i>	<i>Egyensúlyt fejlesztő eszközök:</i> Ayres-terápia eszközei, hajók, félgömbök, hintaló.
	<i>Koordinációt fejlesztő eszközök:</i> összeállítható téglák, botokkal, karikákkal.
	<i>Járást segítő eszközök:</i> lépésszabályozó deszkák, -szőnyegek, lejtők.
	<i>Korrekciós eszközök:</i> szivacshengerek, speciális párnák.
	<i>Célzó mozgást fejlesztő eszközök:</i> kosárlabda háló, kapuk, különböző súlyú labdák.
<i>Finommotorikát fejlesztő eszközök</i>	Puzzle, fagolyók, pöttyi játék, perselyek.
<i>Téri tájékozódást fejlesztő eszközök</i>	Akadálypályák, műanyag hidak, alagutak, gyermek kerékpár.
<i>Tanulási képességet fejlesztő eszközök</i>	Táblás játékok, különböző formák, számoló eszközök, szintáblák.
<i>Grafomotoros készséget fejlesztő eszközök</i>	Speciális festékek, mágneses táblák, vastag ceruzák, csúszásgátló lapok.

15. A KOMPETENCIA ALAPÚ NEVELÉS-OKTATÁSHOZ SZÜKSÉGES SPECIÁLIS ESZKÖZÖK

<i>Föld témaköréhez</i>	Kirándulós szerejátékok(pl. sátor, látszó, hátizsák, bakancs) kerti szerszámok, földgömb, hőmérő, időjárás állomás, térképek, állatkertes játék, évszakos társasjátékok, Nap, hold, csillagászati játék.
<i>Levegő témaköréhez</i>	Buborék fújó, szívószálak, szalagok, lufbalmok, babák, babaruhák, képek, társasjátékok madarakról, nagyítók, hajszárító, fodrászos eszközök, hurkapálca, gumi, pingponglabdák, játék repülők.
<i>Víz témaköréhez</i>	Akvárium és kellékei, vízikerek, vízijátékok, vízasztal, kikötő, hajók, mérleg.
<i>Tűz témaköréhez</i>	Babaház és kellékei, babák, gyertyaöntő készlet, tűzoltós szerepjátékhoz eszközök, boltos játék és kiegészítő eszközei, babaszobai kiegészítők, bútorok, háztartási eszközök, különféle autók.
<i>Általánosan felhasználható eszközök</i>	Jó minőségű festékek, ollók, különféle papírok, gyurmák, drót, parafa, ragasztók, papírok, textil festékek. Meseláda.

16. AZ ÓVODAKEZDÉS ÉS ISKOLAKÉSZÜLTSG BIOLÓGIAI, PSZICHOLÓGIAI JELLEMZŐI

A három-négyéves kor fejlődési jellemzői

Motoros készség	
<i>Nagymotorika</i>	<i>Finommotorika</i>
- Akadályt megkerül - 5-10 mp-ig áll fél lábon - Fél lábon ugrál - Kerekas játékot kormányoz, húz, tol - Egyedül csúszdázik - Elkapja a labdát - 4-6 lépcsőfokot váltott lábbal lemegy - Háromkerekű biciklit kormányoz és hajt - Bukfencezik	- 9-nél több kockából tornyot épít - Gyurmából golyót, kígyót, sütit formál - Két kézzel egyszerű műveletet végez - Formát körülvág - Papírlapot kettévág - Gyöngyöt fűz - Embert rajzol arccal, végtagokkal, kör formában
Kommunikációs készség	
<i>Megértés</i>	<i>Beszéd</i>
- Ha, akkor, mert típusú viszonyokat megérti - 2-3 utasításból álló sort végrehajt - Tud úgy tenni, „mintha”	- Múltbéli eseményeit elmeséli - Múlt időt használ - Magára névmással utal - Tud mondókat vagy dalt - Beszédét az idegen is megérti, de még ejt hangzóhibát - Mi? Ki? Miért? Kérdéseket tesz fel - Hogy? Kérdésekre válaszol - Kérését, kívánságát szóban jelzi.
<i>Kognitív készség</i>	<i>Önállóság</i>
- 4 színt megnevez - Kockákat vagy más formákat szándékosan sorba rak - Problémát felismer és megfogalmaz - Kérdésekkel informálódik (Miért? Hogyan?) - Maximum 7 tárgyat megszámol - Tudja, hány éves - Hat testrészt funkciója alapján megnevez - Egy tulajdonság szerint csoportosítja a tárgyakat (szín, forma, méret) - Összetartozó dolgokat párosít, vagy együtt megnevez (pl. mi a fogkefe párja) - Kezd ráébredni a múltra és jelenre	- Kancsából tud önteni - Egyedül mos kezét, a ruha ujját segítséggel feltűri. - Egyedül megy vécére, a vizet lehúzza. - A haját segítséggel megfésüli. - Orrfújánál kisebb segítséget igényel. - Önállóan használja a kanalat, villát. - Pohárból iszik. - Szükségleteit szóban jelzi - Önállóan mos fogat - A szalvétát rendeltetésszerűen használja - Egyedül tudja felvenni a cipőjét, csizmáját, az öltözködéssel próbálkozik. - Irányítással elpakolja a játékot

Szociális készségek	
<i>Kapcsolatai</i>	<i>Érzelmei</i>
- Másik gyermekkel vagy felnőttel társas interakciót kezdeményez - Megosztja másokkal a játékot - Megjelenik a szerepjáték - Engedélyt kér mások dolgainak használatára - 10-15 percig részt vesz irányított csoportos tevékenységben - Szívesen hallgat mesét, verset, mondókát, éneket, megpróbálja utánozni. - 3 óvodai szabályt rutinszerűen követ	- Jókedvű, bizalommal van környezete iránt - Egyszerre szeretetteljes és durva, együttműködő, akaratos, dacos - Már kezdi megérteni, hogy tetteinek következményei vannak - Lehetnek félelmeik, nyomasztó álmaik - Kezdenek empátiát mutatni mások iránt - Lelkiismeret-furdalás nélkül hazudhat. - Magabiztosak, szeretik a kihívásokat - Energiája kimeríthetetlen, állandó fizikai aktivitás jellemzi

Az 5-6 éves korú gyermek általános jellemzői

Testi fejlettség	
<i>Nagymozgás</i>	<i>Finommotoros</i>
- Mozgása összerendezett, harmonikus - Tempója dinamikus - Térbeli tájékozódása biztos - Alapvető irányokat ismeri, cselekvés szintjén alkalmazza	- Eszközhasználata önálló - Ábrázolása részletekre kiterjedő, esztétikus - Ceruzafogása szabályos, biztos - Vonaltartása koordinált - Mintakövetése pontos - Kézdominanciája kialakult
<i>Önállóság</i>	<i>Testi állapot</i>
- Egyedül öltözik, vetkőzik - Önállóan tisztálkodik - Segítség nélkül étkezik - Önmagára és környezetére igénye	- Megkezdődött az első alakváltozás - Elkezdődött a fogváltás - Teste arányosan fejlett, teherbíró - Testi szükségleteinek kielégítését irányítani tudja
Szociális fejlettség	
<i>Érzelem</i>	<i>Társas kapcsolatok</i>
- Érdeklődő, nyitott - Gazdag érzelmvilággal rendelkezik - Alapvető empátikus képességgel rendelkezik - Kulturált módon képes a konfliktusok kezelésére	- Társaival, a felnőttekkel együttműködő - Az együttműködés szabályait betartja - Korának megfelelő erkölcsi tulajdonságokkal rendelkezik

Verbális fejlettség	
<i>Verbális kommunikáció</i>	<i>Nyelvhasználat</i>
- A hallott történetet érti, az összefüggéseket észleli - Gazdag szókinccsel rendelkezik - Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét	- Érthetően, folyamatosan kommunikál - Gondolatait, élményeit mások számára is érthető módon fejezi ki - Tisztán ejti a magán-és mássalhangzókat - Különböző mondszerkezetet, mondatfajtát alkot - Minden szófajt használ
Értelmi fejlettség	
<i>Érzékszerv</i>	<i>Pszichikus funkciók</i>
- Érzékszervei segítik a környezet hangjainak, jelenségeinek megértésében, a téjékozódásban.	- Megjelenik a szándékos bevézés, felidézés, a térbeli emlékezet - Megtörtént eseményt, mesét, verset pontosan felidéz - Pontos sorrendiséggel adja vissza az eseményeket - Képes önálló mesélésre - Képekből, szavakból továbbszövi a történetet - Képzelete megjelenik saját rajzában, formaalakításában - Szándékos figyelemre képes - Tartalma, terjedelme fokozatosan növekszik (min.10 perc) - Elemi fogalmi gondolkodása kialakulóban van - A gondolkodási alpműveletek területén magabiztos - Képes ítéletalkotásra, következtetések levonására - Felismeri a téri-időbeli relációkat saját környezetében, a mindennapokban - Matematikai műveleteket 10-es számkörben magabiztosan végez - Képes problémák megoldására, összefüggések meglátására

„Az iskolára, az iskolai életre való felkészítés nem funkciója, hanem eredménye a három-négy éven át tartó óvodai nevelő munkának, amely az egész gyermeki személyiség fejlesztését szolgálja.”

Az óvodáskor végére a gyermekek többsége alkalmassá válik az iskolai élet megkezdésére. Ebben befolyásoló tényező a családi, az óvodai nevelés, valamint a belső éres.

Az iskolára való alkalmasság megállapítása nem korlátozódhat a gyermekek értelmi fejlettségére, képességeinek alakulására, hanem kiterjed az egész személyiség vizsgálatára. Három éves kortól kísérjük figyelemmel a gyermekek fejlődését, s folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket a tapasztalatokról.

A megfigyelési rendszer összeállításánál több tényezőt vettünk figyelembe. Ezek: az iskolák elvárásai, pszichológus véleménye, jól bevált szakirodalom anyaga, saját tapasztalataink. A megfigyelés eredményét táblázatos formában rögzítjük. Az iskolaérettség megállapítása az óvoda kompetenciája, szükség esetén a Nevelési Tanácsadó segítségét kérjük.

A következőkben a fenti megállapítások alapján csokorba szedtük azokat a tulajdonságokat, melyek tükrözik a 6-7 éves gyermekek érettségét, iskola sikeres megkezdését.

A fenti jellemzők átlagos mutatók. A gyermekek érése azonban eltérő, az iskola előtti nyár is nagy fejlődést hozhat. A nemek között is megfigyelhető különbség, általában a lányok érése gyorsabb.

A leírtaktól való nagy lemaradás azonban figyelmeztető jel, melyet szakemberrel érdemes megbeszélni.

17. FELHASZNÁLT IRODALOM

- 1993. évi LXXIX. Kt. és módosításai, kiemelten a 2003. évi LXI. Tv.
- 137/1996. (VIII.28.) Korm. Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramja
- 1997.évi XXXI. tv. a Gyermek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- Dr. Balázsne Szűcs Judit: A gyermekközpontú vizuális nevelés SZORT Bt. 2005.
- Körmöci Katalin Az 1996-ban elfogadott és a 2009-ben módosított Óvodai nevelés Országos Alapprogramjának összehasonlítása. Segédanyag, Bp. 2009.
- Körmöci Katalin: A gyermek szükségleteire épített tanulás az óvodában Fabula BT. Miskolc, 2001.
- Nagy Jenőné: Óvodatükör „az Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Országos Szakmai Egyesület, Szolnok, 2001.
- Perlai Rezsőné: Tanulásról óvodapedagógusoknak Comenius Bt. Pécs, 2000.
- Sudsanne Stöcklin-Meier: Ami az életben valóban számít Deák és Társa Kiadó, Pápa, 2004.

A Suliszervíz Oktatási és Szakértői Iroda szakértői
Által készített segédanyagok

Minősített óvodai programok:

- Komplex Prevenció óvodai Program (Porkolábné Dr. Balogh Katalin) Volán Humán Oktatási és Szolgáltató Rt., Bp. 1997.
- Lépésről-Lépésre óvodafejlesztő program (Dr. Fráter Katalin) Hajdúböszörmény, 1997.
- Lépésről Lépésre Óvodai Program Óvónői Kézikönyv Lépésről Lépésre Országos Szakmai Egyesület, Bp. 2001.
- Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel (Nagy Jenőné) Szolnok, 1997.
- A Körlánc környezeti nevelés választható óvodai programja (Kuti István és Kuti Istvánné)

18. A NEVELÉSI PROGRAM FELÜLVIZSGÁLATÁNAK RENDJE

Az óvodai nevelési program felülvizsgálatát 4 évenként végezzük.

Kötelező a helyi program vizsgálata:

- törvényi változások esetén
- ha a vezetői átvizsgálások során felmerült szempontok ezt indokolják

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A szülői közösség véleményezésének dátuma: 2010.04.28.

A nevelőtestületi elfogadás dátuma: 2010.04.19.

A fenntartóhoz való benyújtás dátuma: 2010.06.28.

A fenntartó jóváhagyásának dátuma: 2010.....

A módosított program hatálybalépésének dátuma: 2010. szeptember 01.

A Helyi Nevelési Program közzététele, nyilvánosságra hozása:

A dokumentum elhelyezéséről, a megtekintés módjáról, idejéről a szülők az óvoda hirdetőtábláján, illetve szülői értekezleten kapnak tájékoztatást.

A program megtalálható: az óvodavezető irodájába, minden csoportszobában, az óvónői szobában, valamint az óvoda honlapján.

Budapest, 2010.06.18.

Nagyné Szabó Etelka
óvodavezető